

**

*0: EK

*1: 2008-2009

*2: 14

*3: WordXP

*4: 14de vergadering

*5: Maandag 15 december 2008

*6: 18.00 uur

**

Voorzitter: Dupuis

Tegenwoordig zijn 51 leden, te weten:

Asscher, Van de Beeten, Bemelmans-Videc, Van den Berg, Biermans, Van Bijsterveld, de Boer, Böhler, Broekers-Knol, Doek, Dupuis, Duthler, Elzinga, Essers, Franken, Goyert, Haubrich-Gooskens, Hendrikkx, Ten Hoeve, Hofstra, Ten Horn, Huijbregts-Schiedon, Van Kappen, Klein Breteler, Kneppers-Heijnert, Kox, Kuiper, Laurier, Leijnse, Leunissen, Meindertsma, Meulenbelt, Meurs, Noten, Peters, Quik-Schuijt, Reuten, Rosenthal, Schaap, Schouw, Schuurman, Slager, Slagter-Roukema, Swenker, Tan, Terpstra, Thissen, Vedder-Wubben, De Vries, Westerveld en Yildirim,

en de heer Donner, minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, de heer De Jager, staatssecretaris van Financiën, en mevrouw Bussemaker, staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

**

*N

De voorzitter: Ik deel aan de Kamer mede dat zijn ingekomen berichten van verhindering van de leden:

Hillen en Linthorst, wegens verblijf buitenslands, ook morgen;

De Vries-Leggedoor, wegens persoonlijke omstandigheden, ook morgen;

Eigeman, wegens bezigheden elders, ook morgen;

Lagerwerf-Vergunst en Strik, wegens ziekte, ook morgen;

Timmerman-Buck, wegens verblijf buitenslands in verband met deelname aan de rondetafelconferentie te Willemstad, Curaçao;

Janse de Jonge, Smaling, Vliegenthart, Engels, Dölle en Koffeman, wegens bezigheden elders.

**

Deze berichten worden voor kennisgeving aangenomen.

De voorzitter: Ingekomen is een beschikking van de Voorzitters van de Eerste en van de Tweede Kamer

der Staten-Generaal, houdende aanwijzing van de heer L. Blom tot vertegenwoordiger in de Europese Veiligheid- en Defensie Assemblee en mevrouw M.L. Bemelmans-Videc tot plaatsvervangend vertegenwoordiger in de Europese Veiligheid- en Defensie Assemblee.

**

De beschikking wordt voor kennisgeving aangenomen.

*B

!Belastingplan!

Aan de orde is de behandeling van:

- het wetsvoorstel Wijziging van enkele belastingwetten en enige andere wetten (Belastingplan 2009) (31704);

- het wetsvoorstel Wijziging van enkele belastingwetten en enige andere wetten (Overige fiscale maatregelen 2009) (31705);

- het wetsvoorstel Wijziging van enkele belastingwetten en enige andere wetten (Fiscale Onderhoudswet 2009) (31717)

- het rapport Breder, lager, eenvoudiger? Een evaluatie van de belastingherziening 2001 (30375, nr. 2).

De beraadslaging wordt geopend.

De voorzitter: Ik heet de staatssecretaris van Financiën opnieuw welkom in dit huis. Hij is inmiddels een vaste verschijning!

**

*N

De heer Biermans (VVD): Voorzitter. Liberalen zien belastingen als een middel om een compact overheidsapparaat te financieren. Liberalen streven daarom naar verlaging van de belastingdruk, grotere rechtvaardigheid door een verbreding van de belastinggrondslag, afschaffing van onwenselijke belastingen, zoals de successie- en schenkingsbelasting, en vereenvoudiging van de wetgeving.

Het Belastingplan verhoogt de belastingen met maar liefst 7 mld. In de tegenbegroting van de VVD-fractie zijn alle belastingverhogende maatregelen teruggedraaid. Dit Belastingplan leidt tot een loon-prijsspiraal. Troost is dat de staatssecretaris tijdens de Algemene Financiële Beschouwingen op aandringen van mijn fractie aan deze Kamer heeft toegezegd, dat er per saldo tijdens deze kabinetsperiode geen verdere verhogingen meer komen. Sceptici van het kabinet hopen dat de groei van de economie niet stagneert en de olieprijs hoog blijven, zodat het kabinet zonder veel moeite zijn ongebreidelde consumptiedrang daaruit kan financieren.

Dit is samengevat de inleiding van de belastingbeschouwingen van de leden van de VVD-fractie van vorig jaar. Vandaag hebben wij te maken met een krimp van de economie en gehalveerde olieprijs. De belastinginkomsten zullen de komende jaren ongetwijfeld dalen. Wij

houden het kabinet dan ook aan zijn toezegging de belastingen in 2010 en 2011 niet te verhogen en zijn uitgaven aan de lagere inkomsten aan te passen. Twee PvdA-prominenten noemden van de zomer dit kabinet verslaafd aan belastingen. Wij zullen dus extra alert moeten zijn.

De heer Reuten (SP): U spreekt over een belastingverhoging van 7 mld. Hoe groot is volgens u de reële verhoging? Houdt u rekening met de economische groei en de inflatie?

De heer Biermans (VVD): De woordvoerder van de SP-fractie heeft het niet helemaal begrepen. Ik sprak in deze passage namelijk over het Belastingplan 2008. De essentie is dat de staatssecretaris toen heeft toegezegd, de belastingen deze kabinetsperiode niet te verhogen. Daaraan herinner ik hem.

De heer Reuten (SP): U moet toch echt duidelijker zijn. U zei namelijk: "Het Belastingplan verhoogt de belastingen met maar liefst 7 mld." Wij spreken vanavond toch zeker over het Belastingplan 2009?

De heer Biermans (VVD): Even verderop zei ik: "Dit is samengevat de inleiding van de belastingbeschouwingen van de leden van de VVD-fractie van vorig jaar."

Voorzitter. Ik bedank de staatssecretaris voor zijn uitvoerige en adequate reactie op de vele vragen, die de VVD-fractie bij de schriftelijke voorbereiding heeft gesteld. Ik ga net als bij de schriftelijke voorbereiding eerst in op de evaluatie van de belastingherziening 2001 en zal daarna aandacht besteden aan het Belastingplan 2009, de Overige fiscale maatregelen 2009 en de Fiscale onderhoudswet 2009.

De leden van de VVD-fractie stellen de evaluatie van de belastingherziening 2001 zeer op prijs. Het stelt hen in de gelegenheid om hun visie op en hun wensen voor de Wet op de inkomstenbelasting 2001 kenbaar te maken. Zij zijn over het algemeen van mening dat de doelstellingen die aan de belastingherziening ten grondslag hebben gelegen, zijn gehaald. Toch hebben zij nog een aantal wensen. Zo wensen zij de eigenwoningregeling niet verder aan te tasten. De hypotheekrenteaftrek is een uitstekend middel om het eigen woningbezit te stimuleren. Eigenwoningbezit brengt veel positiefs voor de maatschappij, waaronder mooie en verzorgde wijken. Eigenwoningbezit zorgt voor sociale verantwoordelijkheid van individuen. Dat moet toch ook dit kabinet aanspreken.

De VVD-fractie wenst verder de fiscale positie van de directeur-grotoaandeelhouder te vereenvoudigen. Onder andere door de directeur-grotoaandeelhouder niet langer onder de loonbelasting te laten vallen en de fictief loonregeling aan te passen. Verder door de terbeschikkingstellingsregeling sterk te vereenvoudigen en daarmee tevens rechtvaardiger te maken. De regeling kent veel "overkill". Bij de schriftelijke inbreng heb ik al gepleit voor een pro rata-benadering, die de directeur-

grotoaandeelhouder in een gelijkwaardiger positie plaatst ten opzichte van box 3-inkomensgenieters. Een andere mogelijkheid is om alleen aandeelhouders met een substantieel aandelenbelang van bijvoorbeeld een derde deel onder de regeling te laten vallen.

De leden van de VVD-fractie zouden ook graag eindelijk de door deze Kamer breed gedragen motie van de VVD-senator Rensema van december 2000 uitgevoerd willen zien. Deze motie voorziet in de herinvoering van het bijzondere tarief voor stakingswinsten. Zij hebben ook de wens om de hoogte van het forfaitaire rendementspercentage mee te laten bewegen met de marktrente en de inflatie. Een rechtvaardige en evenwichtige inkomstenbelasting hoort immers aan te sluiten bij de daadwerkelijk genoten inkomsten.

De leden van de VVD-fractie betreuren de veelal terughoudende c.q. afwijzende reactie van de staatssecretaris op hun voorstellen. Zij constateren wel tot hun genoegen dat een flink aantal van hun verdere wensen door het kabinet ter bestudering is overgenomen. Zij danken de staatssecretaris voor de concrete uitlatingen over de termijnen waarop de onderzoeksresultaten en de beleidsvoorstellen zijn te verwachten. Zij zullen te zijner tijd enthousiast meewerken aan de realisatie van verbetervoorstellen.

Voorzitter. Ik ben toe aan de drie wetsvoorstellen die de grondslag vormen voor de veranderingen in de fiscale wetgeving per 1 januari 2009. Ik dank de staatssecretaris wederom voor de uitgebreide beantwoording van de door de leden van de VVD-fractie gestelde vragen. Zij zien uit naar de toegezegde notitie met betrekking tot de behandeling van rente-uitgaven en renteontvangsten in de vennootschapsbelasting, de vereenvoudiging van de vennootschapsbelasting en de deelnemingsvrijstelling. Zij vernemen wel nog graag de mening van de staatssecretaris over de afschaffing van de dividendbelasting. Op dit voorstel van de VVD-fractie is hij bij de schriftelijke beantwoording niet ingegaan. De leden van de VVD-fractie zijn ervan overtuigd dat afschaffing van die belasting een substantiële verbetering van het vestigingsklimaat zou inhouden.

Het kabinet heeft de memorie van toelichting bij het Belastingplan opgebouwd rond een aantal thema's. Het eerste thema is ondernemerschap. Ondernemers liggen de VVD-fractie na aan het hart. De leden van de VVD-fractie steunen de maatregelen ter bevordering van het ondernemerschap dan ook van harte. Het tweede thema is het inkomensbeleid. Het kabinet wil de houdbaarheid van de overheidsfinanciën verbeteren. Daartoe introduceert het kabinet de doorwerkbonus voor ouderen die in een kalenderjaar 62 jaar of ouder worden. De maatregel kost ruim 0,5 mld. en de baten daarvan zijn totaal onduidelijk. Daarnaast wordt de Bosbelasting ingevoerd, waardoor 65-plussers vanaf 2011 een extra heffing wordt opgelegd. Ik zeg het maar heel direct: de leden van de VVD-fractie hebben met de bonus en de heffing niets op. Zij zijn van mening dat de houdbaarheid van de overheidsfinanciën veel beter gediend is met een

soepel ontslagrecht en met een rigoureuze beperking van de overheidsuitgaven om de staatsschuld af te lossen. Overigens zijn zij van mening, dat de Bosbelasting uit een oogpunt van een zorgvuldig wetgevingsproces in een apart wetsvoorstel, ook omdat het voorstel geen budgettair belang voor 2009 heeft, opgenomen had moeten zijn.

Het derde thema betreft mobiliteit en vergroening. De leden van de VVD-fractie blijven het onrechtvaardig vinden dat autobezitters, die al de volledige BPM hebben betaald, geconfronteerd worden met een verhoging van de mrb. Zij hebben de suggestie gedaan om die kwestie met het oog op BPM af te stemmen op de werkelijke fasering van de kilometerbijrijzing.

Een aantal maatregelen is door het kabinet geplaatst onder de noemer "vereenvoudiging". Zo worden de vorig jaar door de VVD-fractie tijdens de behandeling van het Belastingplan 2008 gesignaleerde knelpunten in de verpakkingbelasting en de vliegtaks weggenomen. Het gaat te ver om van ons een compliment te vragen voor deze vereenvoudiging, omdat dit kabinet die onmogelijke regelingen, ondanks onze waarschuwingen daartegen, heeft ingevoerd. In onze visie dienen beide belastingen afgeschaft te worden. De redenen daarvoor zijn dat zij in het geheel niet bijdragen aan een schoner milieu of de klimaatverbetering, maar wel het vestigingsklimaat aantasten. Ik zal daarvoor echter geen motie indienen.

De maatregelen met betrekking tot de kwartaalaangifte omzetbelasting en de vereenvoudiging van de loonaangifte voor de DGA juichen de leden van de VVD-fractie toe. Wel zijn zij van mening dat het kabinet veel grotere stappen op deze terreinen zou kunnen zetten, bijvoorbeeld ten aanzien van het verder uniformeren van de heffingsgrondslag voor de loonheffing en de premies werknemersverzekeringen.

Tot slot van dit stukje. Wij staan achter de aanpassingen die in de nota's van wijzigingen zijn aangebracht. Ik noem speciaal de vrijstelling voor dorpshuizen en sportorganisaties in de Successiewet en de indexatie van de zelfstandigenaftrek. Wij zijn ook tevreden met de aanpassing van de btw-vrijstelling voor paramedische en medische beroepen. Wij zullen de nadere ontwikkelingen op dat gebied nauwgezet volgen. Hetzelfde geldt voor de subsidieregeling voor de stadsherstellingskosten.

De wetsvoorstellen Overige fiscale maatregelen 2009 en Fiscale onderhoudswet 2009 bevatten een aantal goede voorstellen. Met name de voorstellen die zien op een vereenvoudiging van regels en een vergroting van de gemaksvriendelijkheid daarvan spreken de leden van de VVD-fractie aan. Bepaalde termijnen zouden zij weliswaar liever bekort zien, maar zij hebben begrip voor de terughoudendheid van de staatssecretaris als door die verkorting een foutloze uitvoering door de Belastingdienst in het gedrang kan komen.

De VVD pleitte al vele jaren geleden voor een vlaktaks. In 2005 maakte de invoering van een

vlaktaks deel uit van het liberaal manifest. Ook D66 bleek in het verleden ondubbelzinnig voorstander van de vlaktaks. Het CDA was tot voor kort sceptisch, maar heeft zich onlangs ook fan getoond van de invoering van de vlaktaks. De vlaktaks leidt tot lagere administratieve lasten en lagere tarieven. Lagere tarieven leiden tot meer dynamiek. De positie van Nederland als goed vestigingsgebied wordt sterker. Verder zal een hogere arbeidsparticipatie het gevolg zijn. Mensen die nu nog aan de kant staan, gaan eerder aan het werk. Werknemers zullen meer en langer werken. Uiteindelijk zal de vlaktaks tot meer welvaart leiden. Graag vernemen de leden van de VVD-fractie de mening van de CDA-staatssecretaris hierover.

De heer Reuten (SP): De heer Biermans stelt dat de vlaktaks tot lagere tarieven leidt. Voor iedereen?

De heer Biermans (VVD): Ik doel er in het algemeen op dat het tarief van de inkomstenbelasting van nu maximaal 52%, al mag ik dat eigenlijk niet meer zeggen sinds die vermaledijde belasting van vorige week, wordt teruggebracht naar 35%. Dat betekent dat sommigen meer moeten betalen en anderen minder. Daarvoor moet je uiteraard maatregelen nemen.

De heer Reuten (SP): Heeft u enig idee wat de gemiddelde belasting- en premiedruk in Nederland is? Tegen de 20%! Wat wil dat zeggen?

De heer Biermans (VVD): Ik zei er iets bij, maar de heer Reuten luistert nogal selectief. Ik heb gezegd dat de vlaktaks uiteraard moet zijn omgeven met maatregelen om al te grote inkomensverschillen te voorkomen. Het ging mij echter wat ver om dat hier helemaal uit te werken. Tegen de tijd dat wij serieus gaan praten over de vlaktaks, op basis van een wetsvoorstel van het kabinet, en wij voldoende medestanders daarvoor hebben, doen wij in elk geval enthousiast mee. Wij gaan dan bezien welke effecten dit heeft.

De heer Reuten (SP): De senator zegt dat de vlaktaks zal leiden tot meer welvaart. Je mag in deze Kamer alles zeggen, binnen het betamelijke, maar heeft de heer Biermans enig bewijs voor die uitspraak?

De heer Biermans (VVD): Kijk naar de landen waar de vlaktaks is ingevoerd. Dat heeft daar zonder meer geleid tot meer welvaart. Daar komt bij dat de arbeidsparticipatie in het algemeen stijgt door de vlaktaks, althans dat is de inschatting. Wij moeten dat allemaal echter nog afwachten.

De heer Leijnse (PvdA): Is het de heer Biermans bekend dat de meeste voorstellen die betrekking hebben op de vlaktaks gepaard gaan met de afschaffing van een groot aantal aftrekposten?

De heer Biermans (VVD): Absoluut. Dat maakt de vlaktaks, omdat die zo eenvoudig is, ook zo

aantrekkelijk. De heer Leijnse doelt ongetwijfeld op de hypotheekrenteaftrek.

De heer Leijnse (PvdA): Mijn verdere vraag is of het de heer Biermans bekend is dat de verlaging van het gemiddelde tarief die hij in het vooruitzicht stelt als het gaat om de vlaktaks het gevolg is van de afschaffing van de aftrekposten?

De heer Biermans (VVD): Dat is daar uiteraard het gevolg van. Een en ander leidt tot een grondslagverbreding. Een grondslagverbreding krijg je alleen maar wanneer je minder aftrekposten toelaat.

De heer Leijnse (PvdA): Stel dat in de Nederlandse situatie de aftrek van de hypotheekrente, die verreweg de grootste aftrekpost is, niet zou worden afgeschaft, dan is de tariefverlaging als gevolg van de vlaktaks toch buitengewoon klein?

De heer Biermans (VVD): De VVD is tegen het afschaffen van de hypotheekrenteaftrek.

De heer Leijnse (PvdA): Dan heb je niets aan het invoeren van een vlaktaks, want dan gaat dat tarief echt niet omlaag, of het gaat voor de rijken omlaag en voor de armen omhoog. Dat zal toch niet de bedoeling zijn.

De heer Biermans (VVD): Dan kunnen nog een heleboel andere aftrekposten aan de orde komen. Ik stel voor dat wij deze discussie, die ik op zichzelf ontzettend graag wil voeren, op een ander moment voortzetten, naar aanleiding van een concreet voorstel. Het kan dadelijk ook nog in het kader van interrupties bij betogen van andere leden die het woord nog gaan voeren.

De Eerste Kamer heeft diverse malen aangedrongen op een modernisering van de vennootschapsbelastingplicht van overheidsbedrijven. Eind 2007 heeft dit geleid tot een verkennende notitie van de hand van de staatssecretaris. De leden van de VVD-fractie zijn voorstander van de ondernemingsvariant. Zij zien niets in de variant waarbij steeds een activiteit of een overheidsbedrijf belastingplichtig wordt gemaakt. Zij stellen zich veel voor van de voorstellen, waarmee de staatssecretaris, ik meen, komend voorjaar komt. Zij staan achter het midden- en kleinbedrijf dat steen en been klaagt over de valse concurrentie door lagere overheden. Valse concurrentie door de gemeentelijke jachthaven, die lagere tarieven berekent, de gemeentelijke groenvoorziening, de gemeentelijke zwembaden met fitness- en solariumfaciliteiten, de gemeentelijke bibliotheken, die ook video's en cd's verhuren etc. etc.

Er zijn nog veel meer voorbeelden te noemen, maar ik laat het hier even bij. De prijsstelling van deze gemeentelijke activiteiten bevat veelal een vorm van gemeentelijke subsidie. Naar ik gelezen heb, gaat bij deze diensten en activiteiten om een waarde van 2,5 mld. met een risico van subsidiëring van 750 mln. De leden van de VVD-fractie sporen de staatssecretaris graag aan om

deze kwestie serieus te nemen en met sluitende voorstellen te komen.

Wij wachten de reactie van de staatssecretaris rustig af, al was het maar omdat er een nacht tussen zit.

*N

De heer Reuten (SP): Voorzitter. Ter inleiding. Hoewel iedereen het logisch vindt dat iedereen belasting betaalt, vinden veel mensen het onlogisch dat zij zo veel belasting moeten betalen. Hoewel iedereen begrijpt dat de samenleving een staat nodig heeft om dingen te bekostigen die van en voor ons allemaal zijn, vinden veel mensen het onbegrijpelijk waar de staat ons belastinggeld allemaal aan uitgeeft. Dat dilemma zal wel blijven duren, met welke regering dan ook. Die twee zielen zitten nu eenmaal in onze borst. Daar is ook niets mis mee, zeker niet voor socialisten die evenzeer hechten aan individuele eigenheid en verantwoordelijkheid als aan solidariteit en collectieve verantwoordelijkheid. Een regering met de SP -- wij weten allemaal dat dit uiteindelijk slechts een kwestie van tijd is -- zal dus net als deze regering belasting heffen. Bij wie, waarom en tot welke hoogte wij dat zullen doen, zal het onderwerp van politieke keuzen zijn. Voor wie ons kent als een partij van de solidariteit, zal het niet vreemd zijn zich te realiseren dat deze ook neerslaat in de wijze van belasting heffen. Voorlopig zitten wij echter nog in de oppositie en beoordelen wij van daaruit de nu voorliggende voorstellen van de coalitie inzake het Belastingplan en overige fiscale wetgeving.

Ik bespreek in het vervolg van mijn betoog vijf onderwerpen. Ik begin met algemene beschouwingen over het belastingstelsel. Vervolgens ga ik in op drie specifieke belastingmaatregelen. Dan kom ik te spreken over fiscale maatregelen in een dreigende depressie, vervolgens over een delegatiebepaling uit het Belastingplan en tot slot over efficiencyverhoging van het wetgevingsproces.

Laat ik beginnen met drie algemene beschouwingen over het belastingstelsel. Mijn eerste punt betreft belastingconcurrentie en het vestigingsklimaat. Het fiscale vestigingsklimaat voor bedrijven is een bijzonder punt van zorg voor de staatssecretaris. Dit is een nijpend punt in een wereld waarin het internationale kapitaalverkeer in hoge mate geliberaliseerd is. Belastingconcurrentie tussen staten is dan een voortdurende dreiging. In een defaitistisch scenario krijgen wij steeds verdere verlaging van de winstbelasting, in het bijzonder de vennootschapsbelasting en de belasting op topinkomens, maar ook van milieubelastingen. Handhaving van diverse welvaartsvoorzieningen enerzijds en van de infrastructuur anderzijds resulteert in een combinatie van vlakkere inkomstenbelasting en van omzetbelastingen. In een dergelijk scenario wordt ervan uitgegaan dat bedrijven in hoge mate fiscaal gedreven worden, alsmede dat ze allemaal internationaal mobiel en tot mobiliteit geneigd zijn. Soms krijgen wij de indruk dat dit of een dergelijk scenario meespeelt in

het beleid van de staatssecretaris. Ik wijs bijvoorbeeld op de uitspraak in de memorie van toelichting bij de wet Belastingheffing excessieve beloningsbestanddelen, waarin staat: "Het is duidelijk dat lastenverzwarende maatregelen gericht op excessieve beloningen per definitie geen positieve invloed zullen hebben op het vestigingsklimaat." Op vragen van mijn fractie hierover antwoordde het kabinet overigens dat dit wat al te stellig geponeerd werd.

In een alternatief scenario blijven of vestigen bedrijven zich juist graag in een land waar het fiscale regime veeleer gericht is op meer egalitaire verhoudingen en op meer maatschappelijk verantwoord ondernemen. Een dergelijk scenario richt zich op een, althans in de ogen van mijn fractie, positievere benadering van het begrip "vestigingsklimaat". Sterker nog, Nederland zou zich als zodanig kunnen afficheren en een dergelijk vestigingsklimaat positief kunnen uitdragen. Sommige bedrijven zullen dan wellicht vertrekken -- dat is niet per se euvel -- maar andere zullen zich mogelijk nestelen. Kan de staatssecretaris een korte bespiegeling over een dergelijke benadering ten beste geven?

Het tweede onderdeel van mijn algemene beschouwingen betreft instrumentele belastingen en belastinguitgaven. Van belastingen gaat altijd een mate van sturing uit; in die zin zijn belastingen nooit neutraal. Het is interessant te zien dat het kabinet belastingen en zogenoemde belastinguitgaven steeds meer inzet als gedetailleerd politiek sturingsinstrument en niet slechts als budgettair instrument. Ik wijs op de vergroeningsbelastingen, op de diverse belastingkortingen in verband met arbeid en op bijvoorbeeld doorwerkbonussen voor oudere werknemers. Mijn fractie is geen principieel tegenstander van een dergelijke inzet van de fiscaliteit. Niettemin wordt het belastinggebouw steeds ingewikkelder. De belastingbetaler ziet zich gesteld voor esoterische termen, zoals "inkomensafhankelijke aanvullende combinatiekorting" met even esoterische afkortingen als "IACK". Bij "houdbaarheidsbijdrage" kan men de neiging hebben om te denken aan de invrieskosten van een zak soepgroenten. In het Belastingplan staat deze term echter voor iets heel anders. Kan de staatssecretaris ons in een korte beschouwing zijn visie geven op het probleem van transparante belastingen versus belastingen als gedetailleerd sturingsinstrument?

Ik kom tot het laatste onderdeel van mijn algemene beschouwingen. Een belangrijke politieke partij, het CDA, heeft zich onlangs uitgelaten over de mogelijkheid van een vlaktaks in Nederland. Senator Biermans wees er zo-even ook al op. Op een vraag van mijn fractie hierover stelt het kabinet in de memorie van antwoord dat het geen plannen heeft voor het invoeren van een vlaktaks. Wij vroegen echter niet naar plannen, doch naar de opvatting van het kabinet, zoals wel vaker naar opvattingen gevraagd wordt, bijvoorbeeld over een stelling die in een fiscaal tijdschrift ingenomen wordt. Ik herhaal daarom onze vraag: wat zijn de opvattingen van het kabinet over het

vlaktaksvoorstel van het CDA en over eventuele soortgelijke vlaktaksvoorstellen? Daarbij is dan tevens de vraag te betrekken of het bij een vlaktaks past dat sommige aftrekposten wél de laan uit gaan maar andere niet? Senator Leijnse refereerde hier zojuist ook aan. Naar verluidt zou in het plan van het CDA met name de onbeperkte hypotheekrenteaftrek gehandhaafd blijven, en dat terwijl wij met zijn allen weten dat juist in die onbeperktheid het probleem zit.

Ik zie overigens helemaal niets in een vlaktaks. Ik ben daarentegen voorstander van een extra schijf of schijven in box 1 en in box 3 en daarmee van een forse aftopping van de hoogste inkomens. Ik daag de andere woordvoerders uit, hun visie daarop te geven.

Ik kom tot mijn tweede deel waarin ik drie specifieke belastingmaatregelen behandel, allereerst de nieuwe belasting voor AOW'ers. Kan de staatssecretaris uitleggen of deze belasting, afgezien van de details omtrent de uitwerking, wezenlijk verschilt van de "bejaardenbelasting", de zogenaamde Bos-belasting, genoemd naar de lijsttrekker van de PvdA, waartegen de CDA-top indertijd nogal te hoop liep. "Met Bos ben je de klos", zei de voormalig voorzitter van de Tweede Kamerfractie van het CDA indertijd. Het gaat slechts om de duidelijkheid. Niemand wordt voortschrijdend inzicht ontzegd. Ik merk op dat de staatssecretaris in de memorie van antwoord stelt dat de houdbaarheidsbelasting niet synoniem is aan fiscalisering van de AOW, maar dat er wel sprake is van een vergelijkbaar effect. De staatssecretaris hoeft de uiteenzetting in de memorie van antwoord naar aanleiding van vragen van de PvdA niet te herhalen. Ik vraag hem slechts om te concluderen betreffende het al dan niet wezenlijke verschil tussen de "houdbaarheidsbijdrage" en de "bejaardenbelasting".

Als tweede punt bespreek ik de zogenoemde doorwerkbonus. Deel van het "bejaarden- of bijna-bejaardenpakket" is de doorwerkbonus. Aan het eind van het arbeidzaam leven krijgen degenen die van hun 62ste tot en met hun 64ste jaar doorwerken er gecumuleerd €5001 bij als zij een modaal inkomen verdienen, tot maximaal het dubbele als zij een hoger inkomen verdienen. Wij hebben daar twee vragen over.

Ten eerste. De bonus houdt geen rekening met het aantal arbeidsjaren van personen. Een academicus die grotendeels op staatskosten tot zijn 25ste een opleiding volgde en daarna is gaan werken, heeft er op zijn 62ste verjaardag 37 arbeidsjaren op zitten. Een bouwvakker die op z'n 16de verjaardag begon, heeft er dan al 46 arbeidsjaren op zitten, 9 jaar meer. Waarom krijgt deze bouwvakker de bonus niet vanaf z'n 37ste arbeidsjaar? Dit verschil is strijdig met ons rechtvaardigheidsgevoel.

Ten tweede. Het kabinet denkt kennelijk dat €5001 over drie jaar gecumuleerd, iemand met modaal inkomen aanzet om van zijn 62ste tot het eind van zijn 64ste jaar door te werken. Waarom geldt dit bedrag dan niet voor iedereen, dus voor de beneden en boven modale inkomens? Ook dit is

strijdig met ons rechtvaardigheidsgevoel. Graag worden wij op beide punten ingelicht over het rechtvaardigheidgevoel van de staatssecretaris.

Ik bespreek een derde specifieke belastingmaatregel.

De staatssecretaris stelt in de memorie van antwoord dat alle ouders met kinderen tot twaalf jaar profijt hebben van de versneld verhoogde inkomensafhankelijke aanvullende combinatiekorting. Is dit zo, als wij erbij betrekken dat de alleenstaandeouderkorting tegelijkertijd met €582 wordt gereduceerd? Dit bedrag is tot stand gekomen na het amendement-Sap uit de Tweede Kamer. Ons zijn voorlopige aanslagen 2009 bekend waaruit blijkt dat met name alleenstaande ouders met een WAZ-uitkering of met een bijstandsuitkering, maar ook zij met een arbeidsinkomen van rond de €27000, er relatief zeer aanzienlijk op achteruitgaan, namelijk met €800 per jaar en na het amendement-Sap met €600 per jaar, of €50 per maand. Op een netto-inkomen van €838 per maand, in een mij bekend geval, komt dat hard aan. Tijdens de schorsing zal ik de staatssecretaris en de andere woordvoerders een kopie van een aantal aanslagen overleggen. Kan de staatssecretaris hierover morgen uitleg geven? Gaat het om een bedoeld of om een onbedoeld effect, en zo het een onbedoeld effect is, welke mogelijkheden ziet de staatssecretaris dan om dit op zeer korte termijn te repareren?

Dit brengt mij op een ander, gerelateerd, punt. Een aantal van de betreffende voorlopige aanslagen is waarschijnlijk eind november of mogelijk begin december 2008 uitgegaan, maar ze zijn gedateerd op 15 januari 2009. Het betreft hier bedragen uit een wetsvoorstel dat niet door de Eerste Kamer is goedgekeurd. Op goedkeuring is kennelijk geanticipeerd. Voorts is ook de goedkeuring van de Tweede Kamer niet afgewacht, want het amendement-Sap is er niet in verwerkt. Is dit een foutje, of is dit een procesverstoring? Is het personen, inclusief de Staat als rechtspersoon, in het algemeen toegestaan om stukken te predateren of antedateren? Ik kan mij iets voorstellen bij de redenen voor de predatering, maar is het personen in het algemeen toegestaan om te predateren, als daar goede redenen voor zijn? Ik hoor het morgen graag van de staatssecretaris.

Ik ga over tot mijn derde onderwerp: fiscale maatregelen in verband met depressiedreigingen.

Mijn fractie is voorstander van een trendmatige begrotingspolitiek. Terzijde merk ik op dat wij voorstander zijn van een consequent trendmatige begrotingspolitiek. Daarbij hoort niet het nemen van extra maatregelen indien om conjuncturele redenen een positief begrotingssaldo zakt tot -2% of -3%. Er zijn echter aanwijzingen dat wij zonder staatsingrijpen geen normale recessie tegemoet gaan, een korte periode van teruggang, maar een langdurige periode van stagnatie, een depressie. Zover is het nog niet, maar wij nemen aan dat hierover op het ministerie van Financiën diverse scenario's de revue passeren. Kan de staatssecretaris ons inlichten over dergelijke scenario's en over de fiscale maatregelen die daarbij in beschouwing zijn of worden genomen,

afgezien van de ons reeds bekende, zoals die van vervroegde afschrijving? In het bijzonder wil ik graag weten of generieke of specifieke belastingtoeslagen en belastingkortingen zijn of worden overwogen en of daarover wellicht in internationaal verband wordt gesproken.

In een naar depressie neigende situatie helpt stimulering van de investeringen niet. De uitzondering hierop lijkt ons de investering in de woningbouw, met name door woningcorporaties. Is het kabinet bereid om aan woningcorporaties die investeringen vervroegen een reductie of ontheffing van vennootschapbelasting te verlenen? Voor overige investeringen werkt stimulering via krediet- of belastingfaciliteiten hoogstens bij lichte recessie en dat is niet het geval. Bedrijven investeren immers slechts als ze positieve afzetverwachtingen hebben. Ontbreken die, dan zal de afzet gestimuleerd moeten worden. Het is echter de vraag of belastingmaatregelen daartoe geschikt zijn, geschikter dan een tijdelijke verhoging van de benedenmodale werkloosheidsuitkeringen of van de bijstands- of benedenmodale AOW-uitkeringen, of geschikter dan het vervroegen van infrastructurele overheidsinvesteringen.

Zoals gezegd, wij worden graag geïnformeerd over de scenario's en de bijbehorende plannen van het ministerie van Financiën. Bovendien worden wij graag geïnformeerd over de visie van de staatssecretaris op de ideeën om het belastingstelsel anticyclischer te maken, zoals die bijvoorbeeld geventileerd zijn door emeritushoogleraar Stevens in Het Financieele Dagblad van 13 december.

Ik kom bij mijn vierde onderwerp. Dit betreft een delegatiebepaling.

In artikel XXVIIA nr. 31704 van het Belastingplan is een bepaling opgenomen die de bevoegdheid zou geven om bij ministeriële regeling belastingwetten te wijzigen. Ik citeer: "...ingeval de samenloop van wetten ... niet of niet juist is geregeld". Mijn fractie kan niet instemmen met deze open delegatiebepaling. Deze is bovendien strijdig met de in deze Kamer aangenomen motie-Jurgens c.s. Mijn fractie zou kunnen instemmen met het artikel indien het uitsluitend om een foutieve aanduiding van artikelen, artikelonderdelen en verwijzingen zou gaan, doch meer niet. Wij vragen het kabinet om twee toezeggingen.

Ten eerste. Er wordt zo spoedig mogelijk een wijzigingswet ingediend die het artikel schrapt of beperkt tot de genoemde foutieve aanduiding van artikelen, artikelonderdelen en verwijzingen.

Ten tweede. Hangende deze wijzigingswet maakt het kabinet geen gebruik van het artikel. Indien het kabinet deze toezeggingen niet wil doen, overweeg ik in de tweede termijn een motie op dit punt in te dienen.

Ik eindig met een onderwerp dat het werk van de gehele Kamer aangaat, maar dat zich in het bijzonder openbaart bij de onderhavige voorstellen. Mijn fractie stelde dit in het voorlopig verslag reeds aan de orde, maar wij kregen onvoldoende antwoord en daarom herhalen wij de vraag hier.

Het geheel van de onderhavige oorspronkelijke voorstellen

van wet, tot en met de gewijzigde voorstellen van wet beslaat een meer dan vuistdik dossier met dubbelzijdige A4-tekst. Voor het voorlopig verslag hierover had de Kamer, in casu de vaste commissie voor Financiën, één week de tijd om het kritisch door te nemen en er een standpunt over te vormen. De tekst is een flinke hoeveelheid voor deeltijdparlementariërs. Mijn fractie klaagt daar niet over, want het is haar taak en het is een eervolle taak. Wij doen de regering niettemin voorstellen om de efficiency van de Eerste Kamerleden in het wetgevingsproces te verhogen.

De Eerste Kamer zit aan het eind van dit proces moet dus het geheel van het voorafgaande verstouwen. Gegeven de huidige tekstverwerkingstechnieken moet het toch niet zo moeilijk zijn om voortaan bij de aanbidding van wetsvoorstellen, voor zover het gewijzigde voorstellen van wet betreft, de Kamer tegelijkertijd drie digitale documenten te sturen.

Ten eerste een document met het oorspronkelijk aan de Tweede Kamer aangeboden wetsvoorstel, voorzien van doorhalingen en grijs gemarkeerde toevoegingen die leiden tot het gewijzigd voorstel van wet, met in hetzelfde document voetnoten waarin verwezen wordt naar de nummers van relevante moties en amendementen. Ten tweede een document met de oorspronkelijke memorie van toelichting, voorzien van enerzijds grijze markeringen die duiden op een tekstgedeelte dat niet meer, dan wel anders, relevant is gezien het gewijzigd voorstel van wet, met daarbij voetnoten die aangeven waarom, en anderzijds de aanvullende toelichting, indien van toepassing, uit een gewijzigd voorstel of gewijzigde voorstellen van wet zoals aan de Tweede Kamer aangeboden. Ten derde een document dat het oorspronkelijke advies van de Raad van State en het nader rapport voorziet van grijze markeringen die duiden op een tekstgedeelte dat niet meer, dan wel anders, relevant is, gezien het gewijzigde voorstel van wet, met daarbij voetnoten die aangeven waarom.

Met name de aldus vormgegeven memorie van toelichting zou ook zeer behulpzaam zijn voor burgers die deze naslaan voor een tot wet verheven wetsvoorstel. Enerzijds treffen zij thans daarin zaken aan die voor de uiteindelijke wet niet van toepassing zijn en anderzijds treffen zij daarin soms niets aan over zaken die uiteindelijk wel van toepassing zijn.

Het lijkt niet zo moeilijk om de Kamer een en ander te verstrekken, omdat wij aannemen dat op de ministeries dergelijke documenten worden bijgehouden. Graag krijg ik een toezegging hieromtrent van de staatssecretaris.

De regering kan verdere efficiencyverhoging bewerkstelligen door bij de aanbidding van wetsvoorstellen die wijziging van een bestaande wet inhouden, de Kamer tegelijkertijd een digitaal document te sturen waarin de betreffende oude artikelen volledig zijn uitgeschreven en waarin via doorhaling en grijsmarkering het wijzigingsvoorstel is aangegeven. Thans moeten Kamerleden en burgers die het wetgevingsproces volgen, voortdurend twee documenten raadplegen en

vergelijken, namelijk de oorspronkelijke wetstekst en het voorstel. In het onderhavige geval van de voorliggende wetten gaat het, snel geteld, om ongeveer 175 artikelwijzigingsvoorstellen in 20 verschillende wetten. Graag krijg ik hieromtrent eveneens een toezegging van de staatssecretaris.

Mocht de regering een en ander niet willen toezeggen, dan overweeg ik om hierover in de tweede termijn een motie in te dienen.

De onderwerpen die ik eerder besprak, hebben van doen met onze politieke plaatsbepaling. De laatste twee, delegatie en de aanleveringswijze van stukken, achten wij politiek neutraal en zij kunnen daarom ook steun van alle politieke zijden in deze Kamer genieten.

*N

Mevrouw Böhler (GroenLinks): Voorzitter. Tegen mijn gewoonte in heb ik vandaag mijn bijdrage aan dit debat op papier gezet. Dit was vooral ingegeven door het feit dat in eerdere debatten bleek dat het nogal lastig is om vragen die niet op papier staan, beantwoord te krijgen. Ik zal ook trachten mij zo veel mogelijk aan het papier te houden, zodat er geen verrassingen zijn en in elk geval geen verrassende vragen voor de staatssecretaris.

Ook bij de beoordeling van het Belastingplan en de overige fiscale maatregelen staat het begrip "duurzaamheid" voor mijn fractie centraal. Duurzaamheid heeft voor GroenLinks -- en dat zal u zeker niet verbazen -- uiteraard betekenis met het oog op het milieu. Maar dat is niet alles. Duurzaamheid is voor ons een breed maatschappelijk begrip. Een duurzame samenleving betekent individuele ontplooiing en emancipatie, maar ook solidariteit, nu en voor de toekomst. En tenslotte: het begrip "duurzaamheid" is van essentieel belang voor de overheidsfinanciën. In het licht van duurzaamheid en hetgeen ik er zojuist over heb gezegd, zal ik met betrekking tot het Belastingplan ingaan op drie onderwerpen: de vergroening, de houdbaarheidsbijdrage en de doorwerkbonus.

Ik begin met de vergroening. Mijn partijgenote aan de overkant heeft in het debat in de Tweede Kamer al gezegd dat en waarom wij teleurgesteld zijn over het vergroeningselement in het Belastingplan. Mijn fractie in de Eerste Kamer kan zich daar alleen maar bij aansluiten. De vergroening van het belastingstelsel die de staatssecretaris in het Belastingplan van vorig jaar zo voortvarend was begonnen en die hem de bijnaam "de groene staatssecretaris" heeft opgeleverd, lijkt tot stilstand gekomen. Kennelijk is de groene kleur van de staatssecretaris in de loop van het jaar verbleekt en dat vinden wij bijzonder jammer. Wij vrezen dat het vergroeningsbeleid van vorig jaar een eenmalig karakter heeft gehad en dat het kabinet de vorig jaar beloofde weg van vergroening van het belastingstelsel niet zal voortzetten. Maar hopelijk is onze zorg niet terecht. Wij kijken in dit verband dan ook uit naar de vergroeningsbrief die uiterlijk in mei 2009 naar de Kamer zal worden gestuurd op basis van een motie die in de Tweede Kamer is aangenomen. Wij hopen

echter dat de staatssecretaris nu al geruststellende woorden kan spreken over het vergroeningsbeleid van het kabinet in de toekomst.

Ik zei het al, mijn fractie is teleurgesteld dat verdergaande vergroeningsmaatregelen in het Belastingplan 2009 ontbreken. Die teleurstelling is des te groter omdat fiscale vergroening -- dat heeft de staatssecretaris in het verleden ook beaamd -- niet alleen een zeer effectief middel is voor het milieubeleid, maar daarnaast bij uitstek geschikt is om te zorgen voor verantwoorde economische groei. En dat laatste is op dit moment harder nodig dan ooit. Juist nu, in een periode van economische tegenwind, is het noodzakelijk dat het beleid van de regering gericht is op duurzaam herstel. Dus niet alleen herstel, maar graag ook duurzaam herstel. De vergroening van de belastingen kan hier een belangrijke bijdrage leveren. Graag horen wij van de staatssecretaris of hij deze visie deelt.

Ik heb een aantal specifieke vragen en opmerkingen over de reductie van de CO₂-uitstoot. De regering heeft de fiscale maatregelen op het gebied van mobiliteit en vergroening immers in de sleutel gezet van de reductie van de CO₂-uitstoot. Reductie van CO₂-uitstoot is een belangrijke én noodzakelijke stap om klimaatverandering tegen te gaan. In het werkprogramma Schoon en Zuinig heeft het kabinet het doel vastgelegd dat de sector verkeer en vervoer in 2020, vergeleken met 1990, de CO₂-uitstoot met circa 30% reduceert. Dat is dertien tot zeventien megaton per jaar. Dit geldt uiteraard ook voor de CO₂-uitstoot van personenauto's. Wij mogen namelijk niet vergeten dat personenauto's verantwoordelijk zijn voor ongeveer de helft van de CO₂-uitstoot in de sector vervoer en verkeer.

Het kabinet wil de reductie van de CO₂-uitstoot met name bereiken door de verbetering van de voertuigefficiëntie, dat wil zeggen het bevorderen van de ontwikkeling van zuinige auto's, de stimulering van de aankoop van zuinige auto's, alsmede de inzet van kilometerbeprijzing. Deze uitgangspunten hebben onze steun, maar deze uitgangspunten moeten dan wel worden omgezet in beleid waardoor de reductiedoelstellingen daadwerkelijk worden behaald. En daar zijn wij thans niet zo gerust op. In de memorie van toelichting verwijst de Staatssecretaris naar een rapport van het onderzoeksbureau CE Delft. CE Delft heeft ten behoeve van de vergroeningsbrief van de staatssecretaris enkele varianten van de overstap naar een emissiegerelateerde bpm op hun milieueffecten beoordeeld. Dit onderzoek ziet echter op een overgang in één keer en niet op de stapsgewijze overgang die de regering voorstelt.

Mijn GroenLinks-collega aan de overkant heeft er al op gewezen dat het reductie-effect van de maatregelen in het Belastingplan 2009 slechts marginaal is. Kan de staatssecretaris aangeven of hij desondanks van oordeel is dat de reductiedoelstelling 2020 -- dat wil zeggen: reductie van 30% -- zal worden gehaald? Met andere woorden: kan de staatssecretaris uitleggen waarom de maatregelen in het licht van de reductiedoelstelling afdoende worden geacht?

Ik heb nog een andere vraag over de fiscale vergroening.

De staatssecretaris heeft onder andere met zijn brief van 30 mei van dit jaar duidelijk gemaakt dat voor het kabinet vooropstaat dat bij fiscale vergroening de totale belastingopbrengst gelijk blijft, dat wil zeggen dat de maatregelen budgettair neutraal zijn. De extra vergroeningsopbrengst moet dus volledig terugvloeien door middel van een belastingverlaging elders, bijvoorbeeld via lagere belasting op arbeid of winst. Met de Raad van State is mijn fractie van oordeel dat de regering de concretisering van dit uitgangspunt schuldig blijft, maar misschien kan de staatssecretaris hierop ingaan en daarbij die concretisering duidelijk maken.

Ten slotte heb ik ten aanzien van de vergroening nog vragen die betrekking hebben op de fijnstofdifferentiatie. De staatssecretaris heeft een aantal brieven naar de Tweede Kamer gestuurd over de uitspraak van het hof Den Haag van 14 oktober van dit jaar. Anders dan de rechtbank oordeelde het hof dat de fijnstofdifferentiatie onverbindend moet worden geacht, omdat deze in strijd is met de zogenoemde Euro5/6-verordening van de Europese Commissie. Voor de liefhebbers: dat is verordening 715/2007 betreffende de typegoedkeuring van motorvoertuigen met betrekking tot emissies van lichte personen- en bedrijfsvoertuigen. Het hof verbiedt de Staat vervolgens om uitvoering te geven aan de fijnstofdifferentiatie. Die vervalt dan ook per 1 januari 2009.

De staatssecretaris heeft met zijn brief ook aangekondigd dat hij wellicht cassatieberoep instelt. Wij willen weten of dit inmiddels is gebeurd. Wij willen ook graag weten of de uitkomst van het cassatieberoep gevolgen zal hebben voor het beleid. Met andere woorden, is de staatssecretaris voornemens om de fijnstofdifferentiatie opnieuw in te voeren als het cassatieberoep succesvol is?

Daarnaast geldt dat Nederland al in 2005 bij de Europese Commissie een verzoek heeft ingediend om in afwijking van de genoemde verordening het in gebruik nemen van nieuwe dieselpersonenauto's en lichte dieselbestelauto's zonder roetfilter al vanaf 2007 te mogen verbieden. De reden daarvoor was dat Nederland een specifiek probleem had en heeft bij het halen van de Europese luchtkwaliteitsnormen voor fijnstof en stikstofdioxide. Dit verzoek werd afgewezen, maar de uitspraak van het Hof van Justitie van 6 november van dit jaar geeft aanleiding om te hopen dat de Commissie haar besluit zal herzien. Met zijn brief van 19 november 2008 aan de Tweede Kamer legt de staatssecretaris uit wat het verband is tussen de uitspraak van het hof Den Haag en het verzoek aan de Commissie. Naar aanleiding van die brief heeft mijn fractie twee aanvullende vragen.

Wij zijn benieuwd naar de gevolgen die een eventuele positieve uitspraak van de Commissie heeft op het beleid van de regering met betrekking tot de fijnstofdifferentiatie. Meer in het bijzonder willen wij weten of de staatssecretaris van oordeel is dat honorering van het verzoek door de

Commissie ook betekent dat de weg vrij is voor herinvoering van de fijnstofdifferentiatie.

Voorzitter. Mijn volgende onderwerp betreft de houdbaarheidsbijdrage. Andere sprekers hebben er al op gewezen dat het hierbij gaat om een maatregel die tijdens verkiezingscampagne door sommigen de Bosbelasting is genoemd. Dat was destijds niet zo positief bedoeld, maar met al die verkiezingen van minister Bos tot man van het jaar en politicus van het jaar kun je je afvragen of de bijnaam van de maatregel inmiddels niet een geuzennaam is geworden.

Mijn fractie plaatst ten eerste vraagtekens bij het feit dat deze maatregel werd opgenomen met het Belastingplan. Ook de Raad van State zag hier een probleem en in de schriftelijke voorbereiding op dit debat werden er vragen over gesteld door mijn collega van de PvdA. Volgens de Raad van State kan de houdbaarheidsbijdrage niet los worden gezien van "meeromvattende maatregelen teneinde de houdbaarheid van de overheidsfinanciën zeker te stellen". Zoals de Raad van State eerder opmerkte, dienen met een belastingplan geen voorstellen met vergaande betekenis als het houdbaar maken van de overheidsfinanciën te worden opgenomen. De Raad van State adviseerde dan ook om het voorstel afzonderlijk te behandelen. Dat is geen probleem, want de maatregel zal pas in 2011 ingaan.

De reactie van de regering op de kritiek van de Raad van State en de antwoorden van de staatssecretaris op schriftelijke vragen van mijn collega hieromtrent overtuigen ons niet. Met de Raad van State is mijn fractie van oordeel dat een zorgvuldige beoordeling van dit voorstel binnen het kader van een belastingplan niet mogelijk is.

De regering heeft in de memorie van toelichting evenwel gesteld dat het "presenteren van de houdbaarheidsbijdrage in een afzonderlijk wetsvoorstel afbreuk zou doen aan de samenhang met andere maatregelen die tegelijk genomen worden". Kan de regering toelichten op welke "andere maatregelen" in het Belastingplan zij doelt en hoe deze maatregelen een bijdrage leveren aan de houdbaarheid van de overheidsfinanciën?

Een ander probleem van deze maatregel is volgens mijn fractie gelegen in het volgende. De regering behandelt de houdbaarheidsbijdrage in het kader van de "vergrijzingsproblematiek". Dat begrijpen wij. Uiteraard zijn wij met de regering van mening dat de vergrijzing en dan met name de kosten ervan beleid op dat terrein noodzakelijk maken, maar voor ons is de motivering voor de nu voorgestelde specifieke maatregel niet duidelijk, evenmin de kwantitatieve analyse en de afweging met betrekking tot andere mogelijk te nemen maatregelen. Graag nodigen wij de staatssecretaris uit om op dit punt een toelichting te geven.

Daarnaast vragen wij aan de regering of zij van mening is dat het vergrijzingsprobleem door de voorgestelde maatregelen toereikend wordt aangepakt. Anders gezegd, is het vergrijzingprobleem volgens de regering nu opgelost?

Tot slot nog een enkele kanttekening bij de doorwerkbonus. Mijn fractie twijfelt met name aan

de noodzaak en de effectiviteit van de maatregel. Verleden week heeft de minister van Financiën op vragen met betrekking tot het verhogen van de hypotheekgarantie opgemerkt dat in de huidige tijd goed moet worden gezien of een maatregel die geld kost ook het gewenste resultaat oplevert. Inderdaad! Hetzelfde kun je je afvragen als het om de doorwerkbonus gaat. Het gaat immers om een behoorlijk bedrag, 280 mln., geraamd op basis van het aantal ouderen dat in 2009 naar verwachting aan het werk is.

Wij missen wat de doorwerkbonus betreft een toetsbaar, dat wil zeggen kwantitatief, doel waarmee de verwachte effectiviteit wordt vastgelegd. Evenmin is naar ons oordeel voldoende toelichting om welke reden de doorwerkbonus tot de leeftijd van 65 jaar steeds hoger wordt en daarna sterk afneemt. Kan de regering uitleggen op basis van welke gegevens zij tot de conclusie komt dat de lage arbeidsparticipatie van 60-plussers vooral te wijten is aan een te lage netto-opbrengst van de inkomsten uit arbeid? Kan de regering ook toelichten waarom de maatregel minder aantrekkelijk is gemaakt voor mensen boven de 65?

Bovendien is de arbeidsparticipatie van ouderen de laatste tijd juist gestegen en dat zonder de doorwerkbonus. Dat heeft onder andere te maken met maatregelen omtrent de VUT en het prepensioen. Het CPB verwacht dat deze trend doorzet en dat in de nabije toekomst bijna de helft van alle 60-plussers aan het werk zal zijn. Kortom, het is al aantrekkelijk voor ouderen om na hun 60ste te blijven werken. Geeft de staatssecretaris dus niet onnodig geld uit?

De verwachte stijging in de arbeidsparticipatie geldt met name voor hoogopgeleide ouderen. De arbeidsparticipatie van hoogopgeleide ouderen is bijna twee keer zo hoog is als de arbeidsparticipatie van laagopgeleide ouderen. Wij betwijfelen dat de doorwerkbonus dit beeld zal veranderen, maar wij vernemen graag de mening van de staatssecretaris hierover.

Mijn fractie komt tot de conclusie dat de doorwerkbonus niet effectief is. Hoogopgeleide ouderen zullen ook zonder die bonus doorwerken en voor laag opgeleide 60-plussers, met name mensen die zware beroepen hebben, zal de doorwerkbonus een onvoldoende prikkel zijn om te blijven werken.

Voorzitter. Wij zijn benieuwd naar de reactie van de staatssecretaris en zoals altijd zien wij zijn antwoorden met veel belangstelling tegemoet.

*N

De heer De Boer (ChristenUnie): Mevrouw de voorzitter. Deze bijdrage lever ik zoals gebruikelijk mede namens de fractie van de SGP. We hebben er behoefte aan om allereerst onze steun en waardering uit te spreken voor de wijze waarop het kabinet vorige week aan de overkant sprak over de huidige financiële situatie. Vooral denk ik aan de nuchtere wijze, waarop met name de minister van Financiën hiervoor aandacht vroeg. Hij zei dat niet

alleen gekeken moet worden naar de financiële wereld, maar dat iedere burger zich moet afvragen of het terecht is dat we een steeds meer-en-meer-mentaliteit tegenkomen. Onze fracties zijn het daarmee eens. Dat hebben we tijdens de algemene financiële beschouwingen reeds aangegeven. Als je dan verneemt dat de sinterklaasverkopen records vertonen en dat ondernemers verwachten dat in supermarkten met de kerstdagen dit jaar 700 mln. meer wordt verkocht dan tijdens het recordjaar van 2007, dan mag je inderdaad aan de politiek vragen om niet te doen alsof alles maar kommer en kwel is. Natuurlijk, er zijn grote problemen. De recessie die er volgens de berekeningen komt, vraagt alle hens aan dek, maar we zitten in dit land niet op een zinkend schip, wel op een welvende boot. Kijk ook maar naar de verwachte koopkrachtplaatjes voor velen in ons land het komend jaar.

En dan nu het Belastingplan 2009, om de onderhavige wetten zo maar even samen te vatten. De staatsecretaris heeft de memorie van antwoord op een mooie Sinterklaasmanier aangeboden. Maar hij komt er wat onze fracties betreft niet met een rijmpje vanaf. Hij spreekt namelijk over de noodzaak van een diepere reflectie. Wil hij zijn eigen diepere reflectie op de huidige financiële en economische situatie straks voor ons ontvouwen, anders dan dat reflectie rijmt op correctie?

Het eerste onderwerp dat wij aan de orde willen stellen, is de vergroening. We hebben daar in relatie tot de verpakkingenbelasting een vraag over gesteld, namelijk naar het positieve effect van deze belasting op het milieu. De regering geeft daar in eerste instantie een algemeen antwoord op: het hoofddoel van de verpakkingenbelasting is, zoals voor elke belasting, het realiseren van overheidsinkomsten. Daarnaast is er een gewenst neveneffect, namelijk een prikkel om te kiezen voor een meer milieuvriendelijke verpakking, maar daarvoor zijn geen exacte doelen gesteld.

Mevrouw de voorzitter. Dit antwoord is te gemakkelijk. Natuurlijk weten wij ook wel, dat in het algemeen de milieudoelstellingen door een veelvoud van instrumenten moeten worden bereikt, maar dat er voor de fiscaliteit geen specifieke doelstellingen zijn, zoals de regering antwoordt, verbaast ons bovenmatig. Natuurlijk, er is geen percentage te noemen. Maar het regeerakkoord is in paragraaf III over de duurzame leefomgeving, heel duidelijk. Onder het kopje Ontwikkeling van markten voor duurzame producten, wordt bij punt 4 afgesproken dat daar waar de mate van milieuvervuiling en milieubevordering onvoldoende in de marktprijzen tot uiting komt, waar mogelijk positieve en/of negatieve financiële prikkels -- heffingen, gedifferentieerde belastingen en (tijdelijke) subsidies -- zullen worden ingevoerd. Op die manier worden duurzame productie en consumptie gestimuleerd.

Wij willen onze vraag daarom in een andere context plaatsen en als volgt herhalen. Zijn, nu dit kabinet vrijwel halverwege de regeerperiode is, de fiscale maatregelen voldoende ingezet om de milieudoelstellingen van het kabinet te halen? Natuurlijk, met name bij VROM moet een integraal beeld van het milieubeleid aanwezig zijn. In de

Tweede Kamer heeft de staatssecretaris in discussie met de fractie van GroenLinks echter, mijns inziens terecht, gezegd, dat zijn beleid betrokken wordt bij de totale weging van VROM en dat hij wel degelijk inzicht heeft in de effecten van losse maatregelen op fiscaal gebied. Dus graag een beantwoording van onze vraag: zijn die fiscale maatregelen wel voldoende in het kader van deze totaaldoelstellingen?

En nu weer toegespitst op de verpakkingenbelasting: wij vroegen of het niet wenselijk is deze belasting te verhogen, teneinde een substantieel positief milieueffect te krijgen, zoals dat het geval is in Denemarken en Ierland. Tenslotte stelde de staatssecretaris bij de behandeling van het Belastingplan in de Tweede Kamer dat hij juist van deze landen wil leren. Ik krijg hierop graag een reactie.

De staatssecretaris heeft opgemerkt dat over de effecten van de huidige maatregel eigenlijk nog niet veel te zeggen is, ook al omdat er geen duidelijke nulmeting beschikbaar is. Daar wordt in 2009 mee begonnen. We mogen toch aannemen, dat dit instrument in 2009 beschikbaar komt, zodat we te zijner tijd bij de behandeling van het Belastingplan 2010 wel concrete informatie over de effecten van deze belasting kunnen krijgen?

Wij danken de regering voor de uitvoerige beantwoording van onze vragen inzake de milieubelasting op pleziervaartuigen. De richtlijn voor de uitstoot van schadelijke uitlaatgassen is voor deze boten minder streng dan voor vergelijkbare motoren van wegvoertuigen. Naar verwachting komt in 2009 de Europese Commissie met nadere richtlijnen. Mogen onze fracties aannemen, dat als deze richtlijnen een aanscherping zijn van de eisen die aan de uitstoot van scheepsmotoren worden gesteld, dit nadrukkelijk ondersteund wordt en dat het fiscale instrument zo nodig wordt ingezet om dat te bereiken?

Een onderwerp dat we ook al eerder aan de orde stelden, betreft de vennootschapsbelasting voor stadsherstellingsinstellingen. Het kabinet deelt mee, daarover in het voorjaar van 2009 samen met de minister van OCW een oplossing te zullen zoeken. Nu bleek ons afgelopen dinsdag bij de behandeling van een wijziging van de Monumentenwet 1988, dat er voor het oplossen van dit probleem reeds een subsidie van 2 mln. beschikbaar zou zijn en dat het voorjaarsoverleg dient om dit probleem definitief op te lossen. Onze fracties hebben daarom in het kader van die wijziging van de Monumentenwet 1988 een motie ondertekend die morgen in stemming wordt gebracht, waarin gevraagd wordt om dit probleem inderdaad structureel op te lossen. Het leek ons goed en correct dit hier vanavond te melden. De staatssecretaris zal deze motie ongetwijfeld ook zien als een ondersteuning van zijn pogen een oplossing te vinden.

Een belangrijk onderdeel van dit Belastingplan betreft de maatregelen in de vorm van het verstrekken van een bonus om jonge senioren -- 62 jaar en ouder -- langer te laten werken. Onze fracties ondersteunen dit beleid van

harte. Het zou goed zijn als gezonde werknemers niet meer vanuit een mentaliteit van "ik moet nog zoveel jaren", maar vanuit de notie "ik mag nog zoveel jaren" hun kennis en kunde beschikbaar blijven stellen aan de maatschappij.

Toch willen wij op dit punt wat nader ingaan in het licht van de huidige economische situatie. Uit berekeningen blijkt immers, dat het aantal werklozen de komende jaren -- dus eigenlijk op korte termijn -- met een fors aantal van wel 200.000 kan stijgen. Dan kun je de situatie krijgen, dat enerzijds mensen via een bonus gemotiveerd worden langer te werken, terwijl vervolgens anderen -- veelal jongeren -- thuis komen te zitten. Natuurlijk, door de vergrijzing zal de komende jaren de druk op de arbeidsmarkt toenemen en ook aan een recessie zal weer een eind komen, maar toch dringt zich de vraag op of deze op zichzelf goede maatregel niet op een verkeerd moment, enigszins te vroeg wordt ingezet, al kon de huidige situatie bij het opstellen van het Belastingplan 2009 ongetwijfeld niet worden voorzien. Toch krijg ik graag een reactie van de staatssecretaris.

Wat zijn overigens de verwachte opbrengsten in menskracht uitgedrukt van de invoering van de doorwerkbonus? Daar zijn ongetwijfeld streefdoelen bij geformuleerd, maar ik heb die even gemist. Is het overigens niet gewenst een doorwerkbonus te verlenen bij een lagere leeftijd, zoals de CSO, de Centrale Samenwerkende Ouderenorganisaties, bepleiten? U weet toch ook wel hoe moeilijk het is voor 50-plussers om aan het werk te komen of aan het werk te blijven, zeker als zij een zwaar beroep hebben gehad en niet alles meer aan kunnen? Zou dat niet kunnen helpen, juist voor werknemers die een lichamelijk zwaar beroep uitoefenen? Ik krijg graag ook hierop een reactie.

Ook onze fracties zijn de laatste maanden geconfronteerd met reacties van verontruste medici inzake de verhoging van de btw voor bepaalde medische diensten. Naar wij hebben begrepen, komt de minister van VWS medio mei 2009 met het resultaat van het overleg met de betreffende doelgroep en wordt tot dan die extra btw niet geheven. Is dat juist?

Wij vroegen naar de ontwikkeling van de koopkracht als gevolg van de huidige economische situatie. De memorie van antwoord verwijst ons naar de brief van de minister-president van 21 november 2008. In die brief worden de gevolgen van de economische en financiële crisis voor de koopkracht in algemene termen besproken, met als eindconclusie: "Per saldo valt voorsnog de gemiddelde koopkrachtontwikkeling waarschijnlijk niet slechter uit dan hetgeen bij Prinsjesdag werd geraamd". Die brief is inmiddels echter alweer bijna een maand oud. Daarom herhalen wij onze vraag hoe de koopkrachtontwikkeling thans wordt ingeschat. Al zou die gemiddeld niet slechter uitpakken dan in september gedacht werd, sterker nog, beter zal uitpakken dan verwacht volgens de jongste berichten, zijn er wel specifieke groepen die er echter minder uitkomen dan gedacht, bijvoorbeeld als gevolg van het niet indexeren van pensioenen en als gevolg van met name de Wet

tegemoetkoming chronisch zieken en gehandicapten? Over deze laatste wet en de inkomensgevolgen daarvan zullen onze fracties overigens straks bij de behandeling van de Wtgc komen te spreken. Wij nemen overigens aan, dat het kabinet het najaarsakkoord zal nakomen, ook nu koopkrachtplaatjes meevallen.

De bouwwereld heeft aangegeven, dat het een goede zaak zou zijn om het btw-tarief tijdelijk te verlagen, naar ik dacht naar 16%. Hoe staat de staatssecretaris tegenover dit creatieve idee van de bouwondernemers? Wat houdt overigens de recente opmerking van minister Bos in, dat hij ingrijpen in de woningmarkt niet uitsluit?

Tenslotte, mevrouw de voorzitter, nog een punt dat eigenlijk buiten de behandeling van de wetten van vandaag valt. Toch wil ik het aan de orde stellen. Bij brief van 24 november jongstleden informeerde de staatssecretaris ons over de herziening van het successierecht. Wij zullen daar ongetwijfeld nog over komen te spreken. Eén opmerking nu: de staatssecretaris geeft in deze brief al aan dat hij de plaats van met name kleinkinderen in de beoogde tariefgroep 2 nu al wil bekijken. Is die wel evenwichtig genoeg? Wij willen de staatssecretaris graag meegeven, dat die plaats inderdaad evenwichtiger kan worden gemaakt.

Wij wachten de antwoorden van de bewindslieden met grote belangstelling af.

*N

De heer Ten Hoeve (OSF): Voorzitter. Ik spreek ook namens de fractie van D66. De lijnen voor dit Belastingplan waren vorig jaar al uitgezet en dat betekent dat wij op een aantal zaken nauwelijks meer terug hoeven te komen. De keuze voor vergroening is vorig jaar gemaakt en wij staan daar nog achter zoals wij er toen achter stonden. De aanpassingen aan de vliegbelasting en de verpakkingenbelasting wijzen er op dat die keuze niet helemaal probleemloos is geweest, maar alle begin is moeilijk en wij hopen dat nu voor beide belastingen een bruikbare vorm gevonden is. De kritiek die wij vorig jaar hadden op de mobiliteitsheffingen geldt overigens ook nog steeds. Het lijkt niet redelijk de motorrijtuigenbelasting voor alle autobezitters te verhogen om het gat te dichten dat ontstaat doordat de kopers van nieuwe auto's minder bpm betalen. En die vermindering van bpm loopt vooruit op een kilometerbeprijzingsstelsel dat prachtig is, als het lukt. Maar voorlopig moet nog bewezen worden dat het lukt en kan het net zo goed het zoveelste grootschalige fiasco worden dat ons jarenlang zal achtervolgen. En als dat gebeurt, wat doen wij dan? Blijven wij dan hangen in een stelsel van verhoogde mrb en verlaagde bpm? In 2013 is de bpm bijna 40% lager geworden en dus worden er waarschijnlijk meer auto's verkocht omdat die zo goedkoop zijn geworden. Als ons zeer geavanceerde en innovatieve stelsel dan problemen geeft, zodat wij het maken van kilometers nog niet kunnen belasten, dan hebben wij wel een probleem. Maar goed, de

staatssecretaris hoopt er natuurlijk het beste van, en wij ook. En in ieder geval hebben wij dan een bpm die helemaal op CO₂ uitstoot gebaseerd is. Dat uitgangspunt is, juist vanwege de genoemde onzekerheden, wel echt belangrijk. Wij zijn het daarom zeker niet met de ANWB en de andere autoclubs eens dat die beslissing voorlopig uitgesteld moet worden.

Wat nieuw is dit jaar, is de introductie van de doorwerkbonus en van de houdbaarheidsbijdrage. Onder de huidige omstandigheden lijkt de houdbaarheidsbijdrage actueler dan de doorwerkbonus, gelet op de vrees voor een stijgende werkloosheid. Maar wij gaan ervan uit dat beide op termijn toch nuttig en nodig zullen zijn, dus met het principe van beide zijn wij graag akkoord. Overigens is de doorwerkbonus of "doorwerkkorting", zoals de Raad van State wel enigszins terecht suggereert, bedoelt om een cultuurverandering te stimuleren en in principe beschouwen wij die dan ook als tijdelijk. Hoe kijkt de staatssecretaris daar tegenaan? Het voordeel van het systeem van de heffingskortingen is immers dat zij zo gemakkelijk aangepast kunnen worden aan wat onder zich wijzigende omstandigheden als nuttig of nodig wordt gezien. Daarbij zijn de vragen die naar voren zijn gekomen met betrekking tot werknemers in zware, slijtende beroepen niet irreëel. Dus het is nuttig om goed in de gaten te houden waar de stimulans tot langer werken effect zal hebben en waar niet. En in dat laatste geval: waarom niet? Is dat ook de bedoeling van de staatssecretaris?

Over de houdbaarheidsbijdrage in de vorm waarin die wordt voorgesteld, zijn wij tevreden. Hier gaat het om een noodzakelijke maatregel die door de gekozen vorm het belastingsysteem goed volgt, dus geen enkele extra complicatie of onduidelijkheid oplevert. De gelijkstelling van de tweede en de derde schijf voor belastingplichtigen onder de 65 jaar geeft zelfs een stroomlijning die het systeem ten goede komt en die een stapje in de richting van een vlaktaks is. Ik wil op de vraag van de heer Reuten in dat verband wel onmiddellijk antwoorden: ja, wij zijn ook voorstander van een vlaktaks, behalve voor excessieve inkomens. Ik vrees dat ik met excessieve inkomens bedoel wat de minister en de staatssecretaris gewoon topinkomens noemen. Inhoudelijk is de houdbaarheidsbijdrage en trouwens ook de doorwerkbonus, in overeenstemming met het uitgangspunt dat de regering uitdrukkelijk noemt in de beantwoording van de Raad van State:

"De individuele keuzevrijheid voor het doorwerken tot op latere leeftijd en het principe dat mensen moeten bijdragen naar draagkracht, zijn belangrijk geweest bij de keuze van deze maatregelen". De enige opmerking die wij daarbij zouden willen maken is dat de uitzondering voor ouderen die voor 1 januari 1946 geboren zijn, en van wie de houdbaarheidsbijdrage niet gevraagd wordt, niet past bij het uitgangspunt "bijdragen naar draagkracht". Bovendien draagt die uitzondering ook niet bij aan de eenvoud en overzichtelijkheid van het systeem. Gelet op de

langzame opbouw van de bijdrage was dat, denk ik, niet echt nodig geweest.

Ook bij de vervanging van de combinatiekorting door de inkomensafhankelijke combinatiekorting geldt dat er, gebruikmakend van de mogelijkheden die het systeem biedt, een wenselijke ontwikkeling gestimuleerd kan worden. In dit geval zijn wij dan trouwens wel gelukkig met het amendement-Sap, dat ertoe leidde dat niet de twee combinatiekortingen naast elkaar blijven bestaan.

De voorstellen in omgekeerde volgorde behandelend, kom ik bij de maatregelen met betrekking tot het ondernemerschap. En daar ligt een zaak die voor ons nog niet uitgemaakt is, maar die voor het komende jaar nog maar een heel beperkte invloed heeft. Het stimuleren van ambities ten aanzien van innovatie en groei is op zichzelf natuurlijk uitstekend. Dus de introductie van een mkb-winstvrijstelling kan een nuttige vorm van fiscale stimulering zijn. Maar het vervangen van de zelfstandigenaftrek door de winstvrijstelling zou bij ons toch vragen oproepen, want naast extra faciliteiten voor starters, die het vaak moeilijk hebben, lijkt het ons ook heel zinvol om kleine ondernemers met misschien weinig groeipotentie, maar wel een belangrijke functie in hun omgeving iets extra's te blijven bieden. Dorpswinkels en kleinschalig ambacht, en ook de wijde variëteit van zzp'ers, zitten vaak op de rand van wat mogelijk is maar hebben wel maatschappelijke waarde. Wil de staatssecretaris daar bij eventuele vervolgstappen rekening mee willen houden?

Wat betreft de btw-heffing op complementaire medische diensten waarvoor in de Wet BIG geen normering wordt gegeven, ben ik de staatssecretaris dankbaar dat heffing een halfjaar uitgesteld kan worden. Ik heb begrepen dat onze regelgeving geen mogelijkheid geeft om uitsluitend de door gediplomeerde artsen geboden alternatieve geneeswijzen voor de btw-heffing gelijk te schakelen met de andere door hen geboden medische diensten. Maar gezien het grote belang dat een niet reguliere behandeling voor heel veel mensen heeft, zou ik er sterk op aan willen dringen dat er een mogelijkheid wordt gezocht om dit probleem op te lossen. Dat verlost ons ook van extra administratieve ellende. Ik besef trouwens dat de sleutel in deze kwestie niet ligt bij deze staatssecretaris. Misschien wil hij er wel achteraan gaan!

Nog een vraag, voorzitter, over iets waar deze staatssecretaris ook niet direct verantwoordelijk voor is. In verband met de positie van de woningbouwcorporaties, maar niet alleen daarvan, wachten wij nog op een wetsvoorstel over de maatschappelijke onderneming. Onder andere over de belastingplichtigheid van dergelijke organisaties moet dat meer duidelijkheid kunnen verschaffen. Zou de staatssecretaris ons kunnen vertellen wanneer wij dat mogen verwachten? Ten slotte, voorzitter, een algemene opmerking. Belastingen hebben altijd invloed op het handelen van de belastingplichtigen. Er is dus niets mis mee om belastingen te gebruiken om ontwikkelingen te sturen in een richting die wij wenselijk vinden. Maar

wat ons betreft is de eerste eis aan elke belastingmaatregel dat die voor iedereen volledig transparant moet zijn, dus zo eenvoudig mogelijk. Eenvoud en overzichtelijkheid komen de werking van een belasting meestal meer ten goede dan verfijnd gedetailleerde maatregelen. Eenvoud en overzichtelijkheid zijn van belang voor degene die de belasting moet innen en ook voor degene die moet betalen. Ingewikkeldheid leidt tot misbruik en gebrek aan overzichtelijkheid leidt tot het gevoel oneerlijk behandeld te zijn. Dit Belastingplan vergelijkend met het wetgevingsgedrocht dat wij vorige week moesten behandelen, heb ik nu in ieder geval het gevoel dat de elementen waar wij over gaan beslissen goed passen in het systeem van onze belastingwetgeving. Dat geeft een beter gevoel dan vorige week.

*N

De heer Leijnse (PvdA): Mevrouw de voorzitter. Als ik over een klein half uur mijn betoog zal afronden, ben ik ervan overtuigd dat ik niet in aanmerking zal komen voor uw gebruikelijke complimenten voor bondigheid, maar de tijd die ons geboden was voor de voorbereiding van dit debat was namelijk zodanig beperkt dat ik naar het woord van Goethe u een lange brief heb moeten schrijven. Daar komt nog bij dat de voorliggende fiscale maatregelen komen op een tijdstip dat het financiële en budgettaire kader buitengewoon onzeker zijn. De economische voorspellingen van afgelopen september, waarop de Miljoenennota gebaseerd is geweest, zien eruit alsof ze in een vorige eeuw zijn opgesteld. En zelfs van de meest recente cijfers van het Planbureau die de minister dacht ik vorige week in ontvangst nam toen hij wat te laat in het debat in deze Kamer verscheen, is de houdbaarheidsdatum wellicht alweer verlopen. Het is onzekerheid troef en dat raakt onze economie in het hart. In een dergelijk klimaat is herstel van zekerheid en vertrouwen wezenlijk belangrijk. De overheid is nu niet langer de spreekwoordelijke liberale "nachtwaker" maar een zeer grote financiële partij die haar volle gewicht in de schaal moet leggen om het evenwicht in de economie te herstellen. Dat sommigen van monetarist nu ineens keynesiaan worden, is goed nieuws, maar vooral mag men hopen dat degenen die altijd al keynesiaan waren het vooral nu zullen blijven.

De heer Reuten (SP): Mevrouw de voorzitter. Is senator Leijnse zo iemand die altijd al keynesiaan is geweest?

De heer Leijnse (PvdA): Zeker!

De heer Reuten (SP): Als het gaat om iemand die van monetarist keynesiaan geworden is, denkt hij dan bijvoorbeeld aan minister Bos die vorig jaar door Elsevier nog neoliberal werd genoemd, terwijl hij nu door hetzelfde blad is uitverkozen tot man van het jaar?

De heer Leijnse (PvdA): Dan denk ik niet onmiddellijk aan minister Bos. Vorige week las ik in

de krant dat veel monetaristen nu keynesiaan zijn geworden. Volgens mij was de laatste die genoemd werd Fukoyama om maar eens een dwarsstraat te noemen, maar ik dacht in ieder geval niet aan minister Bos. Waarschijnlijk is dat voor u een geruststellende gedachte!

Voorzitter. De regering heeft de afgelopen weken een sterk interventiebeleid gevoerd. Daarbij kan zij bouwen op de internationaal uitzonderlijk sterke positie van de Nederlandse economie en de gunstige situatie van de overheidsfinanciën. Maar ook op die solide basis is in de gegeven omstandigheden stuurmanskunst nodig en die heeft het kabinet in hoge mate getoond. Het is daarbij opvallend dat interventies op het juiste moment een positief effect kunnen hebben op het vertrouwen: zij laten zien dat de overheid haar gewicht in de schaal wil leggen. Het vroegtijdig scheppen van ruime garanties voor de kapitalisering van de financiële sector is daarvan een voorbeeld. Even opvallend is echter dat een teveel aan opeenvolgende interventies eerder een negatief effect heeft op het vertrouwen: het scheidt een sfeer van onzekerheid over wat allemaal nog gaat komen. In dat opzicht is het goed dat de regering heel duidelijk de grenzen van haar interventiebeleid heeft aangegeven.

Voorzitter. Ik acht het in dit licht ook vertrouwenwekkend dat het kabinet op essentiële punten het ingezette regeringsbeleid ongewijzigd voortzet. De eerder genomen maatregelen om de koopkracht te ondersteunen, zoals de afschaffing van de WW-premie voor werknemers, worden doorgezet, ook nu de inflatie snel terugloopt. Als gevolg hiervan mag in 2009 over de hele linie op een belangrijke versterking van de consumentenbestedingen worden gerekend, hetgeen zal helpen om de onvermijdelijke recessie te bekorten. Ook de voortzetting van de vorig jaar ingezette fiscale beleidswijzigingen scheidt nieuw vertrouwen. Geen paniekerige ingrepen, maar het volhouden van een bestendige lijn is wat de economie op de lange termijn nodig heeft.

In dat opzicht is het goed dat de regering de vorig jaar ingezette vergroening van de autobelastingen dit jaar voortzet. Zowel de verschuiving van de grondslag naar brandstofverbruik en kooldioxide-uitstoot, als de geleidelijke ombouw naar kilometerbeprijzing liggen in deze lijn. Er is een redelijk tempo voor deze principiële omslag uitgezet en het is zaak nu onverdroten aan dit tempo vast te houden. Wel rijst de vraag hoe in dit kader met de tegengestelde effecten van dalende olieprijs aan de ene kant en toenemende technische innovaties aan de andere kant moet worden omgegaan. De eerste, de dalende olieprijs, stimuleren onzuinig en vervuilend rijden, de tweede, technische vooruitgang, kan een geweldige bijdrage zijn aan vermindering van de milieubelasting. De Partij van de Arbeid is geïnteresseerd in de vraag of de regering deze ontwikkelingen volgt en overweegt hier in het uitgezette beleid op in te spelen. Wat zijn bijvoorbeeld de effecten van de dalende olieprijs op het totale brandstofverbruik van de automobiliteit en hoe kunnen deze door fiscale

maatregelen worden beperkt? Welke mogelijkheden zijn er om, bijvoorbeeld in de behandeling van het privégebruik van leaseauto's, een krachtiger impuls te geven aan het gebruik van zuinige en schone auto's? En wat denkt de regering van bepaalde geluiden uit de branche die zeggen dat de zuinigheids- en vervuilingmaatstaven die nu worden gehanteerd, bijvoorbeeld voor de bpm, te relatief zijn -- vergelijking met andere auto's in dezelfde klasse in plaats van harde absolute criteria -- en dat bovendien de aanvankelijke waarden waarop het label is gebaseerd in het gebruik kunnen worden aangepast, bijvoorbeeld wanneer zuinigheid gebaseerd is op een snelheidsbegrenzer die gemakkelijk kan worden gedeprogrammeerd? De fractie van de Partij van de Arbeid stemt in met het door de regering op dit punt uitgezette beleid, maar meent tegelijk dat het denken niet stil moet staan en naar verdere mogelijkheden voor vergroening moet worden gezocht.

Als het om vergroening gaat heeft de regering in het afgelopen jaar terecht vastgehouden aan twee maatregelen die eerder zijn genomen en die veel kritiek hebben gekregen: de verpakkingenbelasting en de vliegtaks. De nu voorgestelde vereenvoudiging van de verpakkingenbelasting is welkom en laat zien dat de Belastingdienst gevoelig is voor terechte aanmerkingen op de gecompliceerdheid van sommige regelingen. De geringe wijziging van de vliegtaks is eveneens gerechtvaardigd, maar laat het wezen van deze heffing gelukkig ongemoeid. Het is hier te loven dat de regering voet bij stuk houdt. Men kan immers moeilijk vasthouden aan ambitieuze klimaatdoelstellingen én tegelijk ach en wee roepen als het snel groeiende en zeer milieubelastende vliegverkeer ook maar een strobreed in de weg wordt gelegd.

De maatregelen inzake de winstbelasting voor het midden- en kleinbedrijf kunnen eveneens op de instemming van de Partij van de Arbeid rekenen. Ook hiermee wordt een bestendige lijn voortgezet, die erop gericht is het startend en kleinschalig ondernemerschap fiscaal te stimuleren. Wel is in mijn fractie de vraag gerezen of de gelijktijdige verhoging van de mkb-vrijstelling en verlaging van het mkb-tarief in de vennootschapsbelasting zodanig zijn gekozen dat het evenwicht in de belastingdruk op ondernemers die onder de Inkomstenbelasting vallen en ondernemers die onder de winstbelasting vallen in stand blijft. Graag een toelichting van de regering hierop, en ook een beschouwing over de doeleinden die de regering in dit opzicht heeft: acht men overgang van een grote groep kleine ondernemers naar het ib-regime wenselijk of juist niet?

Voorzitter. De maatregelen op het terrein van het inkomensbeleid vormen ongetwijfeld het meest substantiële onderdeel van dit Belastingplan. Bij de Partij van de Arbeid bestaat instemming met de maatregelen die nu worden voorgesteld om het doorwerken van oudere werknemers meer gericht te simuleren. Hiertoe kan zeker ook het voorstel worden gerekend tot het verlenen van een premiekorting aan werkgevers die werknemers van 62 jaar en ouder in dienst houden, dat volgende

week in deze Kamer aan de orde is. Dit voorstel betekent een aanzienlijke stimulans voor werkgevers om oudere werknemers niet te vroeg met pensioen te laten gaan. Het pendant hiervan, een flinke stimulans voor werknemers om ook vanaf het 62ste levensjaar actief te blijven, ligt vandaag voor in de vorm van de zogeheten "doorwerkbonus". De omvang van deze bonus is in de eerste jaren na de 61ste verjaardag tamelijk fors, oplopend tot een maximum van bijna €400 netto per maand voor een werknemer van 64 jaar. Zeer positief staat mijn fractie tegenover twee elementen in de vormgeving van de doorwerkbonus. In de eerste plaats geldt de heffingskorting voor alle inkomens uit huidige arbeid, ook wanneer die cumuleren met inkomsten uit vroegpensioen. Hier wordt dus zuiver het doorwerken gestimuleerd en niet het opnemen van vroegpensioen fiscaal ontmoedigd. De werknemer komt dan het beste uit wanneer hij vanaf het 62ste levensjaar te eniger tijd het pensioen gaat combineren met gedeeltelijk doorwerken. Dit is dus een stimulans om vormen van deeltijd pensionering te gaan toepassen, naast en in combinatie met deeltijdarbeid voor oudere werknemers. De discussie over het tijdstip van uittreding uit de betaalde arbeid wordt hierdoor naar een meer realistisch niveau getild: in plaats van het opschuiven van harde en uniforme leeftijdsgrenzen wordt er nu gewerkt aan een langjarig traject waarin de werknemer geleidelijk korter gaat werken en even geleidelijk het wegvallende inkomen aanvult met opname van zijn pensioen. Die vorm van geleidelijke pensionering is voor veel werknemers een wenkend perspectief. Bekend is immers dat veel werknemers na hun 60e levensjaar reikhalzend uitzien naar het moment dat zij kunnen gaan "minderen", maar evenzeer bevreesd zijn voor het moment dat zij geheel buiten het arbeidsproces zullen staan. Dit dilemma los je niet op met afschaffing van het vroegpensioen of opschuiving van de pensioengerechtigde leeftijd. Dit vraagt om een zeer geleidelijk traject van vermindering van de betaalde arbeid tussen het zestigste en het zeventigste levensjaar, waarin iedere werknemer zijn eigen tempo en vorm kan kiezen. De doorwerkbonus zien wij graag als een eerste fiscale maatregel ter stimulering van dit geleidelijke pensioneringstraject. Graag vernemen wij de visie van de regering op de te verwachten effecten op korte en lange termijn.

De heer Reuten (SP): Ik zou graag van de heer Leijnse horen wat hij van het idee vindt dat die doorwerkbonus is gedifferentieerd naar het inkomen. Waarom kan die niet voor iedereen gelijk zijn? Hebben verschillende mensen verschillende stimulansen nodig? Voor modaal is de bonus gecumuleerd tot €5000 in drie jaar en voor mensen met een hoger inkomen loopt die op tot €10.000 in drie jaar.

De heer Leijnse (PvdA): Het is mij ook opgevallen dat de doorwerkbonus in dit geval is gemoduleerd niet als een heffingskorting, als een vast bedrag, maar als een percentage van het loon uit

tegenwoordige arbeid binnen een bepaalde bandbreedte. Dit betekent dat de bonus varieert met het inkomen. Dit geeft het effect dat de heer Reuten beschrijft, overigens binnen een bepaalde bandbreedte.

De heer Reuten (SP): Mijn vraag is of de heer Leijten dit sympathiek vindt.

De heer Leijnse (PvdA): Bij iedere heffing of toeslag moeten wij een afweging maken of die procentueel wordt gegeven dan wel in de vorm van een vast bedrag. Dat is niet altijd hetzelfde. Het is afhankelijk van het effect dat met de maatregel wordt beoogd. In dit debat is er al eerder op gewezen dat de effecten van het doorwerken ten dele ook bij de hogere inkomens zullen neerslaan, althans bij die groep mensen die meer dan modaal verdienen. Die begrenzing zit er wel in want de bonus geldt voor het traject tot een inkomen van €55.000. Die afweging moet op een bepaald moment worden gemaakt. Voor mij staat op dit moment voorop, het feit van de bonus en het effect ervan op de nadere invulling van het traject tussen zestig en zeventig jaar. Ik wil de vraag of dit in procentuele vorm of in de vorm van een vast bedrag moet, hier even buiten beschouwing laten.

De heer Reuten (SP): Ik vroeg of de heer Leijnse het een sympathiek idee vindt dat de bonus gedifferentieerd is en niet voor iedereen gelijk is.

De heer Leijnse (PvdA): Dat weet ik dus niet. Dit is afhankelijk van de effecten. Wij willen bereiken dat mensen in het algemeen langer doorwerken, maar naar de mate van het mogelijke. Je moet bekijken hoe dit voor de verschillende inkomensniveaus uitwerkt om te zien welke effecten de bonus heeft. Op die basis kun je de vraag beantwoorden of de bonus in de vorm van een vast bedrag die niet inkomensafhankelijk is, effectiever zal zijn. Ik heb dus geen antwoord op die vraag.

Geheel in lijn met de gedachte van de deeltijdpensionering heeft de regering voorgesteld de doorwerkbonus niet bij het vijftenzestigste levensjaar te laten eindigen. Ook na deze van oudsher harde grens wordt het doorwerken gestimuleerd, zij het voorshands in zeer bescheiden mate. De fractie van de Partij van de Arbeid acht dit een goede zaak. Ik sprak immers niet voor niets over een geleidelijk pensioneringstraject tussen het zestigste en zeventigste levensjaar. Wie geleidelijk zijn betaalde arbeid terugbrengt en even geleidelijk zijn pensioen begint op te nemen, heeft geen boodschap aan harde leeftijdsgrenzen. Voor de ene werknemer zal het afbouwen sneller gaan dan voor de andere, dat ligt aan de fysieke gesteldheid en de aard van het werk, aan de beloning en aan de hoogte van het opgebouwde pensioen. In die individuele keuzes is het weinig relevant of er bij vijftenzestig jaar een administratieve knip wordt gelegd: dat is voor de rekenmeesters misschien interessant, maar niet voor de betrokken werknemer. Zo wordt de uniforme pensioengerechtigde leeftijd van vijftenzestig jaar

vanzelf sterk gerelativeerd en dat is een goede zaak.

De regering is met de voorstellen voor premiekorting en doorwerk bonus een weg ingeslagen die ons gelukkig verwijderd van het onvruchtbare debat over de verhoging van de pensioengerechtigde leeftijd: vijftenzestig of zevenenzestig jaar, misschien wel zeventig jaar. Simpelweg omdat in een moderne benadering de pensioengerechtigde leeftijd alleen nog als rekenregel bestaat, maar geen reële betekenis meer heeft voor de arbeidsparticipatie. Mijn fractie zou de regering willen uitnodigen in de toekomst daarom ook verder na te denken over de vormgeving van de doorwerkbonus voor werknemers van vijftenzestig jaar en ouder, ook in relatie tot een deeltijds dienstverband. Wij geloven dat er in deze lijn met fiscale stimulansen grote voordelen te behalen zijn op het terrein van de arbeidsparticipatie van ouderen.

Voorzitter. In de fractie van de Partij van de Arbeid bestond er meer reserve aanvankelijk voor de voorstellen die onder het hoofdje "houdbaarheidsbijdrage" zijn gedaan. Deze voorstellen dragen onmiskenbaar bij aan de houdbaarheid van de oudedagsvoorziening in tijden van snelle vergrijzing van de bevolking en zijn in dat opzicht welkom. Ze doen dit echter niet door een vergroting van het actieve draagvlak, maar door het leggen van een extra last op een zeer bepaalde groep burgers; meer in het bijzonder: door het geleidelijk en in zeer bescheiden mate verhogen van de inkomstenbelasting voor uitsluitend degenen die na 1 januari 2011 de leeftijd van vijftenzestig jaar passeren.

Begrijpt U mij goed, de Partij van de Arbeid is en blijft onverminderd voorstander van wat genoemd wordt de fiscalisering van de AOW". Het in toenemende mate dekken van de financieringslasten van de algemene ouderdomsvoorziening uit de algemene middelen in plaats van uit werknemerspremies, heeft in mijn fractie altijd op enthousiaste steun kunnen rekenen. In dit licht stellen wij dan ook met genoeg vast dat nu reeds ruim een derde van de jaarlijkse financieringslast wordt gedekt met rijksbijdragen en niet uit de premie en dat dit aandeel jaarlijks stijgt.

De belangrijkste reden voor deze verschuiving is dat de algemene middelen via de belastingen op een evenwichtiger en meer solidaire manier worden geheven dan de werknemerspremies, ook en vooral als men dit beziet uit een oogpunt van solidariteit tussen de generaties. Anders gezegd: via de premies wordt de last van de vergrijzing te eenzijdig gelegd op de schouders van jongere generaties die nog voluit actief zijn, terwijl via de algemene middelen ook ouderen naar de mate van hun inkomen deelnemen in het dragen van deze last.

De bevrozing van de AOW-premie is daartoe een zeer probaat middel, want dit vermindert de last op de werknemer en vergroot de ruimte om in het zogeheten "bejaardentarief" in de tweede schijf meer belasting te heffen bij vijftenzestigplussers. Geleidelijke verlaging van de AOW-premie zou dit middel nog effectiever maken.

De regering lijkt met de voorgestelde houdbaarheidsbijdrage op een ingenieuze manier precies dat te doen wat ik hierboven beschreef als fiscalisering van de AOW. Door het niet volledig aanpassen van de schijflengte van de tweede schijf aan de inflatie in de komende jaren, ontstaat immers zeer geleidelijk een verruiming van de derde schijf aan de onderkant die voor actieven geen verschil maakt, maar voor vijftenzestigplussers wel omdat zij in de tweede schijf het veel lagere "bejaardentarief" betalen. Anders gezegd: het specifieke inkomenstraject waarover vijftenzestigplussers een lager tarief betalen dan vijftenzestigminners wordt korter, waardoor de inkomens van bejaarden die boven deze schijf uitgaan een geleidelijk zwaardere belasting zullen ervaren.

Men kan hiertegen uit een oogpunt van fiscalisering van de vergrijzingslast weinig bezwaar hebben. Zoals gezegd is een bijzonder ingenieuze vorm gevonden die een zeer geleidelijke oploop van de belastingdruk mogelijk maakt; complimenten daarvoor. Voorts is mijn fractie een groot voorstander van meer belasting heffen bij iedereen teneinde minder AOW-premie te hoeven heffen bij werknemers. Door generieke belastingheffing wordt bovendien bewerkstelligd dat hierin naar algemene draagkracht wordt bijgedragen, hetgeen bij premieheffing nauwelijks het geval is; ook dat is winst.

Dat die belasting in dit geval niet bij iedereen naar draagkracht wordt geheven, maar alleen bij 65-plussers is minder elegant. Ieder secundair criterium in de heffing, zoals leeftijd, mitigeert immers de werking van het draagkrachtbeginsel en vergroot de kans dat bepaalde sterke schouders de dans ontspringen. Toch valt dit met enige goede wil nog wel door de vingers te zien. Het belastingstelsel bevat immers wel meer leeftijdsspecifieke- of levensfasespecifieke heffingen en omdat het hier om vergrijzingslasten gaat, kan men enige rechtvaardigheid zien in het bij voorrang meer meebetalen door 65-plussers.

Het lijkt er echter op dat de regering erg ver gaat, zo niet te ver, door aan deze toespitsing nog een element toe te voegen, namelijk dat de geleidelijke verkorting van de schijflengte uitsluitend van toepassing zal zijn op de generatie die vanaf 1 januari 2011 de leeftijd van 65 jaar bereikt. Hier wordt naast inkomens en leeftijd/levensfase nog een derde element aan de belastingheffing toegevoegd, namelijk generatie. Voor deze toevoeging is geen rechtvaardiging gegeven.

Wel merkt de regering desgevraagd op dat oudere generaties dan die vanaf 1 januari 1946 door de extra belasting niet getroffen worden, omdat zij niet hebben kunnen anticiperen op deze verzwaaring. Maar dat lijkt weinig overtuigend: hoe kunnen latere generaties dan wel anticiperen? Dat kunnen zij niet door extra pensioen op te bouwen, want daartoe wordt geen ruimere fiscale mogelijkheid geboden. Bovendien is het op zichzelf geen rechtvaardiging voor het harde generatieonderscheid dat hier in de belastingheffing wordt aangebracht. Een dergelijk onderscheid

vraagt een zorgvuldige onderbouwing, zoals indertijd de zogeheten 1992-maatregel in de sociale zekerheid zorgvuldig is onderbouwd met een visie op de wenselijkheid van economische zelfstandigheid van vrouwen en het verminderen van het kostwinnersbeginsel.

Het ontbreken van zo'n rechtvaardiging ten principale en de verdere relativisering van het draagkrachtbeginsel in de belastingheffing die het gevolg is van deze generatietoespitsing, maken tezamen dat mijn fractie belangrijke reserves houdt tegen de vormgeving van de houdbaarheidsbijdrage. Ik zou mij kunnen voorstellen dat de regering hierover nog eens nadenkt. Tenslotte treedt de maatregel eerst in 2011 in werking en is er in de afgelopen jaren reeds een majeure wijziging aangebracht in de oorspronkelijke vormgeving als AOW-heffing. Voortschrijdend inzicht is hier dus werkzaam en ik zie niet in waarom dat vandaag zou ophouden.

Het Belastingplan bevat een maatregel waar deze Kamer uitdrukkelijk om heeft gevraagd en wel het terugdraaien van de verlaging van de maximumpremiegrondslag voor derdepijlerpensioenen, zoals die voortvloeide uit de initiatiefwet van de heren Depla en Blok, inzake het banksparen. De Eerste Kamer heeft zich enthousiast getoond over dit initiatief en het dan ook van brede steun voorzien. Minder gelukkig waren wij echter met de wijze waarop de initiatiefnemers onderbouwden dat hun wetsvoorstel een inkomstendering voor het Rijk is en de keuzes die zij vervolgens maakten om deze derving te compenseren.

Gerede twijfels waren er over de soliditeit van het verhaal over het budgettaire beslag en over de keuze dit op te vangen door het maximum voor de premiegrondslag aanzienlijk te verlagen. De Kamer heeft haar onvrede neergelegd in de motie-Vedde/Wubben c.s. Het is te loven dat de regering, hoewel het hier een initiatiefwet van de Tweede Kamer betrof, het tot haar taak heeft gerekend aan deze motie uitvoering te geven. Dit is gebeurd in de voorliggende maatregel. Wij betreuren het echter dat deze maatregel niet kan ingaan op 1 januari 2008. Was dat wel het geval, dan had het afgelopen jaar niet een vreemd intermezzo in de pensioenopbouw van veel zelfstandigen hoeven te worden.

Uit de briefwisseling met de regering maak ik op dat de staatssecretaris zijn uiterste best heeft gedaan om ons tegemoet te komen, maar dat hij uiteindelijk op uitvoeringstechnische bezwaren is gestuit. Dat vinden wij jammer. Het zou een goede les moeten zijn om voortaan minder hocus pocus te bedrijven over vermeende budgettaire derving die niet hardgemaakt kan worden, maar ons wel voortdurend blijft achtervolgen. Verder zouden wij hieruit de les moeten trekken dat het beter is om tekortkomingen direct ruimhartig te repareren en niet half. Maar dat gezegd zijnde moeten wij accepteren dat voor veel zelfstandigen het jaar 2008 een vreemde gedeeltelijke adempauze in de pensioenopbouw lijkt te worden. Misschien kan de regering toelichten of en in hoeverre de ook voorgestelde maatregelen ter zake van de splitsing

van lijfrenten aan de betrokkenen enig soulaas bieden.

Het uitgebreide debat dat wij vorig jaar met de regering hebben gevoerd over de wijsheid van integrale heffing van vennootschapsbelasting bij de woningbouwcorporaties, is niet zonder gevolg gebleven. Hoewel het ruim een jaar trekken en duwen heeft gekost, begrijp ik dat de regering en de corporaties er nu toch naar tevredenheid uitgekomen zijn. Ter zake van de afwikkeling van de eerste Vaststellingsovereenkomst en de inwerkingtreding van de tweede Vaststellingsovereenkomst is een akkoord bereikt waar beide partijen goed mee kunnen leven. Deze Kamer heeft daarbij een bescheiden handje mogen helpen en mag dus ook enigszins delen in de vreugde, maar onze dank gaat toch vooral uit naar de staatssecretaris en de Belastingdienst die dit in de geest van ons debat hebben afgewikkeld.

Dat gezegd zijnde is het dossier van de vpb-heffing bij de corporaties verre van gesloten. De Kamer heeft vorig jaar ook meer ten principale kanttekeningen geplaatst bij de integrale vpb-heffing op ondernemingen, die een gedeeltelijke publieke taak hebben. Wij hebben gevraagd, dit in het aangekondigde wetsvoorstel op de maatschappelijke onderneming adequaat te regelen. Nu verneem ik uit zekere wandelgangen dat een voorontwerp van deze wet weliswaar circuleert, maar dat daarin over de fiscale behandeling van de maatschappelijke onderneming buitengewoon weinig is opgenomen.

Mijn fractie, die toch al enige twijfel heeft over het nut van het wetsvoorstel, krijgt hierover graag opheldering. Schiet de voorbereiding van dit wetsvoorstel een beetje op en bevat het een aanvaardbaar fiscaal regime voor maatschappelijke ondernemingen als de woningbouwcorporaties, maar niet alleen de woningbouwcorporaties? Ik stel die vraag met klem, omdat de discussie over belastingheffing bij overheidsbedrijven, die met dit onderwerp een grote overlap vertoont, ook bijzonder weinig voortgang laat zien. Zo blijft er in het veld van de hybride organisaties, het maatschappelijk middenveld, waar bijzonder belangrijke publieke taken worden vervuld, grote onzekerheid bestaan over de fiscale behandeling.

In het geval van de corporaties rijst de vraag of de regering er verstandig aan doet om met haar fiscale beleid bij te dragen aan een zodanig slechte verstandhouding met de corporaties dat hun medewerking aan het volkshuisvestingsbeleid onder druk komt te staan. De vertraging in het programma van aanpak voor de probleemwijken is daarvan een voorbeeld. Maar wij moeten verder denken. De woningmarkt verkeert in zwaar weer en dat kan nog wel even duren. Bij eerdere crises hebben de corporaties een bijzonder belangrijke rol gespeeld bij het saneren en ondersteunen van de lokale woningmarkt, ook de koopmarkt. Mijn fractie zou niet graag zien dat wij de bereidheid van de corporaties om ter versterking van de woningmarkt te interveniëren in de waagschaal zouden stellen voor hoger belastingopbrengsten op de korte termijn. De uitkomst van de recente gesprekken

over de Vaststellingsovereenkomst wijst gelukkig in een andere richting.

Ik heb mij in de bijdrage van de PvdA-fractie beperkt tot de hoofdpunten van de voorliggende wetsvoorstellen. Dat laat onverlet dat het geheel daarnaast een groot aantal voorstellen bevat dat voor bepaalde groepen ingrijpend is. De postbussen en mailboxen van alle woordvoerders zijn daar de afgelopen weken getuige van geweest en het is verleidelijk daaruit uitgebreid te citeren. Dat zou echter geen recht doen aan de specifieke taak van deze Kamer binnen de volksvertegenwoordiging, die is gemarkeerd door het ontbreken van een recht van amendement. De Eerste Kamer oordeelt uitsluitend over de wetsvoorstellen zoals zij voorliggen. Ik meende dan ook te mogen volstaan met het noemen van die elementen, die mijn fractie voor haar eindoordeel van meer dan gemiddeld gewicht acht.

Ik wil eindig echter niet dan na de waardering van mijn fractie te hebben uitgesproken voor de wijze waarop het fiscale beleid in het afgelopen jaar verder vorm heeft gekregen. De bewindslieden hebben een mate van voortschrijdend inzicht en van respect voor de opvattingen van de volksvertegenwoordiging getoond die men bij bestuurders helaas niet altijd aantreft. De hen ondersteunende ambtenaren hebben wederom een lenigheid van geest getoond die men gerust grote wijsheid mag noemen en die althans een deel van de prestatie van de bewindslieden verklaart. Maar daarbij mag zeker niet voorbijgezien worden aan de bijzondere veerkracht van het uitvoerend apparaat van de Belastingdienst. Dit apparaat heeft in de afgelopen jaren vele door politiek en beleid veroorzaakte complicaties moeten oplossen om het belastingstelsel voor de burger nog enigszins draaglijk te houden. Dat er daarbij veel geklaagd is over allerlei incidenten, niet in het minst aan gene zijde van het Binnenhof, doet niets af aan de uitzonderlijke prestatie van de Belastingdienst in. Dat wilde mijn fractie in dit debat niet ongezegd laten.

Voorzitter. Ik zie met belangstelling de antwoorden van de regering tegemoet.

*N

De heer Essers (CDA): Mevrouw de voorzitter. De leden van de CDA-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van het Belastingplan 2009, de Overige fiscale maatregelen 2009 en de Fiscale onderhoudswet 2009. Wij danken de staatssecretaris en zijn ambtenaren voor de adequate beantwoording van de vragen die wij in het verslag hebben gesteld.

Aangenaam verrast waren wij ook met de op 5 december verstuurd aanbiedingsbrief, waarin de staatssecretaris zich van een tot dusverre volstrekt onbekende kant laat zien, namelijk als een verdienstelijk dichter. Wij waren vooral onder de indruk van de vier laatste regels van zijn gedicht: "Bij dezen de antwoorden van mijn ambtenaren op uw zeer terechte vragen.

Ik hoop dat u zich bij de mondelinge behandeling hierover niet hoeft te beklagen. Oftewel, hopelijk beoordeelt u deze antwoorden niet als te mager. Met vriendelijke groet, Jan Kees de Jager." Bij dit opmerkelijke staaltje van fiscale dichtkunst in het Nederlandse taalgebied, past slechts stille bewondering. Eigenlijk wilde ik hiermee mijn bijdrage afsluiten, maar dat zou weer getuigen van te weinig respect voor het Belastingplan.

De leden van mijn fractie kunnen zich in de meeste van de in het Belastingplan 2009 voorgestelde maatregelen goed vinden. De in dichtvorm geuite wens/vraag in de aanbiedingsbrief: "Dit Belastingplan verzacht de pijn en is voor ons gevoel goed doordacht en ook weloverwogen. Maar zoals gezegd is het van het grootste belang dat het door iedereen op waarde wordt gewogen" kan door ons dan ook in overwegend positieve zin worden beantwoord. Ook zijn wij het met de Raad van State eens dat de regering er in het algemeen in is geslaagd om in dit Belastingplan alleen de maatregelen op te nemen waarmee een wezenlijk budgettaire belang is gemoeid, waarbij het budgettaire effect hoofddoelstelling is en welke een direct verband vertonen met de begroting. Zoals ook reeds gesteld in het verslag, geldt dit naar de mening van de leden van de CDA-fractie echter niet voor de voorstellen inzake de houdbaarheidsbijdrage en de doorwerkbonus. Deze hadden naar onze mening beter in een afzonderlijk wetsvoorstel kunnen worden behandeld, aangezien zij deel uitmaken van een samenhangend pakket maatregelen om de houdbaarheid van de overheidsfinanciën zeker te stellen, mede in het licht van de vergrijzing. Het belang van deze thematiek alsmede het specifieke karakter van de daaraan gerelateerde maatregelen hadden naar onze mening dan ook een separaat wetsvoorstel verdiend. Overigens denken wij dat de nieuwe term "houdbaarheidsbijdrage" in aanmerking komt voor de prijs van het eufemisme van het jaar. Het klinkt in ieder geval beter dan de "Bos-taks".

"Voldoende aandacht voor het welzijn van kleinere bedrijven en burgers van dit land. Daar is immers de pijn van de crisis inmiddels ook aangeland." Zo luidt de volgende dichtregel van de staatssecretaris. Het welzijn van de kleinere bedrijven en burgers van ons land zal het Leitmotiv zijn van mijn bijdrage aan dit debat over het Belastingplan 2009 cum annexis. In dit verband merk ik op dat de leden van mijn fractie met instemming kennis hebben genomen van de in de bijlage bij het Belastingplan opgenomen Notitie fiscaal bevorderen ondernemerschap. Wij onderschrijven in grote lijnen de in deze notitie opgenomen analyse. Ofschoon in de loop van de tijd een aantal faciliteiten is verdwenen, oogt het huidige pakket aan ib-ondernemingsfaciliteiten nog altijd als zeer omvangrijk.

In de notitie wordt naar onze mening terecht de nadruk gelegd op maatregelen, gericht op het verminderen casu quo wegnemen van belemmeringen die worden ervaren bij het opstarten en doorgroeien van ondernemingen. Fiscale stimuleringsmaatregelen voor starters zijn

daarbij van groot belang. Terecht wordt ten aanzien van op groei gerichte ondernemingen gewezen op het belang van de marginale druk. De belangrijkste conclusie in deze notitie is dan ook dat het voor de fiscaliteit voor de hand ligt om in te zetten op structuurverbetering van de belastingheffing, waarmee vooral wordt bedoeld dat het de voorkeur verdient om de winstbelastingheffing te vereenvoudigen. Dit kan worden bereikt door het aantal fiscale faciliteiten te beperken.

Als meest voor de hand liggende maatregel om doorgroeien aantrekkelijker te maken, wordt tariefsverlaging genoemd. In dat verband wordt overwogen om in de toekomst de mkb-winstvrijstelling te verhogen. Ook wordt aandacht besteed aan tegenstrijdige effecten van verschillende ondernemingsfaciliteiten. Zo neemt de zelfstandigenaftrek af naarmate het inkomen stijgt, terwijl de mkb-winstvrijstelling, die betrekking heeft op het inkomen van de ondernemer na aftrek van de zelfstandigenaftrek, nu net toeneemt naarmate het inkomen stijgt. In de notitie wordt het voornemen uitgesproken om de extra progressie die de zelfstandigenaftrek veroorzaakt, te verzachten door deze aftrek in de toekomst geleidelijk af te bouwen in het voordeel van de mkb-winstvrijstelling. Feitelijk leidt de mkb-winstvrijstelling al tot een apart tarief voor winstinkomen. Het voor de toegang tot vele ondernemingsfaciliteiten belangrijke urencriterium heeft behalve veel nadelen in de uitvoeringssfeer ook andere bezwaren. Zo staat dit criterium in de weg aan mensen die naast hun baan een onderneming willen hebben, de zogenoemde hybride ondernemers, alsmede aan mensen die in deeltijd wens te ondernemen, bijvoorbeeld in combinatie met zorgtaken. In de notitie wordt om die redenen een aantal varianten verkend om dit urencriterium aan te passen dan wel af te schaffen.

De optie die in de notitie als meest aantrekkelijke wordt beschouwd, is het afschaffen van het urencriterium voor de mkb-winstvrijstelling en het omzetten van de zelfstandigenaftrek in de mkb-winstvrijstelling. Deze optie leidt ertoe dat de ondernemingsfaciliteiten beter zijn toegesneden op doorgroeiende ondernemers. Het maken van meer winst wordt beloond, terwijl de marginale druk voor ib-ondernemers geleidelijker oploopt dan in het huidige stelsel. Bovendien leidt deze variant ertoe dat deeltijdondernemers en hybride ondernemers ook in aanmerking komen voor de mkb-winstvrijstelling. Wij onderschrijven deze analyse. Afbouw van de zelfstandigenaftrek in het voordeel van verruiming van de mkb-winstvrijstelling en terugdringen van de invloed van het urencriterium zien wij als bijdragen aan de structuurverbetering van de belastingheffing van ib-ondernemingen.

Ook zien wij met belangstelling de resultaten tegemoet van de aangekondigde studie naar herinvoering van een bijzonder tarief voor stakingswinsten. In het verleden hebben wij hier met de heer Biermans meermalen voor gepleit.

Dit alles neemt echter niet weg, dat naar onze mening de beste oplossing op de langere termijn een stelsel zou zijn dat voorziet in een rechtsvormneutrale ondernemingswinstbelasting,

waarbij zowel voor winsten gemaakt door ib-ondernemingen als door Vpb-ondernemingen eenzelfde tarief gaat gelden en er bij uitdeling een additionele heffing plaatsvindt, te vergelijken met de huidige box 2-systematiek. De thans fiscaal transparante entiteiten, te weten eenmanszaken en personenvennootschappen, zouden in een dergelijk stelsel zelfstandig belastingplichtig worden voor de winsten die met het ondernemingsvermogen worden behaald. Door de winst van alle ondernemingen, ongeacht of zij worden gedreven in de vorm van een eenmansonderneming, een personenvennootschap of een bv, te belasten tegen een en hetzelfde, relatief lage tarief en pas een additionele heffing op te leggen aan de gerechtigden tot de winst in geval van uitdeling of onttrekking van die winst, zou de rechtsvormkeuze in een klap worden gedefiscaliseerd en zou er een einde komen aan de ongelijke behandeling van ondernemers ten opzichte van andere belastingplichtigen.

Door de meeste ondernemingsfaciliteiten in te ruilen voor een relatief laag ondernemingswinstbelastingtarief, komt men het beste tegemoet aan de bijzondere functies van de winst die daadwerkelijk in de onderneming wordt aangewend. De huidige ondernemingsfaciliteiten worden ook toegekend indien winst casu quo vermogen niet langer in de onderneming wordt aangewend. Waarom zou de beloning voor arbeid van een ondernemer anders moeten worden belast dan de arbeidsbeloning van een directeur-groootaandeelhouder of van een gewone werknemer? Ook de Raad van State heeft hierop gewezen in zijn advies. Een ondernemingswinstbelasting zal bijdragen aan een aanzienlijke vermindering van de administratieve lasten en ondernemers minder afhankelijk maken van hun fiscale adviseurs. Voorafgaand aan de invoering van een dergelijk stelsel zou als overgangsfase een afzonderlijke winstbox kunnen worden overwogen.

Op korte en middellange termijn lijkt dit voorstel echter niet haalbaar. Dat heeft te maken met de gunstige fiscale behandeling die in het huidige stelsel de ib-ondernemers ten deel valt. Daardoor zullen er altijd groepen ondernemers zijn die er bij wijzigingen op de korte termijn op achteruit gaan. Politiek wordt het dan erg moeilijk om fundamentele veranderingen als een ondernemingswinstbelasting aan te brengen. De paradox is derhalve dat omdat de ib-ondernemer thans fiscaal in de watten wordt gelegd, een structurele en fundamenteel evenwichtige verbetering van zijn fiscale positie vooralsnog niet haalbaar lijkt te zijn. Zelfs mineure wijzigingen zijn al moeilijk realiseerbaar.

Zo moest de staatssecretaris zijn aanvankelijke voornemen om de zelfstandigenaftrek in 2009 niet te indexeren ten gunste van een verdere verhoging van de mkb-winstvrijstelling tijdens de behandeling van het Belastingplan in de Tweede Kamer weer intrekken, vanwege de gerezen protesten als gevolg van het mogelijk nadelige effect van deze maatregel voor kleine ondernemers. Dit illustreert dat zelfs kleine stappen uiterst moeilijk te zetten

zijn. Voor de goede orde: voor de meeste mkb-ers zal een ondernemingswinstbelasting een lastendaling betekenen. Voor degenen die erop achteruit gaan, kunnen er compenserende maatregelen worden bedacht. Waar het ons om gaat, is dat in het geval de discussie bij voorbaat al in het licht van de inkomensplaatjes wordt gezet, er nooit iets zal gebeuren dat structureel in het voordeel van het bedrijfsleven is. De vraag dringt zich dan ook op welke concrete resultaten de staatssecretaris verwacht van de door hem aangekondigde brede consultatieronde met het bedrijfsleven, de fiscale advieswereld en de wetenschap. Echte resultaten lijken pas in het verschiet te liggen, indien niet bij voorbaat alleen kortetermijn-inkomenseffecten bepalend worden geacht voor de acceptatiegraad en haalbaarheidskans van voorstellen, maar men bereid is te zoeken naar maatregelen die ten dienste staan van de structurele verbetering van het ondernemingsklimaat en een evenwichtige en aan de moderne tijd aangepaste belastingheffing van ondernemers en andere belastingplichtigen. Graag vernemen wij de visie van de staatssecretaris hieromtrent.

Soms is al een kleine geste van de wetgever voldoende om het ondernemerschap fiscaal te bevorderen. In het verslag hebben wij aandacht gevraagd voor de categorie van de zogenoemde nijvere stille vennoten. Dit zijn in de regel vissers die voor de invoering van de Wet IB 2001 vennoten waren in een stille vennootschap met de schipper die de eigenaar is van het schip. Deze zogenoemde deelvissers staan model voor de "hardwerkende Nederlander", waar de partij van de heer Biermans het altijd over heeft. Als zij op zee zijn, werken zij dag en nacht voor hun onderneming. Voor de invoering van de Wet IB 2001 konden deze deelvissers als IB-ondernemers aanspraak maken op onder andere de zelfstandigenaftrek. Zij voldeden immers zonder enig probleem aan het urencriterium. Ter gelegenheid van de invoering van de Wet IB 2001 werd echter aan de wettelijke IB-ondernemingsdefinitie een verbondenheidvereiste toegevoegd: als IB-ondernemer moet je rechtstreeks worden verbonden voor verbintenissen betreffende de onderneming. Dit criterium werd in de wet opgenomen om ondernemers te onderscheiden van beleggers die als commanditaire vennoten winst uit onderneming genieten. Dat wordt door de staatssecretaris nog eens expliciet bevestigd in de memorie van antwoord bij het onderhavige Belastingplan. Een andere reden was om man-vrouwfirma's, waarbij slechts een van de partners zelfstandig beroepsbeoefenaar is, de wind uit de fiscale zeilen te nemen. Het moge duidelijk zijn dat de hier bedoelde deelvissers in de verste verte niet lijken op deze commanditaire vennoten of passieve partners in man-vrouwfirma's. En toch werden zij met ingang van 1 januari 2001 uitgesloten van onder andere de zelfstandigenaftrek en de nadien ingevoerde mkb-winstvrijstelling; dit, omdat niet zij, maar de schipper extern de verplichtingen voor de vennootschap aangaat. Dit is onlangs door de Hoge Raad in een tweetal arresten

beslist. Het gevolg van deze rechtspraak is dat deze vissers worden gedwongen om hun stille vennootschap om te zetten in een openbare vennootschap, met als gevolg dat zij grotere aansprakelijkheidsrisico's zullen lopen. De vis wordt zodoende onnodig duur betaald. Mijn vraag aan de staatssecretaris is dan ook of hij zijn stelling in de memorie van antwoord dat dit oordeel van de Hoge Raad niet op gespannen voet staat met zijn beleid inzake bevorderen van ondernemerschap nader wil toelichten. Onze vraag is of het niet veel eerder op de weg van de wetgever ligt om conform het oorspronkelijke doel en de strekking van het verbondenheidsvereiste in de wet een uitzondering op te nemen voor deze categorie van nijvere stille vennoten.

Dan een heel ander onderwerp. Wij verzoeken de staatssecretaris ook om een reactie te geven op de berichtgeving in Het Financieele Dagblad van 11 december 2008 over de vermeende averechtse effecten van de aangekondigde voorstellen ter stimulering van de investeringen door middel van vervroegde afschrijvingen in 2009.

Met veel instemming hebben wij kennisgenomen van het amendement-Omtzigt/Cramer dat het mogelijk maakt dat onder andere niet commerciële dorpshuizen voortaan voor de vrijstelling successierecht in aanmerking komen. Wij danken de staatssecretaris ook voor de door hem aan ons in de memorie van antwoord gedane toezegging dat hij de tekst van deze bepaling zodanig zal uitleggen dat alleen voor de bestuursleden van deze instellingen zal gaan gelden dat zij voor de door hen voor de instelling verrichte werkzaamheden geen andere beloning ontvangen dan een vergoeding voor gemaakte onkosten en een niet bovenmatig vacatiegeld. Daarmee wordt voorkomen dat de hier bedoelde dorpshuizen om voor de vrijstelling in aanmerking te komen alleen of nagenoeg geheel met vrijwilligers moeten werken.

Met instemming hebben wij ook kennisgenomen van de bereidheid van de staatssecretaris om de aangenomen motie van de Tweede Kamerleden Omtzigt en Cramer inzake specifieke nut beogende instellingen uit te voeren. En toch, hoezeer wij ook ingenomen zijn met deze ontwikkelingen waar wij al jarenlang voor pleiten, de vraag blijft bestaan waarom eigenlijk sportverenigingen, niet commerciële buurt- en dorpshuizen, jeugdgroepen en dergelijke niet als reguliere algemeen nut beogende instellingen zouden kunnen worden aangemerkt. De hier bedoelde instellingen zijn immers van grote waarde voor de samenleving. Deze problematiek heeft alles te maken met de huidige invulling die aan het begrip "algemeen nut beogende instellingen" wordt gegeven en in het bijzonder met het zogenoemde 50%-criterium. Volgens de Hoge Raad dienen de werkzaamheden van een algemeen nut beogende instelling voor meer dan 50% het algemene belang te dienen. Onder het particulier belang verstaat de Hoge Raad bij een vereniging het particuliere belang van de leden. Dit wordt zo uitgelegd dat bijvoorbeeld een muziekvereniging die meer is gericht op het in

besloten kring muziek maken dan op publieke optredens niet als een algemeen nut beogende instelling kan worden aangemerkt. Het is bovendien onduidelijk hoeveel repetitietijd moet worden toegerekend aan de publieke optredens.

Soortgelijke problemen bestaan bij sportverenigingen en jeugdgroepen. Toch lijkt het ons evident dat alleen al vanwege de sociale en opvoedende functie van deze verenigingen voor onze jeugd, zij in het belang zijn van het algemeen nut. Omgekeerd, kan het 50%-criterium van de Hoge Raad tot oneigenlijk gebruik leiden in die gevallen dat de niet publieke activiteiten weliswaar minder dan 50% uitmaken, maar deze overduidelijk wel particuliere, commerciële belangen dienen. Dit oneigenlijk gebruik manifesteert zich dan vooral in de sfeer van de giftenaftrek.

De oplossing lijkt zich aan te dienen: enerzijds zou het 50%-criterium moeten worden verhoogd naar bijvoorbeeld 90%. Anderzijds moet een betere invulling worden gegeven van het begrip "publiek belang". Hier lijkt een taak voor de wetgever te liggen. Graag vernemen wij de mening van de staatssecretaris hierover.

Het verheugt de leden van mijn fractie dat er goede vooruitgang is geboekt met de onderhandelingen met de woningcorporaties en dat de uitvoering van de door de gehele Kamer ondersteunde motie-Essers c.s. lijkt te worden gerealiseerd bij de afwikkeling van VSO-I en de totstandkoming van VSO-II. Zeer belangrijk is in dit verband dat overeenstemming is bereikt over de waardering van sociaal vastgoed op de openingsbalans en over de zogenoemde gemengde projecten en tussenvormwoningen. Van harte hopen wij dat ook de resterende geschilpunten op een constructieve en redelijke wijze zullen worden opgelost. Het spreekt voor zichzelf dat wij over de verdere voortgang geïnformeerd wensen te blijven. Minder te spreken zijn wij over het uitstel van de toegezegde tweede notitie over de belastingheffing van overheidsbedrijven tot de zomer van 2009. Al diverse jaren op rij hebben wij in deze Kamer indringend aandacht gevraagd voor deze problematiek. We zijn verheugd dat inmiddels ook de Tweede Kamer en het kabinet het belang van aanpassingen van de wetgeving op dit terrein onderschrijven. Zo wordt de ondernemingsvariant, waarbij overheidsbedrijven belastingplichtig worden indien en voor zover zij een onderneming drijven, als de waarschijnlijk beste variant gezien. Wij dringen thans aan op spoedige wetgevende actie van de zijde van de regering. Van uitstel mag geen afstel komen. Wij roepen de staatssecretaris dan ook op om toe te zeggen dat nog in deze regeringsperiode een wetsvoorstel op dit terrein zal worden ingediend. Een met het voorgaande verband houdende vraag is wanneer wij de wetgeving inzake de maatschappelijke onderneming naar verwachting tegemoet kunnen zien. Kan de staatssecretaris aangeven of in die wetgeving ook de fiscale aspecten zijn opgenomen?

Wij oordelen ook positief over de in het wetsvoorstel Overige fiscale maatregelen 2009 opgenomen voorstellen inzake fiscale beleggingsinstellingen. Hierin wordt onder meer

goedgekeurd dat het verstrekken van garanties door een fiscale beleggingsinstelling ten behoeve van verbonden vastgoeddochtervennootschappen mede kwalificeert als het beleggen van vermogen. Deze verruiming strekt zich echter niet uit tot garanties ten behoeve van vastgoedontwikkelingsdochters, ofschoon het sinds 1 augustus 2007 mogelijk is dat een fiscale beleggingsinstelling indirect betrokken is bij vastgoedontwikkeling voor eigen portefeuille, mits deze activiteiten middellijk via een regulier belaste dochtervennootschap plaatsvinden.

Het houden van de aandelen in een dergelijke dochtervennootschap geldt als belegging. Is de staatssecretaris bereid om toe te zeggen dat ook de garantieverstreking ten behoeve van een dergelijke vastgoedontwikkelingsdochter als het beleggen van vermogen kwalificeert? Deze vraag klemmt temeer, omdat dergelijke ontwikkelingsdochters in de praktijk niet kunnen functioneren zonder enige vorm van garantieverstreking door de fiscale beleggingsinstelling. Het niet-kwalificeren van een dergelijke garantieverstreking als beleggen, zou kunnen leiden tot statusverlies van de fiscale beleggingsinstelling.

Wij zijn zeer ingenomen wij met de tegemoetkoming van de zijde van de staatssecretaris om met ingang van het jaar 2009 de motie-Vedder-Wubben c.s. uit te voeren door middel van een aanpassing van de maximumpremiegrondslag bij lijfrenten naar het oorspronkelijke niveau, inclusief indexatie. Wij hebben er begrip voor dat deze toezegging vanwege vooral uitvoeringstechnische complicaties, zoals omschreven in de brief van de staatssecretaris van 9 december, niet kan worden uitgebreid tot het jaar 2008. Dat is jammer, maar wij hebben er begrip voor.

In de nadere memorie van antwoord gaat de staatssecretaris naar aanleiding van vragen van de VVD-fractie uitgebreid in op de evaluatie van de belastingherziening 2001. Bij de bespreking van het wetsvoorstel inzake excessieve beloningen is deze evaluatie zijdelings ook al aan de orde geweest. Een van de telkens terugkerende kritiekpunten bij deze evaluatie is dat deze zelf door het departement ter hand is genomen. Weliswaar heeft ook de fiscale wetenschap een poging tot evaluatie ondernomen, maar daarbij kon geen gebruik worden gemaakt van data die alleen het ministerie van Financiën heeft. Evenzeer als een evaluatie anders uitpakt als een student zijn eigen tentamenformulier corrigeert in plaats van zijn docent, dringt zich hier de vraag op of de maatschappelijke acceptatie van het evaluatierapport over de Wet IB 2001 niet veel hoger zou zijn geweest als het departement zich ietwat kwetsbaarder had opgesteld door ook onafhankelijke derden kennis te laten nemen van beschikbare data en andere, uiteraard geanonimiseerde, gegevens over de implicaties van de Wet IB 2001. Graag vernemen wij de reactie van de staatssecretaris op deze kritiek.

Opvallend is de tevredenheid die opvolgende kabinetten uitstralen over box 3. Dat is ook wel begrijpelijk. Box 3 leidt tot een redelijk stabiele belastingopbrengst, terwijl veel belastingplichtigen als gevolg van de vrijstellingen geen belasting in box 3 betalen. In vergelijking met het onder de Wet IB 1964 geldende stelsel van belastingheffing van inkomsten uit vermogen is sprake van een aanzienlijke verbetering. Toch mag dit niet betekenen dat wij onze ogen sluiten voor de nadelen die ook aan box 3 zijn verbonden. Als gevolg van de bevoordeelde fiscale behandeling van inkomsten uit vermogen ten opzichte van inkomsten uit arbeid en andere inkomensbronnen, staan de drie boxen van de Wet IB 2001 in een gespannen verhouding tot elkaar. Dat leidt er weer toe dat de wetgever met ingewikkelde anti-ontgaansbepalingen, zoals de terbeschikkingstellingsregelingen, tracht te vermijden dat te gemakkelijk box 3 wordt opgezocht. Ook het vorige week in deze Kamer behandelde en aangenomen wetsvoorstel inzake excessieve beloningen dat onder meer een regeling bevat voor de belastingheffing van lucratieve belangen is daar een voorbeeld van.

Naast eenvoud, dient de wetgever bovendien evenmin het rechtvaardigheidsgehalte uit het oog te verliezen. Zo moeten de voordelen van box 3 worden afgewogen tegenover de gebrekkige rechtvaardiging van het feit dat kapitaalinkomen in de regel veel lichter wordt belast dan arbeidsinkomen of winst uit onderneming. Evenzeer dienen deze voordelen te worden afgezet tegenover het forfaitair belasten kapitaalinkomsten. Doordat de werkelijke inkomsten niet relevant zijn voor de uiteindelijke belastingheffing, staat box 3 op gespannen voet met het draagkrachtbeginsel. Dat geldt overigens ook voor verliezen. Deze kunnen in box 3 niet worden verrekend met positieve inkomsten. Met andere woorden, het feit dat box 3 als een verbetering kan worden beschouwd ten opzichte van de belastingheffing van inkomsten uit vermogen onder de Wet IB 1964 en dat deze box tot een stabiele belastingopbrengst leidt, ontslaat de wetgever niet van het nadenken over alternatieven teneinde de nadelen die ook aan box 3 zijn verbonden, zoveel mogelijk te elimineren. Of gaat de staatssecretaris ervan uit dat box 3 ook op lange termijn het beste stelsel zal zijn en dat het nadenken over alternatieven bij voorbaat een zinloze operatie is? Graag vernemen wij de opvatting van de staatssecretaris hierover.

Wij kijken met veel belangstelling uit naar de door de staatssecretaris aangekondigde notities over de uniformering van het loonbegrip, een exercitie die wij zeer toejuichen, en over de aanpassingen van de vennootschapsbelasting en dividendbelasting naar aanleiding van de thematiek van de renteontvangsten en -uitgaven in de vennootschapsbelasting. Ook kijken we uit naar de aangekondigde voorstellen die gaan leiden tot een aanpassing en modernisering van de Successiewet, iets waar wij ook al vele jaren op aandringen. Dat geldt ook voor de inspanningen van de staatssecretaris om de administratieve lasten voor

burgers en ondernemers verder terug te dringen. Wat dit laatste betreft, achten wij het van groot belang dat de belastinginspecteur weer een gezicht krijgt. Het is voor burgers zeer frustrerend om vragen en klachten niet meer vis-à-vis persoonlijk kwijt te kunnen tegenover een belastingambtenaar, maar aangewezen te zijn op een anonieme en onpersoonlijke BelastingTelefoon, hoe professioneel deze ook mag zijn georganiseerd. Door het succes van horizontaal toezicht wordt het persoonlijke contact tussen de belastinginspecteur en de ondernemer gelukkig steeds meer hersteld. De vraag is echter wat de staatssecretaris eraan gaat doen om ervoor te zorgen dat dit ook weer wordt hersteld voor gewone burgers.

Ik sluit af in dezelfde stijl als de staatssecretaris, namelijk in dichtvorm:

Wij kijken met spanning uit naar de reactie van Jan Kees de Jager.

En verwachten van hem een goed betoog, zeker niet te mager.

Is hij daartoe bereid,

Dan steunen wij zijn beleid.

De beraadslaging wordt geschorst.

De vergadering wordt enkele ogenblikken geschorst.

Voorzitter: De Vries

*B

!Tegemoetkoming chronisch zieken en gehandicapten!

Aan de orde is de behandeling van:

- het wetsvoorstel Regeling van een tegemoetkoming voor chronisch zieken en gehandicapten (Wet tegemoetkoming chronisch zieken en gehandicapten) (31706).

De beraadslaging wordt geopend.

De voorzitter: Ik heet de leden van de regering welkom, de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, de heer Donner, de staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, mevrouw Bussemaker en de staatssecretaris van Financiën, de heer De Jager.

**

*N

Mevrouw Dupuis (VVD): Voorzitter. In het jaarbericht van dit huis dat wij onlangs ontvingen, wordt hoog opgegeven over de zorgvuldigheid waarmee deze Kamer te werk gaat. Dat geldt echter niet voor deze wet. Namens de VVD-fractie wil ik de boodschap kwijt dat wij het onaannvaardbaar vinden dat een gecompliceerd wetsvoorstel als het voorliggende in drie weken door de Eerste Kamer moet worden geloodst, om niet te zeggen gejaast. Zo'n haast betekent dat er dus niets terecht komt van de zorgvuldigheid die een chambre de réflexion past. Niet alleen is er

geen tijd voor reflectie, er is niet eens tijd om alle details en de effecten van dit wetsvoorstel te doorgronden. Als de Kamer afspreekt om wetten die na 7 november worden aangeboden niet meer voor het reces te behandelen, die afspraak is inderdaad gemaakt, dan moeten er wel bijzondere redenen zijn om deze afspraak te passeren. Deze redenen zijn er volgens ons in dit geval niet.

Voor de VVD-fractie betekent dit dat het des moeilijker wordt om onze kritische houding ten opzichte van dit wetsvoorstel op te geven nu er geen tijd is om het geheel, inclusief de memorie van antwoord, nog eens rustig te overwegen. Daar komt dan nog bij dat wij verbijsterd zijn door een aantal antwoorden van de bewindspersonen op onze opmerkingen en vragen.

Zo heeft de fractie gevraagd waarom de regering c.q. de Belastingdienst het ongepast gebruik, zo niet misbruik, van de fiscale aftrek bijzondere ziektekosten zo lang heeft laten duren. Er wordt door de bewindspersonen als repliek een hele rij maatregelen genoemd, die sinds 1998 zijn getroffen om aan dit misbruik iets te doen. Naast dit rijtje lees ik in de memorie van antwoord, zijn er nog veel meer pogingen gedaan, de buitengewone-uitgavenregeling verder of beter toe te spitsen op chronisch zieken en gehandicapten. Er zijn minstens 100 amendementen en moties in gediend et cetera. De minister en de staatssecretarissen zijn het daarom absoluut niet eens met de VVD-fractie dat er geen of onvoldoende aandacht is geweest voor de ontwikkeling van de buitengewone uitgavenregeling. Wel stellen zij vast dat alles wat er gebeurd is, onmiskenbaar een aanzuigende werking heeft gehad. Kortom, er is eindeloos gepraat en overlegd, maar men is gedurende tien jaar niet in staat gebleken om deze zaken adequaat te regelen. Eerder is door alle maatregelen het probleem vergroot. Daarmee blijft het verwijt van de VVD-fractie toch volledig staan? Men kan wel van alles gedaan hebben, maar als dat niet effectief is, kan dat toch niet als argument tegen ons worden gebruikt?

Wij stellen vast dat alle pogingen zijn mislukt. Nu moet met een noodgang een wet worden aanvaard, waarvan het opnieuw zeer de vraag is of deze werkt. Wij wijzen erop dat het falen van de regering op dit punt in de afgelopen jaren uiteindelijk tot zeer onrechtvaardige effecten heeft geleid voor degenen met een wat hoger inkomen. Zo was er aanvankelijk een drempel voor aftrek van bijzondere ziektekosten van 11%, die gemaximeerd was tot ruim €6000. Vervolgens werd het 11% zonder drempel, waardoor de wat hogere inkomens helemaal benadeeld werden. Voor degenen met een hoger inkomen en hoge kosten had dit een zeer onrechtvaardige uitwerking. Degenen die de afgelopen tijd zeer hoge kosten hadden, waren gewoon de klos. Zo creëer je als overheid maximale weerstand tegen belastingheffing. Nu wordt de drempel van maximaal 5,75% wel lager, maar hiertegen hebben wij weer een ander bezwaar, waarover zo meer. Alles is dus misgegaan en nu moeten wij ineens geloven dat het wel goed komt. De VVD-fractie is daarvan niet overtuigd.

Zoals wij in het voorlopig verslag al opmerkten, hebben wij ten minste drie bezwaren, die de minister of de staatssecretarissen onzes inziens niet voldoende of zelfs helemaal niet hebben weerlegd.

Het eerste bezwaar betreft het forfait. Het gaat hier om een beperkt bedrag dat de doelgroepen waarop de wet is gericht standaard ontvangen, zonder daarvoor zelf iets te hoeven doen. Het is dan ook een forfait, een extraatje, ter compensatie van de kosten die men maakt, los van de fiscale aftrekposten en los van allerlei andere inkomensmaatregelen, zoals de vermindering van de eigen bijdrage en de generieke maatregelen. Aan de kant van de overheid is de uitkering van dit forfait, variërend van €150 tot €500, wel een veroorzaker van bureaucratische procedures. Waar bureaucratische procedures in het leven worden geroepen, ontstaan onherroepelijk fouten. Hoe is de beroepsprocedure? Wat moet iemand doen die denkt recht te hebben op zo'n forfait en het niet ontvangt, of die het onjuiste forfait ontvangt, bijvoorbeeld vanwege gewijzigde gezinsomstandigheden? Hoe krijgt de overheid het geld terug als iemand het forfait wel ontvangt en er geen recht op heeft? Was dit nu werkelijk niet anders te regelen? De gedachte op zich is niet onsympathiek, maar is veel te vatbaar voor fouten en zet qua financiën niet bijzonder veel zoden aan de dijk. Weliswaar is hier geen sprake van Europese aanbesteding, maar ook hier hebben wij te maken met een verzinsel van dit kabinet dat in zijn uitvoering vraagt om problemen.

Het tweede bezwaar betreft de overgang van de lage drempel van 1,66% naar een meer dan verdrievoudiging van deze drempel voor bijzondere ziektekosten van 5,75% bij een verzamelinkomen van meer dan €36.000. Ik denk niet dat één van de opstellers van deze wet van dit bedrag moet rondkomen. De VVD-fractie vindt de suggestie dat het hier om een hoger inkomen zou gaan volledig misplaatst. Het gaat hier om de grote middengroep, die altijd het zwaarst lijdt onder fiscale regelingen, te hoge tarieven en weinig subsidies. Ook de regering heeft dit in ander verband aangegeven. De bewindspersonen antwoorden dat er niet meer geld is voor deze regeling, als ik het kort samenvat, maar dat is geen argument. Als er geen rechtvaardige regeling mogelijk is, dan maar helemaal geen regeling!

Overigens breekt onze klomp definitief, als wij over de nog wel aanvaarde fiscale aftrekposten lezen "dat men wel moet kunnen aantonen"-- degenen die aftrek willen krijgen -- "aan wie men kosten van verzorging of verpleging uitbetaald heeft, wil men voor aftrek in aanmerking komen". Was dit dan niet zo? Hoe kan dat? Heeft de Belastingdienst geld teruggegeven zonder bewijs van de opgevoerde hoge kosten? Dat is wel een zeer verwijtbaar smijten met het geld van de burger, want dat is het tenslotte.

Vervolgens is het kennelijk zo dat gezinshulp nog kan worden afgetrokken. Dit hebben wij althans uit een briefing over dit wetsvoorstel begrepen, want in het voorliggende wetsvoorstel is dit niet opgenomen. De term "gezinshulp" vinden

wij buitengewoon ondoeltreffend, slordig en gemakzuchtig, en met oog op eventuele conflicten veel te weinig precies. Wat is de definitie van "gezin", en om welke hulp gaat het precies? Kan de minister dat klip-en-klaar zeggen? In de afgelopen jaren is de fiscale aftrek uit de hand gelopen, maar hier is die kans er weer vanwege een vaag gebruik van termen. Krijgen alleenstaanden, mensen zonder gezin, deze aftrek dan niet als zij thuis verzorging of verpleging nodig hebben? Wat precies is gezinshulp? Het gaat toch om verzorging of verpleging voor allen die daarvoor een indicatie hebben? Noem het dan zo, minister of staatssecretaris.

Naast deze niet geringe bezwaren is de VVD-fractie meer in het algemeen van mening dat deze wet weer een kras staaltje is van inkomenspolitiek via de gezondheidszorg. Wij zijn hiertegen. Dat betekent dat de minister wel met hele goede argumenten moet komen om ons over de streep te trekken.

De heer Kuiper (ChristenUnie): Betekent uw opstelling, mevrouw Dupuis, dat de VVD eigenlijk vindt dat de buitengewone-uitgavenregeling gehandhaafd had dienen te worden? Het gaat mij om uw eigen politieke positie.

Mevrouw Dupuis (VVD): Wij vinden dit geen goede regeling.

De heer Kuiper (ChristenUnie): Had u gewild dat wij de buitengewone-uitgavenregeling hadden gehandhaafd?

Mevrouw Dupuis (VVD): Als daarin een fatsoenlijke inperking had plaatsgevonden -- wij zijn ervan overtuigd dat die nodig was -- was dat misschien een veel betere oplossing geweest.

De heer Klein Breteler (CDA): Uit het betoog van mevrouw Dupuis blijkt helder dat de VVD weinig warme gevoelens heeft voor dit wetsvoorstel, maar ik ga even door op de vraag van collega Kuiper.

Mevrouw Dupuis zegt dat de buitengewone-uitgavenregeling gehandhaafd had moeten worden, eventueel met een inperking. Waar had zij dan die inperking gevonden?

Mevrouw Dupuis (VVD): Waar iedereen het over gehad heeft, de Armanibrillen. Dat was natuurlijk lachwekkend. De mogelijkheid, tot voor kort, om de ziektekostenpremies af te trekken vonden wij geen ideale situatie. Wij zijn het eens met een strakkere inzet van de BU-aftrek, maar de manier waarop die in dit wetsvoorstel is vormgegeven, staat te ver van ons ideaal af.

De heer Klein Breteler (CDA): Maar u bent toch wel met mij van mening, mevrouw Dupuis, dat burgers in die afgeslankte BU-regeling er financieel ook op achteruit zouden gaan? Zijn er dan niet twee problemen? Ten eerste, hoe baken je dat af en wie vind je dan? En ten tweede, als u die mensen had willen compenseren, hoe had u dat dan gedaan?

Mevrouw Dupuis (VVD): Mijnheer Klein Breteler, er zitten heel veel problemen aan deze wet. Wij hebben die niet allemaal opgelost. De tijd van drie weken was daarvoor ook vrij kort. In elk geval vinden wij het voorstel dat nu voorligt, absoluut niet aanvaardbaar.

*N

Mevrouw Meurs (PvdA): Voorzitter. Vandaag behandelen wij de Wet tegemoetkoming chronisch zieken en gehandicapten, de Wtcg. Wij hebben er weer een afkorting bij. Wij danken de regering voor de briefing die wij van de drie betrokken departementen hebben ontvangen en voor de snelle en uitvoerige beantwoording van de vragen die door de verschillende fracties zijn gesteld. Dit heeft zeker bijgedragen aan de vergroting van het inzicht in de werking van deze voorgestelde regeling. Wij moesten ons namelijk, zoals mevrouw Dupuis aangaf, in heel korte tijd deze ingewikkelde materie eigen maken.

In de schriftelijke voorbereiding is uitvoering ingegaan op de technische aspecten van de wet. Mijn fractie wil vanavond enkele hoofdpunten van de wet bespreken. Ik wil het hebben over de doelgroepafbakening en de gevolgen voor de participatiedoelstelling, over de financiële waarborgen en overgangsregelingen, over de inkomenseffecten en ten slotte over de uitvoerbaarheid van de regeling.

Laat ik beginnen met de vaststelling dat mijn fractie achter de doelstellingen van deze nieuwe wet staat. Ten eerste, chronisch zieken en gehandicapten meer gericht en systematisch tegemoetkomen in de kosten die zij dragen als gevolg van hun ziekte en beperking. Ten tweede, het terugdringen van het niet-gebruik.

In dit voorstel wordt ook geregeld dat burgers de tegemoetkoming automatisch ontvangen en niet meer zelf ingewikkelde formulieren hoeven in te vullen. Dat is een winstpunt ten opzichte van de huidige situatie. Hoewel de regeling voor de betrokkenen er wellicht eenvoudiger op is geworden, kan dat zeker niet gezegd worden van de inrichting van de regeling zelf.

De vraag waar wij ons vandaag voor gesteld zien, is of het huidige voorstel een goed middel is om de beoogde doelen te realiseren. De regeling is zoals het kabinet zelf aangeeft, nog niet af. Al werkend zullen verbeteringen aangebracht moeten worden. Wij moeten dus een wet beoordelen die nog in ontwikkeling is, maar die wel grote gevolgen kan hebben voor de mensen die het betreft.

Een belangrijk punt van zorg in dit verband is de omschrijving van de doelgroepen die voor de regeling in aanmerking komen.

Zwart-wit gesteld komt de regeling erop neer dat alleen de gegevens die landelijk worden geregistreerd, meegenomen en meegewogen worden in de afbakening van de doelgroep chronisch ziek en gehandicapt. In de antwoorden op de schriftelijke vragen komt dit punt uitvoerig terug. Ik noem de vragen over de mantelzorg, de

PGB-houders, de mensen die gebruikmaken van hulpmiddelen en de mensen met een chronische aandoening die geen medicijnen slikken, maar wel meerkosten maken ten gevolge van hun chronische aandoening, bijvoorbeeld vanwege een bijzonder dieet.

In zijn reactie onderkent het kabinet de onvolmaaktheid van de huidige indeling en stelt dat de regeling voor verbetering vatbaar is. Ook wordt in dit verband een commissie van deskundigen in het vooruitzicht gesteld die zich zal buigen over de beoogde verbetering van de afbakening van de doelgroep. Nu is zo'n commissie natuurlijk altijd nuttig, maar het belang van deze commissie en het gewicht ervan kunnen wij alleen beoordelen als wij een inzicht krijgen in de bandbreedte waarbinnen deze commissie met voorstellen kan komen. Kan de regering een perspectief schetsen van de wijzigingen die wij kunnen verwachten? Wat is de precieze opdracht van de commissie en welke deskundigheden moeten daarin zijn vertegenwoordigd? Gaat het bij de opdracht alleen om een verfijning van de voorgestelde regeling, of is er ruimte voor meer principiële veranderingen?

Zo wil mijn fractie weten of voor bepaalde kosten geïnvesteerd gaat worden in een landelijke registratie, zodat deze ook meegenomen kunnen worden in de beoordeling van de vraag of betrokkenen in aanmerking komen voor een tegemoetkoming. Deze vragen klemmen des te meer omdat de huidige systematiek vooral gebaseerd is op zorgkosten, dat wil zeggen op kosten die direct gerelateerd zijn aan de ziekte zelf. Echter, het beleid van dit kabinet is ook gericht op meedoen, op actief deelnemen aan de samenleving. Voor mensen met een chronische ziekte of een handicap is het meedoen in veel gevallen alleen mogelijk als het vervoer geregeld is, als er voldoende begeleiding is, als de mantelzorger wordt ontlast of als er aanvullende hulpmiddelen worden ingezet, om maar een paar voorbeelden te noemen. Deze mogelijke meerkosten hebben geen plek gekregen in de huidige regeling, onder meer omdat dit niet landelijk wordt geregistreerd. Hoe gaat het kabinet werk maken van zijn participatiedoelstelling en wat kunnen wij dan eigenlijk aan reparatie in 2009 verwachten? Komt bijvoorbeeld een vrouw met een lichte vorm van dementie die twee dagen in de week naar de dagbehandeling gaat, in aanmerking voor een tegemoetkoming in de meerkosten van het taxivervoer naar de dagbehandeling? En stel dat de mantelzorger tot nu toe als chauffeur is opgetreden en daardoor minder uren betaalde arbeid kan verrichten, geldt de tegemoetkoming dan ook?

Mijn fractie is ook om een andere reden benieuwd naar een meer langetermijnvisie van het kabinet. In onze schriftelijke vragen hebben wij de stelling ingenomen dat elke classificatie weer nieuwe vragen oproept en dat een sluitende omschrijving weliswaar nastrevenswaardig is, maar dat de realiteit altijd een andere zal zijn. Er zal derhalve altijd sprake zijn van bijstellingen en aanpassingen. Deelt het kabinet dit standpunt en als dat zo is, betekent dit dan dat de commissie van

deskundigen een permanente status krijgt? Of is het verfijnen en verbeteren van de regeling aan een termijn verbonden?

Wij hebben begrepen dat het kabinet 2009 als een overgangsjaar opvat.

Mevrouw Ten Horn (SP): Wat bedoelt mevrouw Meurs precies met een overgangsjaar? Zij sprak net al over de vraag hoeveel ruimte er nog is voor principiële wijzigingen. Verwacht zij dat dit alles nog gebeurt in de wet, terwijl die hier ter besluitvorming voorligt in de Eerste Kamer? Of verwacht zij dat wij binnen afzienbare tijd al weer wetswijzigingen krijgen?

Mevrouw Meurs (PvdA): Dat is precies één van de vragen die ik aan de regering. Welke verfijning, verbetering en specificaties zullen er in 2009 nog komen en wat is precies de bandbreedte? Valt die binnen het kader van deze wet of kunnen wij een wetswijziging tegemoetzien? Dat is precies één van de vragen waarop ik een antwoord van de regering wil hebben.

Wij verwachten namelijk, eerlijk gezegd, dat in 2009 niet alle problemen en vragen zijn opgelost. Wij achten het dan ook van groot belang dat er over 2009 een extensieve rapportage komt over opgedane ervaringen, knelpunten en aanvullende maatregelen die zijn getroffen. Tegelijkertijd is het nu reeds van belang om te weten of de aanpassingen en wijzigingen ook na 2009 zullen plaatsvinden. Als er bijvoorbeeld serieus onderzoek wordt gedaan naar de ICF-classificatie, is die lange termijn ook nodig. Het kabinet geeft dat ook aan. Kortom, hoe ziet het verhaal er uit na 2009? Is er dan nog een commissie? Komen er meer landelijke registraties? Krijgen wij een wetswijziging enzovoorts?

Over de afbakening van de doelgroep heeft mijn fractie nog een andere fundamentele vraag. Die vraag betreft de normering. In de voorgestelde regeling wordt gewerkt met het onderscheid tussen hoge en lage meerkosten, hoog en laag forfait. De vraag die voor ons nog niet duidelijk is beantwoord, is: wie bepaalt op welke gronden wat hoog is en wat laag? Wat is de onderliggende norm? Wanneer is iets licht of zwaar en wie bepaalt dat? Een voorbeeld: het gebruik van een hulpmiddel is op zichzelf niet voldoende om in aanmerking te komen voor een tegemoetkoming. Als daar één licht FKG bij komt, komt men wel in aanmerking voor een forfait. Dit is maar een van de vele spelregels. Graag horen wij van het kabinet wie deze spelregels maakt.

Mevrouw Ten Horn (SP): Voorzitter. Wat vindt mevrouw Meurs ervan dat de amputatie van een been niet voldoende is om op grond van de Wtcg in aanmerking te komen voor een forfait?

Mevrouw Meurs (PvdA): Ik wil het nu vooral hebben over de hoofdlijnen van de regeling. Het gaat mij er niet om, een specifiek voorbeeld uit te werken. Het gaat mij veel meer om inzicht te krijgen en om te achterhalen welke normen worden gehanteerd en op welke gronden dat gebeurt.

Mevrouw Ten Horn (SP): Voorzitter. Senator Meurs vraagt waarom het gebruik van hulpmiddelen niet voldoende grond is om in aanmerking te komen voor een forfait. Ik kan wat dat betreft een reeks voorbeelden geven. Ik gaf zojuist een heel duidelijk voorbeeld, maar nogmaals, er zijn veel meer voorbeelden te geven van situaties waarin de persoon wel een hulpmiddel gebruikt, maar niet een licht FKG heeft. Al die mensen kunnen dus niet gebruik maken van de forfaitaire regeling. Wat vindt mevrouw Meurs daarvan? Wat vindt zij ervan dat mensen hulpmiddelen als een rolstoel, een zware loep enzovoorts, gebruiken en geen lichte FKG hebben en daardoor niet gebruik kunnen maken van de forfaitaire regeling?

Mevrouw Meurs (PvdA): Ik vind het belangrijk om nu de regering te vragen om meer inzicht te geven en ze te vragen wat zij vinden van de tegemoetkoming ziektekosten en van de normen die daarvoor gehanteerd worden. Ik meen dat het buitengewoon ingewikkeld zal zijn om geen tegemoetkoming te bieden als is in bepaalde gevallen gebruik wordt gemaakt van hulpmiddelen. In andere gevallen zullen de problemen niet zo groot zijn. Ik meen dat het erom gaat dat meer wordt gespecificeerd. Ik hoop dan ook van de regering te horen hoe de bandbreedte er voor 2009 uitziet en of voor specifieke gevallen in specifieke, ernstige, schrijnende situaties een tegemoetkoming kan worden geboden vanwege de meerkosten, ondanks het feit dat men niet een of meerdere lichte FKG's heeft.

Mevrouw Ten Horn (SP): U vraagt nu om een uitzondering te maken in specifieke situaties, maar zojuist zei u: het gaat mij niet om één voorbeeld, maar om de grote lijn. Ik wil daarom van u horen wat uw mening is voor de grote lijn. Vraagt u aan het kabinet: is één hulpmiddel niet genoeg? Kan op dit punt de regeling nog veranderen?

Mevrouw Meurs (PvdA): Er wordt nu op basis van de huidige voorstellen een regeling voorgesteld en een norm bepaald. Die norm zegt dat iemand met een hulpmiddel en een lichte FKG in aanmerking komt voor een tegemoetkoming in de meerkosten. Ik wil weten waarop die norm is gebaseerd. Ik wil ook weten of een bepaalde bandbreedte geldt. Is het mogelijk dat op basis van de ervaringen in 2009 de norm verandert? Of zal dat niet het geval zijn? Met het antwoord op die vraag wil ik meer inzicht krijgen in de overwegingen van het kabinet bij het bepalen wie in aanmerking komt voor een tegemoetkoming in de meerkosten. Daarvoor zou de desbetreffende persoon een hulpmiddel en een lichte FKG moeten hebben. Mijn fractie wil dit vraagstuk beoordelen in het licht van de participatiedoelstelling. Dat is voor ons namelijk een zwaarwegend aspect.

Kortom, de vraag is: kunnen de spelregels gewijzigd worden en welke rol vervult de commissie van deskundigen? Bij de beantwoording van onze schriftelijke vragen wordt verwezen naar Vektis, maar Vektis is een orgaan van de zorgverzekeraars. Is Vektis degene die de norm bepaalt? Welke rol

speelt het ministerie van VWS? Wij stellen deze vragen -- hiermee geef ik ook voor een deel antwoord op de vragen van mevrouw Ten Horn -- omdat wij graag zien dat ervaringen die worden opgedaan met de regeling zich ook vertalen in een kritische beoordeling van de gehanteerde normen en indelingen. Zo'n feedbackmechanisme werkt alleen als de bevoegdheid om aanpassingen te realiseren duidelijk is belegd. Dat is mijn fractie nu niet duidelijk.

Mijn tweede hoofdpunt betreft de financiële waarborgen en overgangsregelingen. De BU-regeling was een openeindregeling. De voorgestelde regeling is gesloten. Er is een vast bedrag beschikbaar.

De vraag van mijn fractie is wat er gaat gebeuren als de groep die aanspraak maakt op een tegemoetkoming groter is dan verwacht. Komt er dan structureel geld bij? Of krijgen alle betrokkenen een kleinere tegemoetkoming? Wij gaan ervan uit dat er geld bij komt en dat er jaarlijks op basis van opgedane ervaringen een beoordeling wordt gemaakt van de te verwachten aanspraken op de regeling. We krijgen graag een bevestigend antwoord van het kabinet. We kunnen ons nauwelijks voorstellen dat bij een eventuele groei de solidariteit opgebracht moet worden door de degenen die van de regeling gebruik maken. Dat zijn de meest kwetsbaren.

Een vergelijkbare vraag betreft de 50 mln. die nu is gereserveerd voor de groep die nog niet gevonden is. Waar is de hoogte van dit bedrag op gebaseerd? De schatting van de CG-raad is dat het zal gaan om 400.000 mensen. Het kabinet gaat uit van 180.000 mensen. Waarop is dit aantal gebaseerd? En ook hier de vraag: stel dat de CG-raad het bij het rechte eind heeft, komt er dan geld bij?

Ook hier zijn wij onzeker over de gehanteerde termijnen. Geldt dit alles alleen voor 2009 of wordt er ook in de daarop volgende jaren geld gereserveerd voor de groep die niet gevonden is? Wij nemen overigens aan dat degenen die later worden gevonden, wel met terugwerkende kracht gecompenseerd worden. Wij menen dat deze toezegging aan de Tweede Kamer is gedaan en krijgen graag een bevestiging en een nadere uitleg van die toezegging.

Mevrouw Ten Horn (SP): Voorzitter. Wanneer is het volgens senator Meurs nog acceptabel dat iets met terugwerkende kracht betaald wordt? Hoe stelt zij zich dit voor? Wanneer kan iemand bezwaar aantekenen dat hij iets niet heeft gekregen? Wanneer kan iemand nog wel iets met terugwerkende kracht krijgen? Vindt zij het acceptabel dat de datum van 1 september 2009 daarbij de definitieve datum is? Op welke datum zou de mogelijkheid komen te vervallen?

Mevrouw Meurs (PvdA): Gelet op de aard van de regeling, die uit verschillende componenten bestaat, kan de individuele burger pas medio 2010 goed weten wat de Wtcg de facto voor hem betekent. Wat de terugwerkende kracht betreft, moeten wij er dus in ieder geval rekening mee

houden dat de burger pas in 2010 inzicht in de effecten van de regeling heeft. Dus de termijn waar u op doelt, zou zolang moeten duren.

Wij hebben als leden van de Eerste Kamer veel brieven van burgers gekregen die een uiteenzetting geven van schrijnende situaties ten gevolge van de nieuwe regeling. Wat mijn fractie vooral verontrust, is dat de brieven gaan over verschillende aspecten van de regeling. De ene wijst op de onvolkomenheid van de FKG-systematiek, de ander op het wegvallen van de participatiedoelstelling, een derde op de stapeling van maatregelen die negatief uitpakken voor het inkomen. Met andere woorden, het is niet denkbeeldig dat er aardig wat gerepareerd zal moeten worden en dat die reparatie verschillende onderdelen van de regeling betreft.

Mijn fractie is bezorgd vanwege het gegeven dat de regeling ingewikkeld is: er zijn verschillende geldstromen en de afbakening is nog in ontwikkeling. Bovendien worden de tegemoetkomingen op individueel niveau op verschillende momenten in de tijd uitgekeerd. Als burger heb je pas na verloop van tijd een overzicht van het totale pakket, waarmee is gemoeid:

- de korting op de eigen bijdrage intramurale zorg per 1 januari, hetgeen de persoon direct merkt;
- de korting op de eigen bijdrage voor de extramurale zorg, pas in april/mei 2010;
- de uitkering van de forfaitaire regeling, pas in november 2010;
- de nieuwe fiscale regeling over 2009, pas in de eerste helft van 2010.

Alles bij elkaar betekent dit dat de individuele burger pas tegen het einde van 2010 weet hoe deze nieuwe regeling die in principe in januari 2009 moet ingaan voor hem of haar uitpakt. En dan moet hij/zij deze verschillende componenten kennen en in hun onderlinge samenhang kunnen beoordelen.

In de Tweede Kamer is de motie-Omzigt aangenomen. Deze motie houdt in dat de regering, de facto het CAK, verplicht is om een onderbouwing te geven van de afwijzing van de tegemoetkoming van gemaakte meerkosten. Anders gezegd, burgers moeten kunnen traceren op welke gronden de afwijzing is gebaseerd. Die informatie is uiteraard belangrijk voor een eventueel beroep.

De vraag van mijn fractie is of we niet een stap verder moeten gaan en burgers de mogelijkheid moeten bieden om bij één loket bezwaar te maken tegen het totale Wtcg-pakket. Nu is er geen correctiemaatregel en is onduidelijk tot wie burgers zich moeten wenden als zij van oordeel zijn dat de Wtcg in hun geval niet goed is toegepast.

Het kabinet heeft in de toelichting op dit wetsvoorstel aangegeven dat er sprake is van aanmerkelijke inkomenseffecten en dat deze effecten voor een deel ook bedoeld zijn. Immers, zo stelt het kabinet, een van de redenen om de BU-regeling te vervangen door de Wtcg is gelegen in het beter toesnijden van de regeling op degenen die het echt nodig hebben. Toch is het kabinet er zelf niet helemaal gerust op en kent de regeling een aantal compensatiemaatregelen. Die maatregelen

moeten ervoor zorgen dat er geen onrechtvaardige inkomenseffecten ontstaan en vooral dat degenen met een laag inkomen niet onevenredig zwaar worden getroffen. Als ik het goed overzie, stelt het kabinet een stuk of 15 verschillende compensatiemaatregelen voor: van extra compensatie voor de 65-minners tot een verhoging van het grensinkomen van de huurtoeslag voor de 65-plussers. Een deel daarvan is door het kabinet zelf voorzien, een deel is het gevolg van toezeggingen aan de Tweede Kamer. Het is hier niet de plaats om op elk van de maatregelen afzonderlijk in te gaan. Wij willen van het kabinet een beoordeling van het totale pakket: wat levert het totale pakket nu precies op voor wie? En meer in het bijzonder: kan het kabinet aangeven wat de gevolgen zijn voor de minst draagkrachtigen? Kunnen wij de verzekering krijgen dat zij met dit pakket daadwerkelijk worden ontzien?

Mevrouw Ten Horn (SP): Voorzitter. Verwacht mevrouw Meurs antwoord op deze vraag in dit debat? Het is een uiterst complexe vraag, gezien de vraag wat daar allemaal voor nodig is.

Mevrouw Meurs (PvdA): Ik verwacht zeker wel een antwoord op deze vraag, omdat in de regeling zelf al een aantal compensatiemaatregelen is opgenomen. Ik neem daarom aan, dat er goed over is nagedacht. In de toezeggingen aan de Tweede Kamer is ook een aantal extra maatregelen genomen. Het zou op zijn minst goed zijn om van het kabinet inzicht te krijgen in de gevolgen van deze maatregelen. Iets anders is -- maar daar kom ik zo over te spreken -- dat je dit nu niet op het individuele niveau kunt weten. Om die reden stel ik ook voor om onderzoek te doen, zodat je in de komende periode op het individuele niveau meer inzicht krijgt in de effecten van deze Wtcg voor de personen die het betreft, zoals met de Zorgverzekeringswet ook is gebeurd.

Mevrouw Ten Horn (SP): Mevrouw Meurs gaat er dus van uit dat wij in dit debat antwoord krijgen. Zij wil dat de minst draagkrachtigen met dit pakket daadwerkelijk ontzien worden, maar kan zij aangeven wat zij nu precies bedoelt met de minst draagkrachtigen en wanneer zij niet worden ontzien? Mogen mensen in de bijstand er meer dan 0% op achteruit gaan?

Mevrouw Meurs (PvdA): Het lijkt mij belangrijk om in algemene zin een antwoord te krijgen. Nu wordt namelijk vaak een vergelijking gemaakt met de huidige BU-regeling, waarin allerlei kosten kunnen worden afgetrokken of waardoor je een tegemoetkoming krijgt. Ik zou van het kabinet willen weten wat er voor mensen op bijstandsniveau gebeurt, zowel boven 65 als onder 65 jaar om een profiel te krijgen van de effecten voor degenen die de zwaarste lasten moeten dragen.

Mevrouw Ten Horn (SP): Ik begrijp wat mevrouw Meurs vraagt, maar mijn vraag is wat voor haar

acceptabel is. Als zij morgen het antwoord krijgt op haar vraag, waar ligt dan voor haar de grens?

Mevrouw Meurs (PvdA): Dat zullen wij morgen bezien als wij het antwoord krijgen van de regering.

In de Tweede Kamer is uitgebreid gesproken over de verschillende koopkrachtplaatjes. Mijn fractie heeft geen behoefte aan herhaling van dat debat. Wel zouden wij willen dat er in opdracht van het kabinet een onderzoek wordt gestart ongeveer tot en met een looptijd tot medio 2011 om te bezien wat de effecten zijn van de maatregelen op het individuele niveau. Wij kunnen ons voorstellen dat het Nibud of een andere organisatie deze opdracht uitvoert en voor verschillende profielen van burgers laat zien en berekent wat de inkomensgevolgen zijn van de totale regeling, zodat wij beter inzicht krijgen in de wijze waarop zij neerslaat in individuele gevallen. Wij achten zo'n onderzoek in termen van een consistente en consequente inrichting en uitvoering van deze regeling van groot belang.

In de schriftelijke voorbereiding zijn wij reeds ingegaan op de uitvoerbaarheid van de regeling en het is duidelijk dat ook het kabinet hier zorgen over heeft, getuige de installatie van een stuurgroep implementatie Wtcg. Deze stuurgroep moet nauwgezet toezien op de zorgvuldige uitvoering door de betrokken uitvoeringpartners. Graag horen wij wat precies de opdracht is van de implementatiestuurgroep, en belangrijker nog, welke bevoegdheden de stuurgroep heeft. Kan de stuurgroep ingrijpen en sancties toepassen als het niet goed gaat? Hoe worden de betrokken bewindspersonen op de hoogte gehouden? Wij zijn van mening dat deze stuurgroep hard nodig is. Voor het gewicht en het gezag van de stuurgroep moet naar ons oordeel de stuurgroep ook formeel worden ingesteld. In de Tweede Kamer is gesproken over de aanwijzingsbevoegdheid van de staatssecretaris in het geval de ketenpartners zich niet aan de afspraken houden. Een formeel ingestelde stuurgroep is van groot belang voor een juist gebruik van die aanwijzingsbevoegdheid. Zoals reeds eerder aangegeven zijn de uitvoerders afhankelijk van verschillende partijen voor de aanlevering van gegevens. Het CAK kan de regeling alleen goed uitvoeren als de zorgverzekeraars, het CIZ en de Wmo de gegevens tijdig aanleveren. Welke instrumenten heeft het kabinet in handen om ervoor te zorgen dat die gegevens ook daadwerkelijk op tijd worden geleverd? En hoe staat het met de betrouwbaarheid van de gegevens? Dit laatste klemt des te meer omdat het nogal wat uitmaakt in financiële zin of iemand in de categorie hoge of lage kosten wordt geplaatst.

Belangrijk voor de uitvoerbaarheid is ook een eenduidige communicatie over de wijzigingen en aanvullingen die in de loop van het jaar geëffectueerd zullen moeten worden. Bij wie ligt de regie? En hoe kan geborgd worden dat de verschillende leveranciers van gegevens hiervan tijdig op de hoogte worden gebracht?

Wat de tegemoetkoming in de meerkosten betreft is het CAK de belangrijkste uitvoerder. Ons

bereiken berichten van verschillende kanten dat het CAK onvoldoende berekend is op zijn taak en dat het een kwetsbare schakel vormt in de totale keten. Het kabinet heeft in de schriftelijke beantwoording reeds aangegeven wat er aan opschaling van capaciteit wordt gedaan. Het antwoord stelt mijn fractie nog niet helemaal gerust. Op welke wijze wordt toegezien op de kwaliteit van de uitvoering door het CAK? Gelet op de vele vragen die de Wtcg oproept is het niet denkbeeldig dat het CAK overstelpt zal worden met vragen. Kan het CAK deze stroom aan, niet alleen in kwantitatieve zin maar vooral ook in kwalitatieve zin? Immers, bezorgde burgers zullen vooral informatie willen hebben over de doelgroepbepaling en die is -- zoveel is duidelijk -- nog vele maanden "in ontwikkeling".

Wij hebben begrepen dat het ministerie van VWS penvoerder is en eerstverantwoordelijk voor de uitvoering van de regeling en voor de externe communicatie, onder meer via www.verandereninzorg.nl. Maar welk aandeel hebben de andere twee ministeries in het verzorgen van een passende communicatie? Worden nog andere partijen zoals de CG-Raad erbij betrokken?

Mijn fractie heeft een aantal kernvragen bij deze regeling. Wat voor ons het zwaarst weegt is de wijze waarop de doelgroepen die voor een tegemoetkoming van de meerkosten in aanmerking komen, worden gedefinieerd. We begrijpen dat er bereidheid is bij het kabinet om in 2009 alles in het werk te stellen om noodzakelijke verbeteringen door te voeren. In onze vragen klinkt door dat wij meer inzicht willen hebben in de ruimte die in 2009 voorhanden is om tot een meer sluitende benadering te komen. We willen vooral aandacht voor de participatiedoelstelling. Deze regeling moet juist mensen helpen om te kunnen meedoen in de samenleving. En dat is een ander criterium dan de kosten van de ziekte of de handicap zelf. We hebben ook zorgen over wat er na 2009 gebeurt. De zogenaamde terugvaloptie waarbij mensen met terugwerkende kracht alsnog van de regeling gebruik kunnen maken, achten wij van het aller grootste belang. Wat de inkomenseffecten betreft, zien wij een stapeling van regelingen en willen wij een klip en klaar antwoord op de vraag wat de regeling betekent voor de minst draagkrachtigen. Het kan niet zo zijn dat degenen die het al heel zwaar hebben vanwege hun aandoening of handicap ook nog eens zwaar in hun karige portemonnee worden gepakt.

Wij wachten met belangstelling de antwoorden van de regering af.

*N

De heer Klein Breteler (CDA): Het vorig jaar is besloten de buitengewone-uitgavenregeling -- de BU-regeling -- opgenomen in de Wet IB 2001 met ingang van 1 januari 2009 af te schaffen. De oorsprong van deze regeling dateert nog uit de vorige eeuw. Per 1 januari 2008 heeft overigens al een versoering plaatsgevonden.

De motieven voor afschaffing zijn tweeledig: ten eerste de slechte budgettaire beheersbaarheid van de regeling en ten tweede de ineffectiviteit van de regeling. Populair gezegd: groepen burgers waarvoor de regeling oorspronkelijk bedoeld was, maken er gemiddeld steeds minder gebruik van en, vice versa, groepen waar de regeling niet primair voor bedoeld was -- hoewel legitiem -- des te meer.

Hierbij past een kanttekening. De BU was aanvankelijk bedoeld om rekening te houden met draagkrachtverminderende uitgaven, zoals ziektekosten, begrafenis kosten en bijvoorbeeld ook adoptiekosten. Deze zogenoemde onvermijdelijke kosten tasten de draagkracht aan van burgers, hetgeen van invloed is op de betaling van belastingen. Sinds midden negentiger jaren is de BU echter steeds meer toegespit op het voorzien in een tegemoetkoming in de hogere meerkosten in levensonderhoud, waarmee chronisch zieken, ouderen en gehandicapten worden geconfronteerd. De zogenoemde ingebouwde vermenigvuldigingsfactor in de regeling heeft de BU steeds meer een regeling gemaakt van inkomenspolitieke aard, ook door zijn generieke werking, terwijl juist de specifieke groepen, waar de regeling ooit voor bedoeld was, er steeds minder gebruik van maakten. Dit is te verklaren, omdat de BU, alleen kan worden gebruikt als de burger aangifte IB doet en ook een verzamelinkomen heeft zodat er wat van af getrokken kan worden.

De CDA-fractie is met het kabinet van mening, dat de BU in de huidige opzet niet langer te hanteren is en te generiek en te weinig specifiek is voor de groepen burgers die hierop aangewezen zijn. De aankondiging van een vervangende regeling, de Wtcg, die hier wel in zou voorzien van het voorjaar 2008 deed hoopvol de verwachtingen in onze fractie stijgen, temeer daar het kabinet een vijftal randvoorwaarden voor een nieuwe regeling zelf had geformuleerd, te weten:

1. de doelgroep moet zo goed mogelijk worden bereikt;
2. de compensatie moet zo gericht mogelijk zijn;
3. de regeling moet eenvoudig uitvoerbaar zijn;
4. de regeling moet budgettair beheersbaar zijn;
5. de regeling moet voldoende rechtszekerheid bieden.

Na de aankondiging in het voorjaar 2008 heeft het resultaat maanden op zich laten wachten. Dit geeft aan dat de werkelijkheid toch weerbarstiger is dan de theorie. Dit ziet onze fractie ook terug in het uiteindelijke wetsontwerp, dat pas afgelopen maand in de Tweede Kamer kon worden behandeld. Dientengevolge, voorzitter, is onze Kamer weinig tijd gelaten. Maar, uiteraard, hebben wij de behandeling in de Tweede Kamer op de voet gevolgd, waardoor wij snel de voorbereidende procedure hebben kunnen afhandelen. De regering komt lof toe voor de vervolgens snelle beantwoording van vragen in het weekend van 6 en 7 december, maar ook voor de kwaliteit en passie van de beantwoording. Derhalve is ook voor de CDA-fractie plenaire behandeling nu mogelijk,

hoewel onze fractie hierbij wel in zijn overwegingen heeft meegewogen, wat de gevolgen zouden zijn bij uitstel van de behandeling tot na 1 januari 2009. Dit alternatief vindt onze fractie niet aantrekkelijk. Hieruit mag dus al de conclusie worden getrokken, dat de CDA-fractie bedenkingen heeft over dit wetsontwerp, wanneer dit wordt getoetst aan de eerder genoemde meetlat van vijf punten.

Ook vanuit de samenleving bereiken ons -- nog hedenavond -- en uiteraard ook de andere fracties ongeruste signalen. Hierin ziet onze fractie twee hoofdgroepen. De eerste is de groep chronisch zieken en gehandicapten, die menen niet in het afbakeningsgebied van de Wtcg voor te komen. De tweede groep bestaat uit burgers die constateren door de nieuwe regeling in koopkracht te worden aangetast. Vaak is dit terecht, maar soms ook onterecht. Immers, na soms jarenlang oneigenlijk gebruik, maar wel wettig, doet het altijd pijn er afscheid van te moeten nemen. Maar soms is het ook onterecht. Ik kom daar later op terug. Van belang is of de overheveling van gelden van mensen voor wie de regeling niet bedoeld was dan nu ook gaat naar mensen die ten onrechte geen gebruik maakten van de regeling. Volgens berekeningen van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid gaan er nu ongeveer 1,6 miljoen huishoudens op vooruit. De CDA-fractie heeft begrepen uit recente Kamerstukken, dat dit geldt bij 59% van de afgebakende doelgroep zou terechtkomen. Dit vindt onze fractie niet echt bemoedigend, maar gelukkig de regering ook niet, getuige de eigen woorden van de regering, dat zeker wat de afbakening betreft de wet werkende weg zal worden verbeterd. Daarom steunt onze fractie het idee hierbij een commissie van deskundigen te betrekken. In dit kader vindt onze fractie het antwoord van de Regering in de memorie van antwoord aan onze Kamer te vaag. Hierbij wordt slechts gezegd: de regering overweegt zich te laten bijstaan door een commissie van deskundigen. De CDA-fractie vindt dat: "overweegt" moet worden vervangen door "moet". De CDA-fractie meent dat het kabinet zijn ambitie om beter de doelgroep te bereiken, door anderen geschat op 400.000 burgers, nog in 2009 moet verhogen. Immers, met uitzondering van de direct ingaande effecten van de korting op de AWBZ-bijdragen per 1 januari 2009, zijn de overige effecten pas effectief in 2010. Laten wij derhalve 2009 goed gebruiken. Een eerste prioriteit is bijvoorbeeld een grondige opknopbeurt van het Bijdragebesluit Zorg. Kan de Staatssecretaris van VWS toezeggen dat dit in 2009 gebeurt.

Als de huidige methode van de FKG's en DKG's onvoldoende is, steunen wij ook de toezegging van het kabinet om met deskundigen naar de internationaal gebruikelijker ICF-methode te kijken. De CDA-fractie is tevreden met de toezegging van het kabinet dat, als er meerdere groepen binnen het afbakeningsdomein gescoord kunnen worden, de forfaits met terugwerkende kracht zullen werken. Hier kan de staatssecretaris van VWS blijkbaar meer dan de minister van VWS, die verleden jaar bij een soortgelijke discussie rond de compensatie van € 47 bij de overgang van no-

claim naar eigen risico, waar met gelijke databanken wordt gewerkt, de terugwerkende kracht niet kon toezeggen. Ik verwijs ter zake dan ook graag naar de in deze Kamer aangenomen motie-Putters. De CDA-fractie heeft begrepen dat het Kabinet hiervoor 50 mln. reserveert. Dit lijkt ons te weinig. Wij gaan er dan ook van uit, dat bij een ruimere afbakening dit bedrag, als dit nodig blijkt, verhoogd wordt, maar dat in dat geval geen kaasschaafmethode wordt gebruikt.

Voorzitter. Er zou nog veel te zeggen zijn over de afbakening. Het liefst zou je willen zien, dat elke individuele situatie van een burger zou kunnen worden getoetst. Dit is echter een onmogelijke opgave. Ik heb minister Donner eens horen zeggen dat wetregels alleen kunnen werken zonder aanzien des persoons. Toch is elke situatie van de burger van belang. Wij steunen daarom het kabinet om de komende maanden en jaren te gebruiken om de afbakening te verfijnen. Dit zal nooit af kunnen zijn. Immers, te allen tijde zullen er weer nieuwe ziekten komen, waardoor de afbakening een permanente opgave zal zijn. Ik wil hierover volstaan met drie opmerkingen.

Ten eerste. Zolang de groep burgers met extra hoge zorgkosten niet geheel samenvalt met de groep chronisch zieken en gehandicapten houden wij een afbakeningsdiscussie. Anders gezegd: mensen zonder meerkosten wegens ziekte kunnen een compensatie krijgen, terwijl anderzijds veel chronische zieken en gehandicapten die meerkosten hebben, geen of een te lage compensatie krijgen.

Ten tweede. In artikel 10 wordt het recht op de tegemoetkoming arbeidsongeschikten beperkt tot mensen die een arbeidsongeschiktheidsuitkering hebben. Er zijn nogal wat mensen die wel arbeidsongeschikt zijn maar die geen Wajong-, WAO- of WIA-uitkering hebben. Zij hebben geen inkomen in Box 1, dan wel een bijstandsuitkering, mede vaak door vermogen. In de huidige BU-regeling komen zij met een medische verklaring wel in aanmerking voor de arbeidsongeschiktheidsaftrek. Deze situatie komt nogal eens voor onder ggz-cliënten. In de Wtcg staan ze echter met lege handen. Biedt lid 3 van artikel 10 de regering ruimte om enige versoepeling aan te brengen in de criteria? Ik noem deze groep omdat deze groep nog nooit genoemd is in de stukken.

Ten derde. Aandacht is er ook nodig voor de groep ouderen. De inkomenseffecten van de Wtcg komen bovenop de koopkrachteffecten van de algemene maatregelen van de regering uit de Rijksbegroting 2009. Nu ook indexering van de pensioenen veelal niet aan de orde is, heeft de CDA-fractie best zorgen over de koopkracht van ouderen. Ook al heeft het kabinet besloten de stijging van het verzamelinkomen van ouderen, vanwege het vervallen van mogelijke toeslagen, met 2,6% te verhogen, zullen de ouderen, met een aanvullend pensioen, mede vanwege gemiste indexatie, er toch gemiddeld op achteruitgaan in 2009. En dit terwijl het kabinet en het CPB menen dat het koopkrachtbeeld, ondanks de kredietcrisis, er voor 2009, paradoxaal gemiddeld niet slecht

uitziet voor de gemiddelde Nederlander. Hoewel de CDA-fractie met de regering van mening is, dat het al dan niet indexerend een zaak is van pensioenfondsen, verzoekt onze fractie de regering de koopkracht van ouderen nauwlettend te volgen.

Voorzitter, dan mijn laatste punt: de uitvoering.

Voorzitter. Dan mijn laatste punt, de uitvoering. De CDA-fractie neemt op zich genoeg met de opmerking van de staatssecretaris, dat zij persoonlijk zal toezien op een adequate uitvoering van het CAK. Dit orgaan heeft overigens nog een aantal maanden de tijd. Ook meent de CDA-fractie, zoals opgemerkt in het beleidsdebat AWBZ op 30 september 2008, dat het CAK gezien het verleden recht heeft op ons vertrouwen. Daarnaast is het CAK -- anderen zeiden het al -- ook in hoge mate afhankelijk van het functioneren van derden.

Ik kom nog even terug op mijn eerdere opmerking over het opschonen van het Bijdragebesluit Zorg. Het is nagenoeg ondenkbaar, dat het CAK tot een goede uitvoering komt zonder een opknopbeurt van dit besluit. Onze fractie wil ook onderstrepen de noodzaak van een goede publiciteits- en voorlichtingscampagne en een heldere en gebruiksvriendelijke webportal.

Ten slotte wil de CDA-fractie het hebben over een vervolg op het amendement-Omtzigt. De CDA-fractie meent, dat dit amendement op zich een verbetering van de wet is, maar niet voldoende. Immers, met het resultaat van genoemd amendement kan de burger van het CAK een gemotiveerd besluit krijgen. Is hij/zij het daar niet mee eens, dan kan een voor beroep vatbare beslissing bij het CAK worden gevraagd. Dit is een ingewikkelde en tijdrovende procedure.

Ook vraagt onze fractie aandacht voor een ander belangrijk uitvoeringsaspect. Burgers die vanaf 1 januari aanstaande een lagere fiscale aftrek hebben door afschaffing van de BU-regeling, zullen dan een hoger verzamelinkomen hebben. Dat betekent vaak ook minder recht op toeslagen, denk hierbij vooral aan de huurtoeslag. De burger gaat er begin 2009 dan ten onrechte van uit, dat het inkomen in 2009 gelijk is aan dat van 2008 en dat kan resulteren in forse nabetalingen. Het is dan ook van eminent belang, dat de toeslagen in maart/april 2009 goed worden geschat om veel ellende te voorkomen. Ziet de regering dit risico ook?

Voorzitter. Zoals veel burgers de BU-regeling niet konden vinden, ligt het in de lijn van de verwachting, dat ook een dergelijke beroepsprocedure omslachtig en weinig toegankelijk is. Ook als je iets automatisch moet krijgen en er dus niets voor hoeft te doen, zijn er weinig openingen tot actie als het toch niet automatisch komt. De CDA-fractie pleit voor een zogenaamde voorfase van dit wettelijke beroep binnen het speelveld van deze wet. Het ministerie van VWS en Jeugd en Gezin kent ook zo'n beroepscollege, bij velen overigens niet zo bekend, waarbij de burger of instanties in beroep kunnen gaan tegen afgegeven beschikkingen van dit departement. Ik bepleit ook in de WTCG een analoge regeling. Kabinet, maak het mogelijk, dat een burger die meent een onterechte negatieve

beslissing van het CAK te hebben gekregen, of zelfs helemaal geen beslissing, bij een beroepscommissie van wijzen terecht kan. Het lijkt dan raadzaam dit college uit te breiden met een beperkt aantal deskundigen op het gebied van chronische ziekten en gehandicapten. Dit college kan dan, kort door de bocht, een zwaarwegend advies geven aan het CAK. Volhardt het CAK in een afwijzing, dan staat uiteraard altijd de normale rechtsgang open door het vragen van een voor beroep vatbare beslissing. Het mes snijdt dan aan twee kanten. De burger heeft een gemakkelijke en toegankelijke instantie voor een second opinion, de overheid verkrijgt een verbeterde expertise van werking van de WTCG in de praktijk wat helpt bij de door de regering op te pakken verfijning van de wet. Tijdshalve volsta ik met het aandragen van dit idee, dat ik eventueel in een motie in tweede termijn nader zal concretiseren.

Voorzitter. Er zou nog veel meer te vragen en te zeggen zijn over de WTCG. Onze fractie ziet er niet alleen omwille van de tijd van af, maar neigt ertoe om het kabinet het voordeel van de twijfel te geven om ook snel zelf aan de slag te gaan met relevante partijen uit de samenleving om de wet werkendeweg te verbeteren. Dit voordeel van de twijfel moet ook gezien worden in het perspectief van de slechte beheersbaarheid van de huidige BU-regeling. Het handhaven van deze regeling vindt de CDA-fractie een minder aantrekkelijk perspectief dan het via de WTCG inslaan van een nieuwe weg om de groep chronische zieken en gehandicapten beter te bereiken.

Mevrouw Ten Horn (SP): Voorzitter. Senator Klein Breteler wil de regering de kans geven om deze wet werkendeweg te verbeteren. Zegt hij dan niet eigenlijk dat deze wet niet deugt? Neemt hij dan afstand van onze werkwijze hier in de Eerste Kamer?

De heer Klein Breteler (CDA): De regering zegt zelf dat sommige groepen nog niet gescoord zijn en dat zij daar 50 mln. voor reserveert, achter de hand houdt. Dat betekent dat ook de regering van mening is dat de wet verfijning zal behoeven. Dat is niet alleen een helder standpunt, maar ik denk dat het ook niet anders kan. Echter, net als in de sport kan een langzame start of niet een helemaal goede start bij de finish toch nog wel tot een goed resultaat leiden. Als wij deze wet in onze Kamer aannemen en er dan in elk geval voor zorgen dat de AWBZ-verblijvenden in instellingen een verlaging krijgen van hun eigen bijdrage per 1 januari aanstaande en wij nog een jaar de tijd hebben om die verdere verfijning met die groep van deskundigen te zoeken, dan is voor de CDA-fractie de WTCG in eerste instantie een aantrekkelijker perspectief dan het handhaven van de BU-regeling.

Mevrouw Ten Horn (SP): Beseft senator Klein Breteler dat die verlaging van de eigen bijdrage een sigaar uit eigen doos is, omdat die mensen met de verenging van de BU-regeling een verhoogd inkomen hebben gekregen waardoor ze sowieso een hogere eigen bijdrage moeten betalen en dat

zij dan met de korting zo ongeveer weer uitkomen op waar ze waren?

De heer Klein Breteler (CDA): U moet dan wel rekening houden met de verhoging van 2,6% van het verzamelinkomen.

De voorzitter: Dank u zeer, mijnheer Klein Breteler. U hoeft niet meer te gaan zitten, mevrouw Ten Horn, want het woord is aan u.

*N

Mevrouw Ten Horn (SP): Voorzitter. Vandaag mag ik mede het woord voeren namens de Partij voor de Dieren. Om maar met de deur in huis te vallen: dit is een draak van een wet. En volgens mij weet de staatssecretaris van VWS dat ook. Maar ze zegt dat als we vandaag niet "ja" tegen haar drakenwet zeggen, zij komend jaar "nee" zal moeten verkopen aan chronisch zieken en gehandicapten met buitengewone uitgaven. Dus: het kabinet komt met een krakkemikkige wet en het parlement krijgt de schuld dat er straks geen oplossing is voor mensen die het toch al niet getroffen hadden. Maar, mevrouw de staatssecretaris, zo hoort het kabinet niet met het parlement om te gaan. Laat ik uitleggen hoe wij tegen dit wetsvoorstel aankijken, welke delen we kunnen aanvaarden en wat er echt niet in deugt. En dan eindig ik met een suggestie aan de staatssecretaris hoe we hier toch zo goed mogelijk zouden kunnen uitkomen, alles met het doel om de mensen die het aangaat, zo adequaat mogelijk te helpen.

Samen werken, samen leven, samen betalen? Dit vroeg Flip de Kam zich af nadat hij het coalitieakkoord had gelezen. Is dit nieuwe kabinet echt van plan om zoveel te bezuinigen op de belastingaftrek voor buitengewone uitgaven, vroeg hij vorig jaar februari in de NRC? Het antwoord is ja! Over enkele maanden zal het wel tot iedereen doordringen, bij het invullen van het belastingformulier. In het Belastingplan 2008 is al besloten de in het coalitieakkoord voorziene taakstelling te realiseren door versoering van de BU-regeling, namelijk door de aftrekbaarheid van de (nominale) standaardpremie en inkomensafhankelijke bijdrage Zorgverzekeringswet al voor 2008 af te schaffen. Hierdoor zou echter aanzienlijk meer dan de beoogde 400 mln. worden bezuinigd en dat was nu ook weer niet de bedoeling. Om dat te compenseren werd de inkomensafhankelijke drempel voor de BU-regeling verlaagd. Dat was de eerste stap van het nieuwe kabinet. Een tweede stap is ook al gezet met aanname van het Belastingplan 2008, precies een jaar geleden, waarin de BU-regeling met ingang van 1 januari 2009 geheel werd afgeschaft. De BU-regeling was bedoeld om rekening te houden met draagkrachtverminderende uitgaven, waaronder ziekte- en invaliditeitskosten. Het moeten doen van

onvermijdelijke uitgaven werd gezien als zodanig draagkrachtverminderend dat ze de mogelijkheid aantasten om belasting te betalen. Doelstelling van de BU-regeling was, in mijn eigen woorden samengevat: "financieel solidair zijn met mensen met feitelijke, erg hoge kosten ten gevolge van ziekte of handicap ten opzichte van hun inkomen". Het stuitte ons wel tegen de borst dat vervolgens mensen met hogere inkomens, in de hogere belastingschijven verhoudingsgewijs het meeste kregen van die solidaire regeling, maar dat was zeker geen reden voor de SP om de BU-regeling af te schaffen. Dit punt kan op een andere manier apart worden aangepakt. De SP-fractie in de Tweede Kamer heeft dan ook verschillende keren -- vorige herfst nog met moties van Jan Marijnissen en van Rosita van Gijlswijk -- verzocht om de BU-regeling niet te beperken en die maatregel te dekken uit een verhoging van het toptarief in de inkomstenbelasting met twee procent.

De redenen waarom volgens het kabinet de BU-regeling wel moest worden afgeschaft, zoals ingeslopen oneigenlijke buitengewone uitgaven en oneigenlijk gebruik van de regeling voor bijvoorbeeld Armani brillen, zijn vorig jaar uitvoerig besproken. Dit zijn naar onze mening geen van allen goede redenen om de BU-regeling af te schaffen. Als je het er ooit over eens bent geworden welke soort buitengewone uitgaven in de regeling kunnen worden opgenomen, dan kun je het vast ook wel weer eens worden als je van mening bent dat sommige kosten daar -- bij nader inzien -- toch niet in thuis horen.

Misbruik van de regeling kan langs twee wegen worden bestreden: door maximale bedragen te stellen aan aftrekbare kosten, zoals voor brillenglazen, en door de Belastingdienst belastingfraude snel en goed te laten aanpakken. Heeft de staatssecretaris van Financiën -- die er nu even niet is -- maximering overwogen? En, zo vraagt mijn fractie, hoe vaak heeft de Belastingdienst onderzoek gedaan naar deze soort van belastingfraude en met welke bevindingen?

Einde van de BU-regeling en niet langer solidair met mensen met feitelijke, erg hoge kosten ten gevolge van ziekte of handicap ten opzichte van hun inkomen, dat ging deze coalitie toch te ver. Daarom werd in het coalitieakkoord opgenomen dat er wel een nieuwe regeling voor chronisch zieken en gehandicapten zou komen. De staatssecretarissen van VWS en Financiën schetsten er vorige herfst de contouren van. Onderbrenging in de Wmo zou, zo schreven de bewindslieden toen al, misschien toch wel op praktische bezwaren stuiten. Het toen nog zogenoemde koprompmodel is inmiddels onthoofd. De kop, dat Wmo-voornemen is uiteindelijk niet doorgegaan. Daarvoor in de plaats is een zogenoemde rest-BU gekomen die wel weer voor iedereen is, maar de nog aftrekbare kosten zijn zeer beperkt en meer specifiek geworden.

Wij danken de bewindslieden voor de beantwoording van de schriftelijke vragen. Er resteert bij ons nog een grote zorg over de rest-BU, namelijk over de aftrekbaarheid van visuele hulpmiddelen. Kan de staatssecretaris van Financiën overtuigender uitleggen waarom deze wel een rol

spelen bij de vraag of iemand in aanmerking komt voor een tegemoetkoming op basis van artikel 2 van de Wtcg en waarom dezelfde hulpmiddelen niet fiscaal aftrekbaar zijn? Hoe kan dan worden verklaard dat de minister van sociale zaken in de Tweede Kamer zei: "... dat voor slechtienden er de rest-BU is. Als kosten niet onder een andere regeling vallen, moeten ze daar onder vallen." Mijn fractie is het met deze minister geheel eens en neemt ook aan dat de minister er nog steeds zo over denkt. Nu de staatsecretaris van Financiën nog. Ik hoor graag zijn reactie.

De voorzitter: Ik zou graag van de regering vernemen waar de staatsecretaris van Financiën is. Er is hem nu een aantal vragen gesteld en wij stellen het op prijs als hij die ook hoort. Ik stel voor dat wij de vergadering even schorsen tot het moment dat hij gevonden is.

**

De vergadering wordt enkele minuten geschorst.

Mevrouw Ten Horn (SP): Voorzitter. Ik neem aan dat ik de vragen die ik eerder heb gesteld, niet hoeft te herhalen. Ik ga ervan uit dat die via de collega's bij de staatsecretaris overkomen.

In aansluiting op mijn betoog over de fiscale regeling vraag ik nog aandacht voor een vraag die ik vandaag heb ontvangen van een bezorgde burger. Ik breng die -- technische -- vraag hier naar voren, omdat ik van mening ben dat die niet aan de orde is gekomen in het debat in de Tweede Kamer en in de schriftelijke behandeling. Betrokkene vraagt wat het nu precies betekent dat over het fiscale onderdeel van het wetsvoorstel Wtcg -- waaronder de aftrek van de specifieke zorguitgaven en de heffingskortingen -- niets is terug te vinden in de belastingplannen voor 2009. Is het ministerie van Financiën daarvoor niet langer verantwoordelijk? Waar liggen de politieke en budgettaire verantwoordelijkheid voor deze wet?

Ik kom terug op de romp die zou bestaan uit: "... het op forfaitaire wijze toekennen van een tegemoetkoming voor meerkosten die voorspelbaar gepaard gaan met bepaalde op geautomatiseerde wijze vast te stellen ziektebeelden/ICF-classificaties en waarvan de meerkosten binnen de groep mensen met dat ziektebeeld dus weinig verschilt." Die romp kost ons allen vele hoofdbrekens. Alleen de coalitiepartijen hadden er in de Tweede Kamer nog vertrouwen in tezamen met het kabinet. En ook al herhaalden alle drie bewindslieden in verschillende toonaarden dat deze regeling voor chronisch zieken en gehandicapten toch een breed draagvlak heeft, wij kunnen niet anders constateren dan dat wij vandaag een uiterst problematische wet moeten behandelen. De CG-Raad heeft de Eerste Kamer zelfs gevraagd te voorkomen dat de wet op deze onzorgvuldige manier wordt ingevoerd. Vlak voor de behandeling van dit wetsvoorstel werd ons bovendien een petitie aangeboden door de FNV.

Naast het probleem dat mijn fractie heeft met het principiële verschil tussen de BU-regeling en de Wtcg is het merendeel van de problemen die wij met deze wet hebben, in de romp gelegen. Ik

kom daar zo op. De Wtcg kent behalve de specifieke forfaitaire toeslag en de rest-BU nog een derde specifiek onderdeel, een korting op de eigen bijdrage in plaats van de voorheen aftrekbare eigen bijdrage AWBZ en Wmo. Hiermee heeft mijn fractie niet zoveel moeite, zij het dat ze liever had gezien dat in plaats van een korting gelijk tot een verlaging van de eigen bijdrage was besloten. Dat rondpompen van geld, dat moet toch efficiënter kunnen? Graag vernemen wij de mening daarover van de staatsecretaris van Financiën.

Met de generieke onderdelen van de Wtcg heeft mijn fractie ook niet veel moeite. Er is in de schriftelijke behandeling wel een aantal technische en fiscale vragen gesteld en beantwoord over de uitwerking van de omzetting van eerdere forfaits die binnen de BU-regeling vielen naar nu automatische toekenningen aan vijftenzestigplussers en WAO'ers.

Het zijn vooral de indirecte gevolgen van de Wtcg voor ander toeslagen die mijn fractie zorgen baren. Omdat er in de rest-BU minder afgetrokken kan worden, stijgt het verzamelinkomen. In de memorie van antwoord bevestigen de bewindslieden dat dit ertoe kan leiden dat betrokkenen lagere huur-, zorg- en kindertoeslagen krijgen.

Kan de staatsecretaris van Financiën mij zeggen of het dezelfde gevolgen heeft voor de aanvullende beurzen van studenten? Ik doel op de mogelijkheid dat een van hun ouders een forfait ontvangt. En zo ja, heeft de staatsecretaris van VWS zich dat dan gerealiseerd? En heeft zij hierover contact met de minister voor OCW? Kan de staatsecretaris van Financiën op zijn beurt toelichten hoe hij voorkomt dat miljoenen mensen in 2010 een deel van hun toeslagen en misschien wel van hun studiebeurs moeten terugbetalen, terwijl dat geld natuurlijk allang is uitgegeven?

De afbakening van de romp, de forfaitaire toeslag, is problematisch omdat in deze wet niet goed beargumenteerd is vastgelegd welke ziektebeelden voorspelbaar gepaard gaan met feitelijke meerkosten. Verder is die afbakening ook problematisch, omdat deze groep mensen geautomatiseerd moet worden vastgesteld. Zelfs de staatsecretaris van VWS geeft aan dat deze wet voor verbetering vatbaar is. Geldt hier niet: beter ten halve gekeerd dan ten hele gedwaald?

Juist omdat deze groepen via geautomatiseerde systemen getraceerd moeten worden, maakt dit onderdeel een draak van de Wtcg. Er is immers nog geen landelijk geüniformeerde registratie van relevante groepen, zoals Wmo-hulpmiddelen, mantelzorgers, zeldzame ziekten, revalidatieafdelingen enzovoort. Een zorgvuldige registratie is bovendien niet snel in het leven te roepen, zo weet ik uit eigen ervaring met het opzetten van registers.

Mevrouw Meurs (PvdA): U zegt: beter ten halve gekeerd dan ten hele gedwaald. Bent u het echter niet met mij eens dat wij nooit tot een sluitende omschrijving zullen komen? Zo ja, bent u het dan ook met mij eens dat wij het systeem dynamisch moeten houden? Ik denk dat er wel degelijk wat

voor te zeggen is om nu te beginnen en vervolgens de tijd te nemen voor verbeteringen. U kenschetst het voorstel als een slechte wet, maar je zou ook kunnen zeggen dat het juist goed is dat wij verbeteringen kunnen aanbrengen op basis van de ervaringen die wij gaan opdoen.

Mevrouw Ten Horn (SP): Dat zou ik met u eens kunnen zijn, ware het niet dat die ervaringen wel over de rug van de betrokkenen worden opgedaan. Sommige mensen gaan er door de afschaffing van de BU-regeling en de invoering van de Wtcb namelijk fors op achteruit.

Mevrouw Meurs (PvdA): U wijst er zelf ook op dat de korting op de eigen bijdrage al per 1 januari van kracht wordt. Dat merken deze mensen onmiddellijk. 2009 wordt vervolgens gebruikt om beter inzicht te krijgen in de meerkosten en de beste berekenwijze van deze kosten. Dat merken mensen pas in 2010. In 2009 mogen de mensen er dus nog van uitgaan dat zaken zullen worden verbeterd.

Mevrouw Ten Horn (SP): Tot nu toe kon men een aantal hulpmiddelen aftrekken. Zo kon een ernstig slechtziende zijn loep via de BU-regeling aftrekken. Hij of zij wist op het moment dat hij een loep aankocht, hoeveel hij van het aankoopbedrag via de inkomstenbelastingen terugkreeg. Vanaf nu weet hij of zij dat niet meer. In het aller-gunstigste geval hoort men eind 2010 of men tot de groep hoort die alsnog binnen de verbeterde afbakening valt. Men weet dus pas eind 2010 of men een tegemoetkoming krijgt.

Voorzitter. Bovendien betwijfelen wij of via registratiekenmerken van zorggebruik de bedoelde groep van chronisch zieken en gehandicapten met aantoonbare feitelijke meerkosten überhaupt volledig kan worden bereikt. Verder deugt een categorie-indeling, die gebaseerd is op gemiddelden, niet. Ik verwijs hiervoor kortheidshalve naar het pagina dertig van het rapport van Vektis, waar de onderzoekers van Nivel waarschuwen dat de spreiding in feitelijke meerkosten binnen groepen aanzienlijk is en dat een relatief groot deel van het geld daardoor niet terecht komt bij de juiste personen. Vooral mensen met hoge feitelijke kosten hebben hierdoor flink pech. Tegelijkertijd zijn er ook mensen van wie het forfait hoger is dan de feitelijk gemaakte kosten. Op den duur kan dat weer als een probleem van deze wet worden ervaren.

De beantwoording van de schriftelijke vragen heeft onze zorgen over dit onderdeel van de Wtcb, de romp, eerder vergroot dan verkleind. Ik vrees dan ook voor de staatsecretaris van VWS dat de tijdens het debat met de Tweede Kamer hiervoor bedachte commissie van onafhankelijk deskundigen in 2009 een vergelijkbaar oordeel zal vellen. Waarom is een dergelijke commissie niet al vorig jaar aan het werk gezet, voorafgaand aan het maken van deze wet? Dat is toch zeker logischer? Kan de staatssecretaris van VWS in elk geval meer duidelijkheid geven over deze nog in te stellen

commissie? Wat wordt haar taakopdracht? Hoe wordt zij samengesteld en hoeveel tijd krijgt zij?

De staatsecretaris heeft, zoals de VVD-fractie dat in het Tweede Kamerdebat typeerde, haar nek ook nog eens in de strop gestoken met haar beslissing om het CAK dit onderdeel van de wet te laten uitvoeren. Na het debat met de Tweede Kamer is zij voorzien van heel arsenaal aanwijzingsbevoegdheden, maar nog altijd is niet duidelijk of zij daarmee alle partijen de benodigde gegevens tijdig kan laten leveren. Het is onzeker of het haar gaat lukken om op 1 november 2010 een correcte beschikking van het CAK op de mat van alle chronisch zieken en gehandicapten, de doelgroep van de Wtcb, te laten neerploffen.

Wat gebeurt er als de romp mislukt? Dan beschikt de staatssecretaris over twee noodoplossingen. Dat is ten eerste de mogelijkheid van terugwerkende kracht, een mogelijkheid die zij ook voor de mantelzorgers gebruikt. Daarmee kan zij een niet bereikte groep alsnog voorzien van een forfaitaire toeslag. Kan de staatsecretaris aangeven wanneer de afbakening gereed moet zijn om die eventueel met terugwerkende kracht voor 2009 te kunnen gebruiken? En welke rechtszekerheid biedt een oplossing met terugwerkende kracht?

De tweede noodoplossing is aanpassing van de fiscale regeling. Maar de staatsecretaris van financiën schaft de BU-regeling liever af helemaal en wil die zeker niet nog een keer aanpassen. Hoe reëel is deze fiscale terugvaloptie? Gaarne een reactie van de staatsecretaris van financiën.

Wat doen wij eigenlijk als er geen noodoplossing mogelijk blijkt te zijn? Dan moet de Eerste Kamer deze wet afstemmen. Ik benadruk dat, omdat de doelgroep van deze wet, chronisch zieken en gehandicapten, er door deze wet financieel niet op vooruit, maar soms zelf fors op achteruit gaat. Dat geldt in het bijzonder voor chronisch zieken en gehandicapten met hoge zorgkosten, die tot nu toe van de BU-regeling gebruikmaakten. Dat kan toch niet de bedoeling zijn? Men vroeg dat in de Tweede Kamer ook en ik herhaal deze vraag aan de staatsecretaris van VWS, die eindverantwoordelijk is voor deze wet. Welke gevoelens heeft zij hierbij?

Met stijgende verbazing vernam mijn fractie in verschillende bewoordingen van alle drie de bewindslieden dat het misschien niet zo erg is dat sommige chronisch zieken en gehandicapten er door deze wet fors op achteruit gaan. Als die achteruitgang maar te verdedigen is, zo zeggen de bewindslieden, met een beroep op rechtvaardigheid en solidariteit. Chronisch zieken en gehandicapten gaan er volgens hen namelijk, als alle rekensommetjes kloppen, gemiddeld €100 per jaar op vooruit. Deze bewindslieden hebben zeker niet gehoord van die wiskundige die, ook al kon hij niet zwemmen, vol vertrouwen in een kanaal van gemiddeld anderhalve meter diep stapte. Hij verdrank.

De staatsecretaris van VWS reageerde als volgt op de motie van de fracties van GroenLinks, de SP en de VVD: "Ik kan er kort over zijn. De regeling die er nu ligt, biedt een sterke verbetering. Het voorstel om het geheel uit te stellen, zou

betekenen dat er een heel jaar niets zou gebeuren voor chronisch zieken en gehandicapten. Ik kan mij nauwelijks voorstellen dat ook maar een deel van de Kamer dit op zijn geweten wil hebben." Als de staatssecretaris een slecht wetsvoorstel indient, moet zij de Kamer niet met een schuldgevoel proberen op te zadelen!

Als er een heel jaar niets gebeurt voor chronisch zieken en gehandicapten, is zij daarvoor verantwoordelijk. De Eerste Kamer moet erop toezien dat draken van wetten niet in de Staatscourant terechtkomen. Zo liggen de verantwoordelijkheden en niet anders. Het is onze taak de wet aan de hand van criteria te toetsen. De uitkomst van deze toets is dat een essentieel onderdeel van de wet broddelwerk is en dat de wet dus niet van kracht zou mogen worden. In ieder geval moet de doelgroep beter worden bereikt, zou de regeling meer rechtszekerheid moeten bieden en zou zij eenvoudiger uitvoerbaar moeten zijn.

Hoe kunnen wij dan tot een oplossing komen? Dat is zoals gezegd eerst de verantwoordelijkheid van de staatssecretaris. De SP-fractie wil echter wel met de staatssecretaris meedenken, al vinden wij een ruimere fiscale regeling voor feitelijke kosten beter. Vanuit mijn betrokkenheid bij het Nationaal Panel Chronisch Zieken en Gehandicapten heb ik de ervaring dat huisartsen al ruim tien jaar prima kunnen aangeven wie tot de doelgroep van de Wtcb behoort. De staatssecretaris zou dus mogelijk tot een sterk verbeterde en waarschijnlijk afdoende afbakening kunnen komen door huisartsen een registratie van chronisch zieken en gehandicapten te laten doen. Heeft de staatssecretaris een dergelijke oplossing al eens overwogen? Als alle huisartsen voor iedere patiënt eens per jaar met één code aan de zorgverzekeraars doorgeven of deze tot de Wtcb-doelgroep behoort en, zo ja, of deze onder de lichte, de matige of de zware categorie valt, dan kan de staatssecretaris waarschijnlijk het afstemmen en nog optuigen van al die registraties overslaan en kan de door ons beoogde registratie ook nog worden gebruikt voor de Compensatieregeling eigen risico. Wat vindt de staatssecretaris van dit idee?

De leden van de SP-fractie wachten de antwoorden van de bewindslieden met meer dan buitengewone belangstelling af.

De heer Klein Breteler (CDA): Senator Ten Horn heeft ruim de tijd genomen om een aantal kritische kanttekeningen bij de Wtcb te plaatsen. Dat is misschien ook wel logisch, maar ik vraag haar of er helemaal niets positiefs over deze wet te zeggen is. Mevrouw Ten Horn heeft weinig aandacht besteed aan de positieve effecten van de wet. Ziet de SP-fractie ook positieve effecten?

Mevrouw Ten Horn (SP): Positieve effecten als zodanig zien wij niet, maar er zijn in de regeling wel een aantal zaken versimpeld. Ik heb die zaken ook genoemd. Een aantal forfaits wordt uit de fiscale afregeling gehaald. De heer Klein Breteler heeft aangegeven dat ook daar weer bepaalde problemen aan kleven, die wij ook gezien hebben bij de arbeidsongeschikten. Als zodanig echter zien

wij het overhevelen in elk geval niet als een probleem. Men zou kunnen zeggen dat er sprake is van een versimpeling.

De heer Klein Breteler (CDA): Ik wil even kort meedenken met mevrouw Ten Horn. Als men kijkt naar de koopkrachtplaatjes -- wij hebben er heel veel gezien, die niet allemaal even consistent waren, dat geef ik toe -- en naar de wijze waarop de BU-regeling uitwerkte, dan ontstaat toch de indruk dat op basis van de Wtcb gemiddeld gezien meer geld naar de lagere inkomens gaat. Dat effect heeft mevrouw Ten Horn toch ook gezien?

Mevrouw Ten Horn (SP): Ik heb begrepen dat de Wtcb niet bedoeld is om inkomenseffecten te beïnvloeden. Wij wijzen ook alleen maar op de situaties waarin chronisch zieken erop achteruitgaan.

*N

De heer Van den Berg (SGP): Voorzitter. Vorig jaar is besloten de buitengewone uitgavenregeling, opgenomen in de Wet IB 2001, met ingang van 1 januari 2009 af te schaffen. Er is toen opgemerkt dat het over het algemeen niet verstandig is de oude schoenen weg te gooien zonder al nieuwe gekocht te hebben. Helaas is toch voor deze wet gekozen. Deze week wordt in dit huis een definitieve keus gemaakt voor de nieuwe schoenen. Maar wat blijkt? De nieuwe schoenen zijn niet perfect, zij klemmen en passen niet of nog niet goed.

Het kabinet en het veld waren het eens over de volgende vijf randvoorwaarden voor nieuw beleid.

1. De doelgroep moet zo goed mogelijk worden bereikt.
2. De compensatie moet zo gericht mogelijk zijn.
3. De regeling moet eenvoudig uitvoerbaar zijn.
4. De regeling moet budgettair beheersbaar zijn.
5. De regeling moet voldoende rechtszekerheid bieden.

Helaas is naar de mening van onze fractie de rechtvaardige wens van het veld -- er mag geen sprake zijn van negatieve inkomensgevolgen voor de doelgroep -- niet gehonoreerd, of althans op dit moment niet gehonoreerd. Wij vragen de staatssecretaris: waarom niet?

Wij constateren dat bij al de genoemde punten ook een aantal knelpunten zijn te noemen. Bovendien blijkt dat een grote groep chronisch zieken en mensen met een beperking die gebruik maakten van de BU-regeling er met de nieuwe voorstellen op achteruit zal gaan. Zo is de afbakening van de doelgroep nog niet goed. Het kabinet heeft dit beaamd en 50 mln. gereserveerd om tot een betere afbakening te komen. Onze vraag aan de staatssecretaris is of zij er vertrouwen in heeft dat mensen hiermee in 2010 daadwerkelijk gevonden worden. Ook de toeslagenregeling bereikt niet alle mensen die hiervoor in aanmerking zouden

moeten komen. Met de gekozen systematiek zullen er straks mensen met hoge zorgkosten ten onrechte niet gevonden worden. Daarnaast zullen er, naar onze zienswijze, ook mensen zijn zonder hoge zorgkosten, die wel gevonden worden.

Er zijn nogal wat partijen bij de uitvoering betrokken, waarbij het nog niet zeker is of gegevens op tijd aangeleverd zullen worden en onderling goed uitgewisseld zullen worden. Rechthebbenden krijgen op verschillende momenten van verschillende instanties een tegemoetkoming. Wij willen van de staatssecretaris graag weten of de samenhang der dingen voor de rechthebbenden inzichtelijk is.

Onze fractie ziet het belang in van de budgettaire beheersbaarheid; daarover willen wij geen misverstand laten bestaan. Niet eens zijn wij het met het uitgangspunt van het kabinet dat de budgettaire beheersbaarheid het leidende principe moet zijn. Als zou blijken dat meer mensen gebruik moeten maken van de regeling, dan moet het budget hierop aangepast worden. Een weging van dit wetsvoorstel op grond van de gestelde randvoorwaarden leert dat verbeteringen, met name op het gebied van de afbakening, uitvoering en voorlichting, absoluut noodzakelijk zijn. Het zal duidelijk zijn dat onze fractie grote zorgen heeft. Waarom, zo vragen wij de staatssecretaris, is gezien de problemen niet voor een fasering van de invoering gekozen? Dat zou naar onze mening een waarborg zijn voor een veel zorgvuldiger invoeringstraject.

Goede zorg begint met een juiste indicatiestelling. Wij vinden het belangrijk dat voor de indicatiestelling steeds hetzelfde uniforme begrippenkader zal worden gebruikt. Nu is er een systeem ontwikkeld, de ICF, dat niet het "medisch etiket" als uitgangspunt neemt, maar de beperkingen die mensen werkelijk ondervinden. Hierdoor komt zorg op maat binnen bereik. Een groot voordeel is dat een uniform begrippenkader allerlei afstemmingsproblemen tussen zorgaanbieders onderling en tussen verschillende regelingen voorkomt. Het is dan ook een goede zaak dat de ICF op weg is de standaardtaal te worden in de Wmo, de AWBZ en de Zvw. Kan de staatssecretaris al iets mededelen over het onderzoek naar de doorontwikkeling van de ICF? Wij vragen de staatssecretaris of de ICF, als de ervaringen positief zijn, ook in de Wtcg de basis wordt voor de toeslagen die mensen zullen krijgen.

Veel mensen met een inkomen rond het minimum die hoge kosten voor de zorg hebben en die gebruik maakten van de BU-regeling, worden nu geconfronteerd met negatieve inkomenseffecten. Door de nieuwe systematiek zullen zij een lagere huur- en zorgtoeslag krijgen. Een aantal gemeenten beschikt over een categoriale regeling voor mensen met een beperking en chronisch zieken, op grond van de Wwb. Deze gemeenten kunnen de negatieve inkomenseffecten wellicht geheel of gedeeltelijk compenseren. Is de staatssecretaris bereid te overleggen met de VNG, ten einde een uitbreiding te bevorderen van het aantal gemeenten dat werkt met een categoriale regeling?

Het afbakenen van de groep chronisch zieken en mensen met een beperking is zeker voorlopig niet opgelost, terwijl het een van de hoofddoelstellingen is. Wij hebben onze zorgen daarover geuit. Niet minder zorgen hebben wij over de uitvoerbaarheid. De uitvoering van de regeling wordt in handen gegeven van een aantal instanties. Dat houdt in dat de kans dat er nogal wat coördinatieproblemen zullen ontstaan groot is. Bovendien zijn het CAK en de Belastingdienst regelmatig in het nieuws vanwege administratieve en ICT-problemen. Over het CAK zijn al heel wat klachten bij de Ombudsman binnengekomen. Kan het kabinet garanderen dat de organisaties de nieuwe taken aan kunnen?

Op vragen van de SGP-fractie aan de overzijde over mogelijk nieuwe negatieve inkomenseffecten voor hen die gemoedsbezwaren hebben tegen verzekeren, heeft de staatssecretaris toegezegd dit te zullen monitoren. Daar zijn wij haar erkentelijk voor. Wij hebben er alle vertrouwen in dat op loyale wijze uitvoering wordt gegeven aan die toezegging.

Chronisch zieken en mensen met een beperking moeten zo zelfstandig mogelijk kunnen functioneren in het dagelijks leven. Dat is al jaren de inzet van vele kabinetten. Het is belangrijk dat deze mensen zo normaal mogelijk mee kunnen doen aan de maatschappij. Helaas is het nog lang niet zover. Zo is er nog steeds geen wettelijke verankering voor mensen met een beperking en chronisch zieken op volwaardige deelname aan de maatschappij. Ook hebben velen van hen een kwetsbare inkomenspositie. Op de overheid rust naar onze mening de plicht om hun achterstandspositie te verkleinen en zo mogelijk op te heffen. Of, om het Bijbels te zeggen, aan deze mensen recht en gerechtigheid te doen.

Uit de bijdrage van de SGP-fractie zal duidelijk geworden zijn dat wij dit wetsvoorstel niet voldragen vinden. Voor een bepaalde groep zal dit tot een licht voordeel leiden. Maar, en daar zit onze pijn, voor vele anderen zal het aan de inkomenspositie aanzienlijke schade toebrengen. Dus geen gelijke mogelijkheden voor hen. Dit betekent zorg, onrust en onzekerheid en geen rechtszekerheid, terwijl zij vaak al achterstand hebben. Wij hopen dat het kabinet onze onrust kan wegnemen.

*N

De heer Ten Hoeve (OSF): Voorzitter. Ik mag opnieuw ook spreken namens de fractie van D66.

Van de regeling buitengewone uitgaven in de inkomstenbelasting, zoals die volgens het Belastingplan 2008 straks per 1 januari zal eindigen, was altijd de achtergrond "het bieden van een fiscale tegemoetkoming indien de draagkracht ernstig wordt aangetast als gevolg van op de belastingplichtige drukkende bijzondere uitgaven." Dat is een formulering van de Raad van State in zijn advies. Dat is in een belastingstelsel dat naar draagkracht wil heffen een gerechtvaardigde reden voor het bieden van een aftrekpost. Maar dat betekent natuurlijk niet dat met alle mogelijke meer

of minder noodzakelijke persoonlijke uitgaven nu maar door de fiscus rekening moet worden gehouden. Het is duidelijk dat de regeling buitengewone uitgaven wat dat betreft uit de hand is gelopen. Die faciliteert nu wel heel veel uitgaven. Het is bovendien ook nog een regeling die buitengewoon complex is in uitvoering en controle. In het algemeen komt het schrappen van aftrekposten de simpele werking van wat is bedoeld als belasting op inkomen, ten goede. De gedachte om deze regeling op te doeken en te vervangen door iets beters was dus niet gek en heeft vorig jaar ook weinig weerstand opgeroepen. Het betere zou een regeling moeten zijn, toegespitst op de extra kosten die voor chronisch zieken en gehandicapten onvermijdelijk zijn en die hen dus financieel in een slechtere positie brengen dan hun gezonde medemensen.

Helaas blijkt, nu dat betere concreet moet worden ingevuld, dat met veel moeite wel iets anders te bedenken is, maar dat het zeer de vraag is of dat beter is. De kern van het voorstel is de directe bijdrage die de overheid gaat leveren in de meerkosten die de gekozen doelgroep heeft, een forfaitaire tegemoetkoming op twee niveaus, elk weer gedifferentieerd naar 65+ en 65-. Op zichzelf lijkt dat natuurlijk de meest voor de hand liggende en simpelste manier om een tegemoetkoming uit te delen, maar uit de tot nu toe gevoerde discussie is wel duidelijk geworden dat het erg moeilijk is om tot een sluitende afbakening van de doelgroep chronisch zieken en gehandicapten te komen, zodat onvermijdelijk het gevoel van een oneerlijke regeling blijft bestaan. Bovendien is het de vraag of ooit met een forfait een min of meer evenwichtige compensatie bereikbaar is voor die nadelen die niet door de ZVV of de AWBZ gedekt worden. Een begrip als "chronisch zieken" blijft natuurlijk altijd een min of meer vaag begrip dat zich niet zo best leent voor een absolute afbakening. Vervolgens blijkt wel dat, om deze voor iedereen onbevredigend afgebakende doelgroep bij elkaar te verzamelen, door het CAK onevenredig veel werk gedaan moet worden, 35 fte erbij, om uit allerlei hoeken gegevens bij elkaar te brengen. Als resultaat van dat vele werk is een verzameling privégegevens van 1,8 miljoen mensen toegankelijk gemaakt. Wettelijk beschermd natuurlijk, maar toch.

Dat een forfait niet voldoende is om tot een min of meer eerlijke compensatie van meerkosten te komen, mag blijken uit het feit dat er daarnaast voorgesteld wordt om toch ook een nieuwe fiscale regeling voor specifieke zorgkosten in de Wet op de inkomstenbelasting op te nemen. Die nieuwe regeling lijkt goed afgebakend en wij mogen dus aannemen dat die niet meer, zoals de vorige, uit de hand kan lopen. Als nu 1 miljoen belastingplichtigen er een beroep op kunnen doen, tegen tot nu toe 3,6 miljoen, en als dan nog altijd degenen die echt financiële nadelen hebben door hun lichamelijke situatie er gebruik van kunnen maken, hadden wij dit beter eerder kunnen bedenken. Dat daarbij wel weer een aparte regeling nodig is om een eventueel verzilveringsprobleem op te lossen, is de

consequentie van de gekozen methodiek en onvermijdelijk als wij de gehele doelgroep willen bedienen. Maar de regering geeft in de memorie van toelichting wel direct aan dat "de verwachting is dat de uitvoeringslasten voor de Belastingdienst voor de nieuwe fiscale regeling niet veel lager zijn".

Naast die twee centrale regelingen komt er nog een paar aanvullende regelingen, vooral bedoeld om de negatieve inkomenseffecten van de overgang op het nieuwe systeem goeddeels weg te werken. Uit een oogpunt van betrouwbaarheid tegenover de doelgroep is dat te billijken, maar dat daarmee niet elke inkomstensteruggang wordt gecompenseerd, is zeker ook te billijken. In de oude fiscale regeling zaten immers ook onevenwichtigheden, zowel wat betreft de aard van de aftrekbare kosten als, zelfs, wat betreft de mate van aftrekbaarheid van kosten. De vermenigvuldigingsfactoren leidden immers soms tot een fiscale compensatie die hoger was dan de kosten zelf. In het algemeen geldt overigens wat ons betreft dat een nieuwe regeling uit moet gaan van wat ons nu als redelijk en eerlijk voorkomt, en dat hoogstens bij wijze van tijdelijke overgangsmaatregel het gat tussen een oude en een nieuwe regeling overbrugd kan worden voor degene die erop achteruit gaat.

Bereiken wij nu iets zinvols met deze nieuwe wet? Daar lijkt het niet op. Het lijkt er eerder op dat wij één uit de hand gelopen en erg arbeidsintensieve regeling, de regeling buitengewone uitgaven, vervangen door twee regelingen, die beide ook heel arbeidsintensief zijn, en waarvan de ene algemeen als onvoldoende wordt gekwalificeerd en de andere een verbeterde uitgave van de oude regeling is. Is dat verstandig? Of halen wij ons nog meer problemen dan tot nu toe op de hals, omdat nu ook nog het gevoel ontstaat dat het systeem niet iedere rechthebbende mee laat delen? Voelt de regering dan toch niet voor het voorstel van de CG-Raad om de forfaitaire regeling voorlopig achterwege te laten en in plaats daarvan in de die nieuwe fiscale regeling het chronischziekenforfait te handhaven, evenals wat mij betreft eventueel een ouderenforfait, het effect op de toeslagen te compenseren en eventueel een overgangsmaatregel in te bouwen? Als wij daartoe alsnog zouden besluiten, gaan wij er op een aantal punten echt op vooruit. De oude fiscale regeling wordt vervangen door een betere die niet meer door Jan en alleman gebruikt kan worden, maar die uitsluitend gericht is op echte zorgkosten. Het probleem dat blijft liggen, is het feit dat van die fiscale regeling, inclusief de verzilveringsregeling, te weinig gebruik wordt gemaakt, omdat die voor veel mensen toch wat ontoegankelijk lijkt te wezen. Dan kan echter wel rustig bezien worden of er wellicht toch nog een betere invulling van een forfaitaire regeling mogelijk is. Als dat na verloop van tijd mogelijk is, misschien toch met gebruik van ICF-profielen, dan kan de fiscale regeling wellicht afgeschaft worden. Met alleen een forfait zijn er geen verstoringen meer in het systeem van toeslagen die op het verzamelinkomen gebaseerd

zijn. Daarmee zijn wij een lastig en bewerkelijk ding in de IB kwijt. Dat zou als eindpunt toch het ideaalst zijn. Op dit moment liever niet twee problematische regelingen tegelijk. Graag hoor ik wat de bewindslieden hiervan denken.

*N

De heer Kuiper (ChristenUnie): Voorzitter. Ik weet niet of een van beide staatssecretarissen of de minister wel eens gekeken heeft naar de film Pi. Deze gaat over een briljant wiskundige die ervan overtuigd is dat het hele universum luistert naar een bepaalde formule, de formule Pi. Koortsachtig is hij op zoek naar die formule waarmee hij alle puzzels van de wereld kan oplossen. Het duurt niet lang of er staan mensen in de rij bij hem. Allereerst natuurlijk de mensen van de aandelenmarkten. Deze zijn wel benieuwd naar de formule waar de financiële markt naar luistert. Met de wijsheid van vandaag kunnen wij goed begrijpen hoe begeerlijk deze informatie, die ene formule, is. Ik kan mij voorstellen dat op zekere dag een groep ambtenaren van VWS zich meldt bij deze deskundige om te weten te komen hoe de puzzel van een tegemoetkomingsregeling met een enkele formule kan worden opgelost. In deze Kamer weten wij dat ook dat goud waard is.

In de film weet de wiskundige de formule echter niet te produceren en zo zullen ook wij moeten leven met de ingewikkeldheden van deze wereld en met de ingewikkeldheden van een regeling die dit kabinet opnieuw probeert uit te vinden. De fractie van de ChristenUnie steunt deze poging. Wij zijn echter wel van mening dat er op cruciale onderdelen nog gesleuteld moet worden aan de regeling. Ingewikkelde regelingen kunnen gemakkelijk tot rechtsongelijkheid leiden. Onoverzichtelijkheid is op zichzelf geen tegemoetkoming voor mensen die deze regeling hard nodig hebben. Onze steun zal afhankelijk zijn van toezeggingen met betrekking tot wat er gebeurt ten aanzien van de laagste inkomensgroepen.

Laten wij beginnen vast te stellen vanuit welke kaders onze fractie naar deze regeling kijkt. Onze fractie kan zich goed vinden in een tegemoetkomingsregeling. Het gaat hier niet om een inkomensmaatregel -- al heeft een tegemoetkomingsregeling ook inkomenseffecten -- maar om een tegemoetkoming. Dat houdt de systematiek eenduidig: heb je meerkosten die voortvloeien uit chronische ziekte of handicap, dan word je daarin tegemoetgekomen. Dit noemen we dan risicosolidariteit en dat is helder.

Onze fractie steunt ook het bredere streven om de kosten van de AWBZ beheersbaar te houden. Het oneigenlijk gebruik van de oude BU-regeling moest met het oog daarop worden afgestopt. Dat de tegemoetkoming wordt gebonden aan vaste forfaits, is in dit opzicht verstandig. Er zijn ook nog andere vormen van compensatie van aan ziekte of handicap gerelateerde kosten, onder meer via de Zorgverzekeringswet.

Als het de bedoeling is de Wtcg toe te spitsen op chronisch zieken en gehandicapten, meent onze

fractie wel dat er alles aan gedaan moet worden om mensen uit deze doelgroep, voor zover zij meerkosten hebben, ook daadwerkelijk te bereiken. Mensen met werkelijke meerkosten moeten hiervan kunnen profiteren. Het is de uitdrukkelijke bedoeling van de staatssecretaris om van niet-gebruikers gebruikers te maken. Daar zit de nobele gedachte achter dat mensen die de tegemoetkoming echt nodig hebben, ook bereikt moeten worden. Welnu, daar moeten onze inspanningen dan ook op gericht zijn. Daar zijn wij nog niet klaar mee, zoals wij allen weten.

Onze fractie is voorts van mening dat bij de overgang van de fiscale BU-regeling naar de Wtcg-regeling bijzondere aandacht moet worden gegeven aan kwetsbare inkomensgroepen. Voor mensen die chronisch ziek of gehandicapt zijn en rond het bestaansminimum leven, mag geen moeilijke financiële situatie worden gecreëerd vanwege de complexiteit van een stelsel van regelingen. Dat vinden wij niet verdedigbaar.

Deze kaders brengen ons tot onze opstelling met betrekking tot het onderhavige wetsvoorstel. Ik loop in mijn bijdrage de verschillende fasen van de regeling af, te beginnen bij de afbakening. Vervolgens spreek ik over de inhoud van de regeling en de financiële consequenties voor de doelgroep en eindig met de uitvoering ervan.

Over de afbakening is al veel gezegd. Het is natuurlijk vreemd dat wij spreken over een wetsvoorstel, terwijl de kring van rechthebbenden nog niet nauwkeurig is bepaald. Als chronisch zieken en gehandicapten met meerkosten hiervan de doelgroep vormen, moeten wij hen wel kunnen opsporen. Dan moet ook duidelijk zijn wat door de definitie wordt ingesloten en wat wordt uitgesloten. Als bepaalde groepen nog niet zijn ingesloten, moet dat alsnog gebeuren. Onze fractie constateert dat deze grensverkenning nog volop gaande is. De oplossing ervan acht zij bereikbaar in 2009. Dat zou een belangrijk onderdeel moeten zijn van de afspraken die met het parlement worden gemaakt. Wij kunnen daarin meegaan, maar het traject en de afspraken in dat traject moeten wel duidelijk zijn.

Mevrouw Ten Horn (SP): Om wat voor afspraken gaat het hierbij?

De heer Kuiper (ChristenUnie): Ik kan mevrouw Ten Horn direct antwoorden door mijn betoog te vervolgen. Ik vraag haar dan ook even te blijven staan voor het geval zij niet tevreden is.

De staatssecretaris wil dit vraagstuk van de afspraken en de afbakening in handen leggen van een commissie van deskundigen, maar spreekt in dat verband consequent over een kabinetsvoornemen. Ik sluit mij aan bij de sprekers die hebben gezegd dat het hierbij niet om een voornemen zou moeten gaan, maar om een besluit. Deze commissie van deskundigen moet er gewoon komen en een heldere taak meekrijgen om de grenzen te definiëren en aan te geven wat de kring van rechthebbenden is. Dat mag wat onze fractie betreft ruimhartig zijn, opdat bijvoorbeeld ook spierziekten onder de definitie kunnen vallen. Wij willen echter wel dat die commissie gauw aan het

werk gaat met een duidelijke taak en met de opdracht om binnen een halfjaar met een voorstel te komen waarover wij dan kunnen spreken. Graag willen wij op dit punt een toezegging van de regering. Welk resultaat kunnen wij wanneer van deze commissie verwachten?

Mevrouw Ten Horn (SP): De commissie moet gauw aan het werk gaan en binnen een halfjaar een resultaat op tafel leggen. Gauw aan het werk gaan, kan ook gauw uitlopen. Bedoelt de heer Kuiper dat de commissie direct na de feestdagen aan het werk gaat en voor september klaar is?

De heer Kuiper (ChristenUnie): Ja. Met het oog op de uitkering in 2010 is het van belang dat voor de zomer -- ik geloof dat de CG-Raad ooit de datum van 1 juli heeft genoemd -- duidelijk moet worden hoe wij tot een verbeterde afbakening en indeling komen, opdat wij in 2010 op een goede manier kunnen uitkeren.

Vervolgens is er de vraag hoe meerkosten bij chronisch zieken en gehandicapten nu eigenlijk kunnen worden vastgesteld. Is zorggebruik daarvoor echt een goede indicator? Er zijn ook groepen met lage zorgkosten en hoge meerkosten. Sommige mensen hebben aangepast schoeisel nodig vanwege een lichamelijke handicap, maar maken geen hoge zorgkosten, wel meerkosten. Voor deze en vergelijkbare groepen blijft een fiscaal vangnet bestaan. Begrijp ik goed dat alle mensen die niet automatisch een tegemoetkoming krijgen, maar wel menen dat zij meerkosten hebben, voortvloeiend uit een ziekte of handicap, een aftrekpost kunnen blijven opvoeren? Betekent dit dat iedereen die niet snel gevonden wordt door de commissie van deskundigen, gebruik gaat maken van dit fiscale vangnet? Dat kon voor deze groepen die niet worden opgenomen in de afbakening, dan wel eens een belangrijke route worden om alsnog meerkosten vergoed te krijgen. Hoe lang blijft dat bestaan? Ik stel deze vraag, omdat het de bedoeling is dit fiscale vangnet af te schaffen zodra de afbakening van de doelgroepen gereed is. Kan de staatssecretaris van Financiën nog eens uitleggen hoe dit precies gaat werken?

Meer principieel leeft bij ons de vraag hoe wij de tegemoetkomingsregeling eigenlijk willen zien. De Wtcg heeft slechts de ambitie, zoals op papier lijkt, een gedeeltelijke compensatie van meerkosten te zijn. Over verdere doelstellingen wordt niet gesproken. De Wtcg is dus slechts een financiële regeling om samen de risico's te dragen. Daar zouden wij het bij kunnen laten. Tegelijkertijd praten wij over de mogelijkheid van een ICF-classificatie. Die heeft echter eigen premissen. Als wij de ICF-classificatie volgen, kan de tegemoetkomingsregeling ook gericht zijn op de mogelijkheid, deel te nemen aan het maatschappelijk verkeer. Collega Meurs heeft dit in een bijdrage onderstreept. Dit is de participatiedoelstelling. Wil de staatssecretaris op den duur maatschappelijke participatie als criterium hanteren bij de toekenning van de tegemoetkoming? Dat zou kunnen betekenen dat er heel anders tegen het gebruik en de betekenis van

de hulpmiddelen wordt aangekeken. Die zouden belangrijk kunnen zijn voor de maatschappelijke participatie.

Ik heb gevraagd waarom wij de ICF-classificatie zouden willen hanteren, maar ik heb daarop geen antwoord gekregen, behalve dan dat wordt gezegd: wij zullen dat onderzoeken, want dat zou kunnen. Ik wil graag weten met welke reden wij dat onderzoek zouden doen. Is dat inderdaad om de participatiedoelstelling gestalte te geven in de tegemoetkomingsregeling?

Ik sta nu stil bij de inkomenseffecten van de Wtcg. Enkele collega's hebben daarover al uitgebreid gesproken. Voor ons wegen die zwaar. Als wij ergens een briljante formule behoeven van een briljant wiskundige die alles tot eenvoudige proporties terugbrengt, is het hier, maar die mag ook gewoon van de bewindspersonen komen. Er ontstaat voor chronisch zieken en gehandicapten een stelsel waarin het niet alleen gaat om een tegemoetkomingsregeling, was het maar zo simpel, maar ook om het effect daarvan op inkomensafhankelijke toeslagen. Er wordt een heel stelsel, een heel mechaniek in beweging gezet met deze tegemoetkomingsregeling. Het gaat om de kortingen op eigen bijdragen, voor zover mensen eigen bijdragen zouden moeten betalen. Het gaat ook om hoge of lage zorgkosten en om intramuraal of extramuraal. Dit alles wordt voor ons samengevat in tabellen en tientallen casussen. Het duizelt mij. Er zijn rekenvoorbeelden met vele soorten en vormen toeslagen die mensen kunnen krijgen. Laten wij proberen die eenvoudigweg terug te brengen tot de vraag wat je wilt bereiken voor mensen in de laagste inkomensgroep. Dat is mijn basis. Is er aan de onderkant een norm, een bodem waar wij niet onder willen gaan?

Op de vraag of mensen er per saldo op vooruit- of achteruitgaan, wordt geantwoord dat grote groepen niet-gebruikers erop vooruitgaan, dat is logisch, en dat er ook mensen op achteruitgaan, soms fors en soms ook in de laagste inkomensgroepen. De echte omvang en impact van de operatie kunnen wij echter nog niet kennen, omdat de afbakening van de groepen nog niet gereed is. Die kan het komende jaar nog veranderen en dat kan honderdduizenden gevallen opleveren. Alle rekenvoorbeelden van nu kunnen er straks weer anders uitzien. Daarom zouden wij hier de eenvoudige afspraak moeten maken dat mensen die op bijstandsniveau zitten of op minimumniveau er niet op achteruitgaan. Het moet niet zo zijn dat wij voor groepen kwetsbare burgers een forse verslechtering van hun inkomenspositie creëren als gevolg van een systeemwijziging die juist bedoeld is, een regeling te ontwerpen die nog specifiek op hun situatie is toegesneden. Als de regeling in samenhang met andere factoren leidt tot een armoedeval bij sommige groepen, doen wij iets niet goed. Wij willen dat hierover tijdens dit debat helderheid ontstaat en wij willen naar oplossingen zoeken om dergelijke problemen voor te te zijn.

Mevrouw Ten Horn (SP): Die eenvoudige afspraken voor mensen die op bijstandsniveau zitten om hen

er niet op achteruit te laten gaan, is dat voor u een harde eis?

De heer Kuiper (ChristenUnie): Ik stel de vraag aan de regering en ik neem die buitengewoon serieus. Ik vind dat wij in dit debat helder moeten krijgen of het inderdaad om groepen gaat. Er worden aantallen genoemd, ook in de brief van 7 oktober jl. Ik vind het inderdaad moeilijk te verteren dat er hele grote groepen onder de bijstandsnorm zouden zakken. Ik vind dat wij dit niet moeten willen. Daarop is mijn inzet gericht, maar ik wil eerst het antwoord van de regering horen en hierop morgen doorgaan.

Mevrouw Ten Horn (SP): Beluister ik goed dat u zegt dat u te veel moeite met deze wet hebt, als een substantieel aantal mensen in de bijstand er door deze wet erop achteruitgaat?

De heer Kuiper (ChristenUnie): U wilt mij in dit stadium al een politieke uitspraak ontlokken. Ik wil even wachten op wat er gebeurt in antwoord hierop, maar dit punt weegt voor mijn fractie redelijk zwaar. Wij vinden dat mensen niet door deze systeemwijziging door de bijstandsnorm heen zouden moeten zakken. Daarop is mijn inbreng gericht. Ik weet dat meerdere leden in deze Kamer hun inbreng daarop ook hebben gericht.

Welke wegen staan ons hier open? Ik denk maar even hardop en als er alternatieven zijn, hoor ik die graag. Wij hebben gevraagd of de vermenigvuldigingsfactor voor deze groepen, bijvoorbeeld voor 65-minners, minder snel zou kunnen dalen. Daar kleeft het bezwaar aan, zo luidde het antwoord, dat een hoge vermenigvuldigingsfactor leidt tot een onevenredig hoge vergoeding voor de groep 65-minners. Mijn vraag is echter gericht op een specifiek segment binnen de groep 65-minners, namelijk de chronisch zieken en gehandicapten op bijstandsniveau. Het moet toch mogelijk zijn, deze groep te selecteren, die is immers geregistreerd, en voor deze groep een nadere regeling te maken? Is het mogelijk, voor deze specifieke groep de vermenigvuldigingsfactor niet tot 1,4 te laten dalen, zoals uiteindelijk de bedoeling is, maar tot 1,7? Ik vraag de staatssecretaris met dit getal te rekenen. Waar komen wij uit voor deze groep, als er zo een uitzondering wordt gemaakt?

De heer Laurier (GroenLinks): De heer Kuiper heeft een aantal keren over "deze groep" gesproken. Ik heb hem twee zaken horen noemen als aanduiding voor de begrenzing van deze groep: aan de ene kant sprak hij over mensen op bijstandsniveau en aan de andere kant over mensen op het minimumniveau. Ik wil hierover graag helderheid hebben. Het bijstandsniveau is natuurlijk iets anders dan het niveau van het wettelijk minimumloon. Hij noemde ook de armoedeval. Die speelt als iemand vanuit de bijstand aan het werk gaat. Wat is precies zijn afbakening?

De heer Kuiper (ChristenUnie): Ik bedoel met het minimum de mensen die aan de onderkant zitten

van ons inkomensgebouw. Ik heb het met name over mensen die van een uitkering leven, welke dan ook, die al met een zeer karig inkomen te maken hebben en die door deze regeling tientallen euro's of soms tot 5% erop achteruit zouden gaan. Ik vind het heel moeilijk om de classificaties precies te maken, als ik naar de rekenvoorbeelden en tabellen kijk. Daarom vraag ik de regering om duidelijk te maken wat het in de laagste regionen betekent, als wij deze wet doorvoeren met alle cumulatieve effecten. Ik noem het woord "bijstandsniveau", omdat dit volgens mij een norm is in onze samenleving van het minste dat nodig is voor een bestaan.

De heer Laurier (GroenLinks): Uit een van de rekenvoorbeelden die door het kabinet in de nadere memorie van antwoord wordt gegeven, wordt duidelijk dat mensen op bijstandsniveau het risico lopen om er maandelijks op achteruit te gaan bij een bepaalde combinatie van factoren. Uit de tabel blijkt dat de klap aanzienlijk groter kan zijn voor mensen die bijvoorbeeld op het niveau van het minimumloon werken. Ik vraag naar het oordeel van de heer Kuiper op dit punt.

De heer Kuiper (ChristenUnie): Ik zal dat oordeel niet precies geven. Het gaat mij hier om de algemene systematiek dat mensen die hoe dan ook van een laag inkomen moeten rondkomen, geen forse stappen achteruit moeten maken. Dat zou ook een soort van omgekeerde inkomenssolidariteit zijn. Dit is geen inkomenswet, het gaat niet om inkomensmaatregelen. Het is risicosolidariteit, geen inkomenssolidariteit.

De heer Ten Hoeve (OSF): Waar zijn wij nu mee bezig dan? Zijn wij bezig om vergoedingen voor werkelijke meerkosten in te bouwen of zijn wij met inkomenspolitiek bezig?

De heer Kuiper (ChristenUnie): Ik heb mijn algemene principes naar voren gebracht. Ik heb gezegd dat mijn fractie de tegemoetkomingsregeling heel goed kan volgen. Eigenlijk, zoals de heer Ten Hoeve zelf in zijn betoog aangaf, is er een tegemoetkomingsregeling als je meerkosten hebt. Dat is echter geen regeling die op zichzelf staat. Die regeling heeft een effect omdat er ook heel veel andere regelingen zijn. Dat moet je onderscheiden: de regeling op zichzelf en het effect ervan binnen een stelsel van andere regelingen. Dan leidt het tot de omgekeerde inkomenssolidariteit. Het heeft dus wel degelijk inkomenseffecten. Wij doen hiermee dus wel degelijk indirect ook aan inkomenspolitiek.

Voorzitter. Ik deed de suggestie om nog eens na te denken over de vermenigvuldigingsfactor voor een bepaalde groep mensen, die wij ook zouden kunnen vinden omdat zij zijn geregistreerd, bijvoorbeeld omdat zij in de bijstand zitten. Een andere weg die kan worden bewandeld -- ik meen dat de CG-Raad er ook een suggestie over deed -- is die welke gemeenten in staat stelt voor chronisch zieken en gehandicapten op bijstandsniveau iets te doen, bijvoorbeeld in de

sfeer van de huurtoeslag. De doorwerking van de tegemoetkomingsregeling in de huur- en zorgtoeslagen zou kunnen worden aangepast voor deze groep. Kan de staatssecretaris aangeven of zij hiervoor voelt en of zij hierover overleg wil voeren, bijvoorbeeld met de VNG?

Linksom of rechtsom moet in dit debat duidelijk worden wat wij doen met chronisch zieken en gehandicapten die een laag inkomen kennen of op bijstandsniveau zitten, en voor wie de Wtcg in samenhang met andere regelingen een inkomensdaling te zien geeft. De ChristenUnie zou niet graag zien dat wij in deze kwetsbare groepen te maken krijgen met een schrijnende armoedeval. Kunnen wij dit uitsluiten? Kunnen wij dit met elkaar in dit debat nog regelen? Ik heb hier ook de brief van 7 oktober, waarin de regering erkent (bladzijde 15) onder "Tot besluit", dat er inkomenseffecten resulteren die heel pijnlijk zijn voor betrokkenen. Er is ergens een rest, zo wordt erkend. Niet alle inkomenseffecten kunnen worden opgevangen en dat is dan pijnlijk voor betrokkenen. Het kabinet acht dat aanvaardbaar in het licht van de doelen van de hervorming. De doelen van deze hervorming rechtvaardigen kennelijk dat er inkomenseffecten zijn die buitengewoon pijnlijk zijn voor bepaalde groepen. Dat wil ik boven water hebben. Ik wil dat wij voor die groepen nog iets kunnen doen in dit debat. Ik meen dat ook de Partij van de Arbeid en de SP daarover hebben gesproken.

Ik kom ten slotte bij de uitvoeringskwestie. De uitvoering is belegd bij het Centraal Administratiekantoor. De staatssecretaris geeft aan dat zij zich ervan heeft verzekerd dat het CAK dit ook aankan. Ik wil de staatssecretaris daarin het vertrouwen geven en meen ook dat het parlement een bewindspersoon de ruimte moet geven om in de uitvoering de maatregelen te treffen die zij nodig en verantwoord acht. Maar wat nu als onverhoopt het CAK de regeling niet goed uitvoert, slecht bereikbaar blijkt te zijn of problemen heeft met de uitvoering? Wat zijn dan de terugvalopties?

Met belangstelling zie ik uit naar de antwoorden van de regering. Die hoeven niet te bestaan uit een wiskundige formule waarin alles is opgelost. Wij hopen wel morgen hierover verder van gedachten te wisselen.

*N

De heer Yildirim (Fractie-Yildirim): Voorzitter. Er valt heel veel te zeggen over de arme kant van Nederland. De centrale vraag is echter hoe het kan dat er in zo'n rijk en beschaafd land toch zo veel armen zijn. Tijdens de algemene politieke beschouwingen heeft mijn fractie het ook opgenomen voor de arme kant van Nederland. Zo waren wij ook tegen invoering van de eigen bijdrage. De chronisch zieken en gehandicapten en, niet te vergeten, de ouderen zijn de afgelopen jaren achteruitgegaan in financiële positie. Dat is niet alleen veroorzaakt door de inflatie, maar ook door stijgende landelijke en lokale tarieven voor levensonderhoud, invoering van eigenbijdrageregelingen, beperking van financiële aftrekposten en te ingewikkelde regelgeving. Het

zou ons allen moeten aangaan, wanneer mensen in ons land aangewezen zijn op bepaalde voorzieningen en vervolgens niet in staat zijn om daarvan optimaal gebruik te maken.

Het voorliggende voorstel tot regeling van een tegemoetkoming voor chronisch zieken en gehandicapten is geen verbetering ten opzichte van het huidige. Volgens de berekeningen beschikt een alleenstaande met een chronische ziekte op het sociaal minimum per jaar over €500 minder dan een gezonde alleenstaande op het sociaal minimum. Was het voor het kabinet gezien deze feitelijke situatie niet logischer geweest om tenminste het ontstane financiële onrecht tussen chronisch zieken en gezonden recht te trekken? Waarom schaft het bijvoorbeeld voor deze mensen de eigen bijdrage voor bijzondere ziektekosten niet af? Waarom komt iemand die 30% of 25% arbeidsongeschikt is, niet in aanmerking voor de tegemoetkomingen en iemand die 35% of meer arbeidsongeschikt is, wel? Welke normeringstoetsen heeft het kabinet daarvoor? Dat is ons niet helder.

Met het voorliggende wetsvoorstel wordt gepoogd om soort van vangnet te creëren of zorgbeleid te voeren. Wij vinden dat dit niet gelukt is, gezien het voorstel. Is het de bedoeling om voor het restant een actief beroep te doen op gemeenten en maatschappelijke organisaties, opdat zij een actief armoedebeleid gaan voeren? Ik wil dat graag weten, want dan zou landelijk één op één aansluiting kunnen worden geregeld zodat, wat de fractie van de ChristenUnie ook aangaf, mensen met minimumloon of in de bijstand in de ene gemeente niet beter af zijn dan in een andere. Een landelijke regeling op dat gebied lijkt ons wel noodzakelijk.

Binnen beperkte tijd zijn te veel regelingen ingevoerd op het gebied van zorg. Dat brengt veel onrust, maar vooral ook onzekerheid mee, bijvoorbeeld voor de gehandicapten met begeleiding. Met het voorliggende voorstel worden hun participatiekansen ingeperkt. Wanneer zij worden beperkt in hun participatiekansen in de samenleving, wat mogen zij dan nog wel? Dat zou bovendien ook averechts kunnen werken, zodat zij helemaal niet productief zijn voor de totale samenleving.

Voor de invoering van deze wet, mocht die onverhoopt ingaan per 1 januari, wil mijn fractie weten welke concrete maatregelen worden genomen om de wet optimaal te laten ingaan. Is er bijvoorbeeld een overgangsregeling?

Een aantal fracties heeft gevraagd of evaluatie binnen een jaar mogelijk is. Wij zullen ook daar sterk aan hechten.

Door de belangenorganisaties is gewezen op de uitvoerbaarheid van de wetgeving. Onze vraag is of het Centraal Administratiekantoor wel in staat zal zijn om het voorliggende voorstel naar behoren en tijdig uit te voeren.

Ik krijg graag een antwoord op de gestelde vragen.

*N

De heer Laurier (GroenLinks): Voorzitter. Vanavond bespreken wij een wetsvoorstel dat eigenlijk voortvloeit uit een afspraak die met het coalitieakkoord is gemaakt over de afschaffing van de aftrek voor buitengewone lasten. Die afspraak betekende de komst van een andere regeling. Bij het creëren van deze regeling werd een aantal doelstellingen gehanteerd, zoals het voorkomen dat de regeling op dezelfde manier zou worden gebruikt als de regeling voor aftrek van buitengewone lasten. Die werd gebruikt door mensen waarvoor zij eigenlijk niet bedoeld was. Dat zou je het Armani-effect van wetgeving kunnen noemen.

Een andere doelstelling was het niet-gebruik van de regeling terugdringen. Ongeveer een derde van de mensen die ervoor in aanmerking kwam, maakte geen gebruik van de mogelijkheid van de aftrek voor buitengewone lasten. Op grond van het feit dat zij een chronische ziekte en/of een handicap hadden, kwamen zij er wel voor in aanmerking. Verder wilde men de verzilveringsproblematiek oplossen. Daarnaast speelde de factor van budgettaire beheersing een rol.

Op zichzelf kun je zeggen dat dit zeer reële doelstellingen zijn en dat het goed is om de regelgeving nog eens nader te onderzoeken en om eventueel met andere regels te komen. Die nieuwe regeling zou wel aan een aantal voorwaarden moeten voldoen. Wat ons betreft moet de nieuwe regeling transparant zijn. Dat is van groot belang, ook in het licht van het eventuele niet-gebruik. Verder moet de regeling zorgvuldig zijn en duidelijk maken wie ervoor in aanmerking komt. Je kunt mensen van het gebruik ervan uitsluiten, maar je moet de mensen die je wilt bereiken ook kunnen bereiken. De regeling moet verder niet onnodig administratieve lasten met zich meebrengen. Daarnaast mag de uitvoering ervan niet kwetsbaar zijn en ten slotte moeten de consequenties voor de betrokkenen overzichtelijk zijn. Dit zijn voor ons de te hanteren criteria.

Met deze regeling wordt dus de aftrek voor buitengewone lasten vervangen door forfaitaire uitkeringen, door een enigszins uitgeklede belastingaftrek, een korting op de eigen bijdrage en door een aantal algemene verzachtende maatregelen voor arbeidsongeschikten, ouderen en mensen met een lager inkomen. De regeling voor de forfaitaire uitkeringen wordt uitgevoerd door het CAK. Die let op FKG's in combinatie met DKG's. De leeftijd speelt ook een rol. Die gegevens zijn eerst nodig alvorens te kunnen bepalen hoe hoog de forfaitaire uitkering wordt.

Welke organisaties zijn verder betrokken bij de uitvoering van de regeling? Dat zijn: het CAK, de Belastingdienst en het UWV voor de arbeidsongeschikten. Er gelden ingevolge dit voorstel een aantal regelingen. Er geldt bijvoorbeeld de generieke regeling voor arbeidsongeschikten. De heer Klein Breteler maakte daar een aantal interessante opmerkingen over. Je moet bijvoorbeeld voor meer dan 35% arbeidsongeschikt zijn om in aanmerking te komen

voor een uitkering. Ben je voor minder arbeidsongeschikt dan kom je daarvoor niet in aanmerking. Gelet op de aard van de WAO en de WIA kan dit betekenen dat iemand met een bepaalde aandoening als gevolg van zijn loondervingsverhaal voor minder dan 35% arbeidsongeschikt is. Iemand anders kan in dezelfde situatie voor meer dan 35% arbeidsongeschikt zijn. De ene persoon komt wel voor een vergoeding in aanmerking en de andere niet, maar bij beiden gaat het om precies hetzelfde probleem. De systematiek van de arbeidsongeschiktheidswetgeving brengt met zich mee dat dit fenomeen zich kan voordoen. Het hele veld overziende, vraagt mijn fractie zich af hoe transparant de regeling daadwerkelijk is waarmee wij thans de chronisch zieken en gehandicapten tegemoet trachten te komen.

Voorzitter. Dan wil ik iets zeggen over de zorgvuldigheid van de regeling. Op één punt is het kabinet heel zorgvuldig geweest. Het heeft namelijk afgezien van het oorspronkelijke plan om de regeling te koppelen aan de Wmo. Dat zou veel rechtsongelijkheid met zich mee hebben gebracht en daarom verdient het kabinet wat ons betreft hiervoor een pluim.

Het kabinet is wat minder zorgvuldig geweest als het gaat om het tijdstip waarop wij de regeling moeten behandelen. Onze grootste zorg is echter gelegen in de afbakening van de doelgroep. Het kabinet constateert zelf dat volgens de huidige systematiek en de geldende criteria er geen goede afbakening is van de doelgroep. Dat probleem wordt voor een deel veroorzaakt door de keuze van de criteria, de FKG's en de DKG's. Die zijn maar ten dele geschikt om te bepalen of iemand daadwerkelijk behoort tot de categorie chronisch zieken of gehandicapten. Het probleem wordt voor een andere deel veroorzaakt door het feit dat een aantal criteria om de een of andere reden niet geschikt is, doordat zij niet eenduidig van aard zijn en onderling te veel verschillen als het gaat om de toepassing voor de revalidatiezorg in algemene ziekenhuizen. Er zou een uitstekend criterium kunnen gelden, maar wij leggen dat zo vast dat het niet voor de tegemoetkoming te gebruiken is. De bepaling voor registratie van de verstrekking van hulpmiddelen door zorgverzekeraars voor 1 januari is in ons land zo vorm gegeven, dat wij die niet kunnen gebruiken. Er is wel beterschap beloofd.

Ik denk in dit verband ook aan de indicatie op grond van de Wmo voor aanspraak op niet-huishoudelijke hulp. Het kabinet heeft beloofd dat het de afbakeningsproblematiek voortvarend zal aanpakken. Het wil zelfs een commissie van wijze personen benoemen die daarbij behulpzaam zal zijn. Hiermee wordt echter niet duidelijk wanneer de afbakeningsproblematiek daadwerkelijk bevredigend zal zijn opgelost. Wat ons betreft is daarom bij beoordeling van het criterium van zorgvuldigheid sprake van een heel groot pijnpunt. Hoe zorgvuldig is het kabinet als het bij de invoering van een wet niet kan garanderen dat de gaten, die het zelf ziet, zijn gedicht als het op uitbetalen aankomt? Hierop krijg ik graag een reactie van de bewindspersonen.

Voorzitter. Er is met 50 mln. een soort reservepotje gemaakt. Als de reparaties binnen de gestelde termijn zouden slagen, zouden daarmee 180.000 à 200.000 mensen eventueel kunnen worden geholpen met tegemoetkoming in de kosten, maar hoe hard is die inschatting? Waarop zijn die getallen gebaseerd? Hoe moet men deze getallen beoordelen in het licht van het getal dat door de Chronisch Zieken- en Gehandicaptenraad wordt genoemd? Die raad rept van een aantal van 200.000 à 400.000 mensen. Dat aantal mensen zou mogelijk buiten de boot kunnen vallen. Wat betekent dat voor het reservepotje van 50 mln. als het aantal inderdaad veel groter zou zijn dan het kabinet verwacht?

Voorzitter. De regeling zou geen administratieve lasten moeten opleveren. Dat zij die niet oplevert, is wat ons betreft van groot belang. Ik herinner er graag aan dat een aantal vorige kabinetten bij het terugdringen van de administratieve lasten juist de chronisch zieken en gehandicapten tot doelgroep had gemaakt. Zij wilden als het om die groep ging voortvarend bezig zijn met het terugdringen van de administratieve lasten en zij hadden daarbij grote ambities. Wij moeten erkennen dat als je met een forfaitair stelsel gaat werken en de tegemoetkoming automatisch wordt toegekend, voor veel mensen de administratieve lasten minder worden. Als alles goed gaat, worden de administratieve lasten dus minder. Onze grootste zorg betreft echter die gevallen waarin er iets fout gaat, als er een beroep moet worden ingesteld. Wij weten dat er juist dan bij deze groep vaak grote problemen ontstaan. Dus naarmate het systeem kwetsbaarder wordt, zullen juist vanwege het feit dat beroep moet worden ingesteld of bezwaren moeten worden aangetekend, de administratieve lasten toenemen. Dat is voor ons een punt van zorg.

Hiermee ben ik aangekomen bij mijn volgende punt. Dat betreft de kwetsbaarheid van de uitvoering. De bewindspersonen zijn daarover optimistisch. Er is een ketenuitvoerbaarheidstoets uitgevoerd en die zegt dat het CAK in staat zal zijn om de forfaitaire regelingen uit te voeren mits de ketenpartners de benodigde gegevens op tijd aanleveren. Laat ik hierbij een opmerking vooraf maken.

Het CAK, de Belastingdienst en het UWV zijn bij de uitvoering betrokken. Ik kan mij dan niet aan de indruk onttrekken dat heel duidelijk een aantal organisaties wordt genoemd dat in de afgelopen jaren op het alarmlijstje figureerde als er problemen met de uitvoering waren. En dan komt het vraagstuk of de ketenpartners de benodigde gegevens op tijd kunnen aanleveren. Het lijkt ons een uitermate kwetsbaar systeem met grote risico's voor de groepen waar het om gaat. Wellicht kunnen de bewindslieden mij overtuigen van het tegendeel.

Voorzitter. De heer Kuiper heeft mijns inziens terecht gewezen op de overzichtelijkheid. De vraag van de burger is niet om het overzicht dat wij zozeer hebben maar wel wat straks het effect van deze regeling op zijn portemonnee is. Er worden veel plaatjes gepresenteerd maar daarin is

het effect voor die burger nauwelijks zichtbaar. Er zijn overigens grote punten van zorg. Toen de heer Kuiper sprak over dat wat er aan de onderkant gebeurt, was mij dat uit het hart gegrepen maar wat mij betreft moet er ook iets hoger dan alleen naar de bijstand worden gekeken. Op bladzijde 14 van de nadere memorie van antwoord is een prachtig rekenvoorbeeld opgenomen van de effecten voor drie soorten huishoudens. Wat ik wel schrikbarend vind, is dat bijvoorbeeld een alleenstaande met het loon op het niveau van het wettelijk minimumloon, in een laag forfait en niet in aanmerking komend voor belastingaftrek, er zo'n €115 per maand op achteruit zou kunnen gaan. Dat is een gevolg van de samenloop met de huurtoeslag. De logische vraag is tegelijkertijd hoe verantwoord dit is ten opzichte van mensen als dit soort klappen kan worden gegeven, wat dit betekent in termen van armoedeval en de participatiedoelstellingen van het kabinet. Wat dat betreft, krijg ik graag duidelijkheid op een aantal punten en meer garanties.

Ten slotte wijs ik erop dat volgens de cijfers van het kabinet 150.000 huishoudens er meer dan 5% op achteruit zullen gaan. Als ik de rekensommen goed volg, zijn er daarbij 28.000 ouderen. Graag krijg ik ook meer duidelijkheid over de consequenties en dan het soort duidelijkheid, waaruit burgers ook kunnen begrijpen wat er uiteindelijk in hun portemonnee gebeurt.

Voorzitter. Ik wacht de antwoorden van de bewindslieden met zeer grote belangstelling af.

De beraadslaging wordt geschorst.

Sluiting: 22.55 uur.